

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PRAVĚK A RANÝ STŘEDOVĚK NA VLTAVOTÝNSKU

Vedoucí práce: doc. Mgr. Ondřej Chvojka, Ph.D.

Autor práce: Jakub Tomasko

Studijní obor: Archeologie

2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 19.4.2017

.....

Poděkování

Zvláštní poděkování patří vedoucímu práce Doc. Mgr. Ondřeji Chvojkovi, Ph.D. za trpělivost a odbornou pomoc při psaní této práce.

Anotace

Práce se zabývá vyhodnocením dosavadního poznání pravěkého až raně středověkého osídlení ve sledovaném mikroregionu Vltavotýnska a jeho následnou komparací s blízkým regionem Bechyňska a to zejména pro dobu bronzovou. Pro potřeby dané práce byla použita rešerše všech dostupných pramenů a následné vyhodnocení výsledků pomocí nástrojů GIS.

Annotation

This thesis is concerning with evaluation of actual knowledge of prehistoric and early medieval age occupation in subject matter micro region Vltavotýnsko and its comparison with near region Bechyňsko, mainly for bronze age. For needs of this thesis, recherche of all available sources was used and its following evaluation done using GIS tools.

Obsah

1 Úvod.....	6
1.1 Cíle Práce	6
1.2 Chronologické vymezení	6
1.2 Prostorová definice.....	6
1.3 Metoda práce	7
1.3.1 Heuristická část.....	7
1.3.2 Analytická fáze	7
1.4 Slovník pojmů	8
1.4.1 Termín naleziště x lokalita x komponenta.....	8
2 Charakteristika přírodních poměrů	8
2.1 Georeliéf.....	8
2.2 Vodstvo	8
2.3 Klima.....	9
3 Dějiny bádání	9
4 Přehled osídlení.....	11
4.1 Paleolit.....	11
4.1.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období paleolitu.....	12
4.2 Mezolit	13
4.2.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť období mezolitu	14
4.2.2 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období paleolit – mezolit.....	15
4.2.3 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období mezolit – eneolit.....	16
4.2.4 Vyhodnocení.....	16
4.3 Neolit.....	17
4.3.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období neolitu	20
4.3.2 Vyhodnocení.....	22
4.4 Eneolit	23
4.4.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť období eneolitu	24
4.4.2 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období neolit – eneolit.....	26
4.4.3 Vyhodnocení.....	26
4.5 Doba bronzová	27
4.5.1 Starší doba bronzová	27

4.5.1.1	Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro starší dobu bronzové	31
4.5.1.2	Vyhodnocení	38
4.5.2	Střední doba bronzová	40
4.5.2.1	Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro střední dobu bronzovou.....	43
4.5.2.2	Vyhodnocení	52
4.5.3	Mladší a pozdní doba bronzová.....	53
4.5.3.1	Soupis archeologických lokalit a nalezišť z mladší a pozdní doby bronzové	55
4.5.3.2	Vyhodnocení	58
4.5.4	Soupis archeologických lokalit a nalezišť určitelných obecně jako doba bronzová	59
4.6	Doba halštatská	62
4.6.1	Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro starší dobu železnou	64
4.6.2	Vyhodnocení.....	69
4.7	Doba Laténská.....	69
4.7.1	Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro mladší dobu železnou.....	70
4.7.2	Vyhodnocení.....	73
4.8	Doba římská a stěhování národů	73
4.8.1	Starší doba římská na jihu Čech	75
4.8.2	Mladší a pozdní doba římská na jihu Čech.....	75
4.8.3	Doba stěhování národů na jihu Čech.....	75
4.8.4	Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro dobu římskou a stěhování národů.....	75
4.8.5	Vyhodnocení.....	76
4.9	Raný středověk.....	76
4.9.1	Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období raného středověku	79
4.9.2	Vyhodnocení.....	84
5	Soupis archeologických lokalit a nalezišť nedatovaného pravěkého osídlení	85
5.1	Vyhodnocení	97
6	Nejistá dokumentace archeologických lokalit a nalezišť.....	97
7	Topografická analýza	104
8	Závěr	105
9	Seznam použité literatury.....	108
10	Přílohy.....	118

1 Úvod

1.1 Cíle Práce

Hlavním cílem práce bylo vyhodnocení dosavadního poznání pravěkého osídlení ve sledovaném mikroregionu Vltavotýnska a jeho komparace s blízkým regionem Bechyňska zejména v chronologickém smyslu pro dobu bronzovou a typově pro mohylová pohřebiště. **Smyslem práce** bylo též vytvořit ucelený a kritický přehled nálezů, řazený abecedně dle názvů lokalit a chronologicky po jednotlivých obdobích. Původně zadané téma „Mezi Vltavou a Lužnicí. Přehled pravěkého až raně středověkého osídlení pravobřežního Vltavotýnska a levého břehu Lužnice“ jsem musel geograficky blíže specifikovat a to vzhledem k nemožné interpretaci osídlení a jeho následné komparace s jinými regiony. Proto pro snazší manipulaci s daty jsem nazval práci „**Pravěk a raný středověk na Vltavotýnsku**“.

1.2 Chronologické vymezení

Chronologické vymezení práce respektuje samotnou badatelskou činnost archeologů ve sledovaném regionu. Práce je koncipována jako přehled nejstaršího osídlení oblasti a chronologicky seřazena od nejstaršího paleolitu až po raný středověk. Vzhledem k nepřilíš početným archeologickým výzkumům zaměřeným na raný středověk, lze jej pojmut pouze jako celek.

1.3 Prostorová definice

Vltavotýnský region můžeme situovat do bývalých okresů České Budějovice a jihovýchodního cípu okresu Písek, které tvoří jejich severní resp. jižní část. Na severovýchodě poté hraničí s okresem Tábor. Jižní hranice regionu kopíruje předěl zvlněného terénu Vltavotýnska, který postupně přechází rovinatou třeboňskou pánev. Jižní hranice poté pokračuje podél potoka Budáček až po jeho soutok s řekou Vltavou. Na levém břehu Vltavy hranice kopíruje potok Strouha, jehož pramen je zároveň bodem, kde se láme jižní hranice a po hřebeni Písecké pahorkatiny se táhne její východní hranice. Pod Ostrým vrchem se stáčí na západ a pokračuje po říčce Karlovka opět k soutoku s Vltavou na sever od obce Neznašov. Po několika kilometrech po proudu Vltavy se hranice vrátí zpět na její pravý břeh, kdy se proti proudu stáčí k Doubravskému potoku až do obce Doubrava k jeho prameni. Zhruba po 2 km se hranice napojí na Koloměřický potok, který se zanedlouho stane součástí Bílinského potoka, jenž se u obce Vesce vlévá do řeky

Lužnice. Řeka Lužnice tvoří nepatrnou část severní hranice. Směrem k městu Bechyni pak proti proudu narazíme na její soutok s říčkou Židova strouha, která je až po její pramen u Bzí západní hranicí regionu. Poté hranice postupuje 2 kilometry k Dolnímu Bukovsku, kde se spojí s jižní hranicí. Hranice jsou tvořené převážně přírodním georeliéfem. Jižní hranice je zcela patrná, kdy rovinaté Třeboňsko přechází ve zvlněné Vltavotýnsko (Hlubockou pánev), západní hranice je opět tvořena přechodem rovinatého georeliéfu ve zvlněnou Píseckou pahorkatinu. Severní hranici tvoří vodní říčky a východní hranice je až po katastr Bzí tvořena Židovou strouhou. Některé lokality nebo naleziště v prostředí GIS jsou mimo vyznačené území, jelikož vymezení hranic regionu nerespektuje politické hranice katastrů. Některá mohylová pohřebiště vykazují v mapách GIS odchylku v lokalizaci a to zejména pro střední dobu bronzovou. Po překontrolování koordinátů a mapových podkladů z čerpané literatury s programem ADČ jsem nepřišel na žádnou chybu. Výsledná lokalizace některých pohřebišť je tedy respektována s odchylkou, ale jejich reálná lokalizace je na vytyčeném území Vltavotýnska. Samotné hranice jsou vytvořeny subjektivně, avšak nemusí respektovat objektivní historickou skutečnost, jelikož areály aktivit byly prostorově vymezené (praxí, tradicí, predipozicí krajiny apod.), avšak v delším časovém úseku se mohly přemísťovat, prolínat a překrývat (Kuna 2004, 18).

1.4 Metoda práce

1.4.1 Heuristická část

Zpracování všech dostupných, lokalizovaných dat a veškeré dostupné literatury. Nedílnou součástí byla kontrola nálezových zpráv a její porovnání s vydanou literaturou. Dále byla použita pro sběr dat archeologická databáze Čech. Pro studium literatury byla využita zejména knihovna archeologického oddělení JČM.

1.4.2 Analytická fáze

1. analýza nashromážděných dat. Selektce lokalit na jednotlivé komponenty. Vzhledem ke stáří a nekompletnosti některých nálezových zpráv nelze některé lokality a naleziště správně chronologicky i topograficky zařadit.

2. chronologické zařazení jednotlivých lokalit a komponent.

3. terénní a topografická analýza lokalit a nalezišť pomocí GIS.

4. korelace s ostatními mikroregiony. Stěžejní pro práci je doba bronzová.

1.5 Slovník pojmů

1.5.1 Termín naleziště x lokalita x komponenta

Pokud pojem **naleziště** používáme v této práci, máme na mysli jen místo, kde byl učiněn nálezn. O někdejší sídelní struktuře tento pojem vypovídat nemůžeme. Naopak pojem **lokalita** je prostor, který lze nějak geograficky definovat a ve kterém provádíme výzkum, zjistíme určitou **komponentu** apod. (*Kuna 2004, 21*).

2 Charakteristika přírodních poměrů

2.1 Georeliéf

Území náleží orograficky k celku Táborské pahorkatiny a podcelku Písecké pahorkatiny. Tu lze ještě rozdělit na několik okrsků. Nejrozsáhlejší okrskem Písecké pahorkatiny je Týnská pahorkatina, jež se rozkládá na moldanubických pararulách, senonských pískovcích a jílovcích (*Demek a kol. 1987*). Na západě je lemována Blatskou pánví a Lomnickou pánví na východě. Nejvyššími body Týnské pahorkatiny jsou Pakostov (529 m.n.m.) a Jaroslavický vrch (507 m.n.m.)

Východní a zároveň nezanedbatelnou část Písecké pahorkatiny zabírá Bechyňská pahorkatina. Rozkládá se převážně kolem řeky Lužnice. Leží na moldanubických pararulách, migmatitech podolského komplexu, ortorulách a s lokalitami miocéních písků a jílu (*Demek a kol. 1987*). Nejvýznamnějšími přítoky Lužnice tohoto okrsku jsou říčky Smutná a Židova strouha. Nejvyššími body Bechyňské pahorkatiny jsou V široké (539 m. m. m) a Dubový vrch (523 m.n.m.)

Třetím okrskem tvořícím Píseckou pahorkatinu je Mehelnická pahorkatina, jež se rozkládá na jejím jihozápadě. Členitá vrchovina na rozvodí Vltavy, Otavy a otavské Blanice (*Demek a kol. 1987*) ležící na granitoidech moldanubického plutonu rastenburského typu, moldanubických migmatitech podolského komplexu a pararulách (*Demek a kol. 1987*). Nejvyššími body Mehelnické vrchoviny jsou Velký Mehelník (633 m. n. m.) a Pasecký vrch (625 m.n.m.)

Nejvyššími body Vltavotýnska jsou Kometa (593 m.n.m), Zdoba (574 m.n.m.) a Jaroslavický vrch (507 m.n.m.).

2.2 Vodstvo

Patrně nejvýznamnějším tokem této oblasti je řeka Vltava. U Hluboké nad Vltavou vniká do oblasti krystalinika, ve které vytváří hluboké zakleslé údolí, které se táhne až k Orlické přehradě (*Chábera a kol. 1985*). Vltava je místy lemována pleistocénními říčními

terasami, se stopami staré údolní sítě v zaklesnutých krátech neogenních sedimentů (*Demek a kol. 1987*). Dnes je řeka Vltava důležitým prvkem pro fungování jaderné elektrárny Temelín, která čerpá vodu z Hněvkovické přehrady pro chladicí věže. Není náhodou, že kolem řeky se tyčí několik hradišť, ať již pravěkého nebo raně středověkého stáří. Nejvýznamnějším přítokem Vltavy ve sledovaném regionu je bezesporu řeka Lužnice. Mezi další významné přítoky patří potok Budáček, jehož soutok s Vltavou je u zatopené vsi Jaroslavice, potok Strouha, Hořejškovský potok se soutokem na pravém břehu Hněvkovic, Palečkův potok, který se stává součástí Vltavy mezi Hněvkovicemi a obcí Břehov, Děkaný potok, jenž se vlévá do Vltavy v obci Břehy a potok Karlovka, který má soutok s Vltavou pod Kozím vrchem.

Druhým významným tokem, který protéká sledovaným územím je řeka Lužnice. Ta je největším pravostranným přítokem Vltavy v jižních Čechách. Pod Planou nad Lužnicí řeka přechází do oblasti krystalinika a vytváří zde hluboké zalesněné, místy kaňonovité údolí (*Demek a kol. 1987*). Její soutok s Vltavou tvoří významný strategický bod již od pravěku. Horní tok Lužnice je oproti spodnímu toku prudší a poměrně křivolaký. Významnými přítoky Lužnice v regionu Vltavotýnska jsou Bílinský potok, který se vlévá do Lužnice pod obcí Rosín, Hostecký potok jehož soutok s Lužnicí je v obci Koloděje nad Lužnicí, dále pak Hvožd'anský potok, Nuzický potok a Židova strouha, která je významným přítokem Lužnice nedaleko obce Nuzice.

2.3 Klima

K nejteplejším oblastem jihočeské pánve patří soutok Otavy s Blanicí, soutok Lužnice s Vltavou (až k Bechyni) a úzké údolí Vltavy (až k Orlíku). Většinou s výškami pod 400 m.n.m. Roční průměrná teplota tu činí 7,5°C. Asi 40% plochy jižních Čech pod vrstevnicí 500m má pak průměrnou roční teplotu 7,0°C. Vltavotýnsko je v podstatě srovnatelné se středním Povltavím, Posázavím, nebo s podmínkami v Plzeňské kotlině a v oblasti Berounky. Počet dnů se sněhovou pokrývkou 50 – 70. Počet Mrazových dnů v roce je 110 – 130. Významná část Vltavotýnska je v bukovém vegetačním pásmu, pro které je charakteristické rozvinuté obilnářství, méně pak ovocnářství (*Demek a kol. 1987*). Převažují zde jílovitohlinité a oglejené půdy (*Chábera a kol. 1985*).

3 Dějiny bádání

Archeologie na Vltavotýnsku je poznamenána především výzkumy mohylových pohřebišť a to zejména v druhé polovině 19. st. a 1. pol. 20. st. Prvním kdo začal systematicky zkoumat v námi sledovaném regionu byl geolog a paleontolog **Jan**

Nepomuk Woldřich. Prozkoumal několik mohyl na katastrech Březí u Týna nad Vltavou a Litoradlice a též položil několik sond na hradišti Litoradlice. Penzionovaný důstojník rakouské armády **Jindřich Richlý** v letech 1882 – 1883 se věnoval výkopům mohyl u Křtěnova, jejichž výsledky publikoval a následně vyobrazil, dále roku 1883 mohylám u Březí nedaleko Týna nad Vltavou a v Kolodějích nad Lužnicí. Dalším představitelem byl **Ignác Wodiczka**. V roce 1905 provedl výkopy na katastru Doubrava, 1905 a 1908 Pašovice, 1905 – 1930 s přestávkami Hosty (Kopcová), 1905, 1908 a 1912-1913 Hosty (Močín), 1912 (Hájiště), 1913 Hosty (Vondrův kopec). Ve 20. letech byly výkopy mohyl téměř výlučně doménou amatérů a vlastivědných zájemců. Vrchní četnický strážmistr **Josef Burian** z Koloděj nad Lužnicí kopal bez nejmenší snahy o dokumentaci na mohylnicích u Doubravy, Pašovic a Hostů (Kopcová). Naopak amatérský archeolog řídící učitel z Dolního Bukovska **František Švinger**, si počínal mnohem pečlivěji. V roce 1924 prokopal mohyly u Tuchonic a Pořežánek O výkopech **Františka Faktora** roku 1935 u Tuchonic není nic známo. V 30. letech zahájila americká expedice vedená **prof. Fewkesem** na lokalitě Křtěnov výzkum mohylového pohřebiště. Na něj navázaly práce pravěkého oddělení Národního muzea v Praze (společně s Městským muzeem v Týně nad Vltavou) v Hostech (Kopcová) v letech 1940-1941, vedené dr. **Bedřichem Svobodou** a **Ladislavem Hájkem**. Bylo prokázáno, že jeden z neaktivnějších zpravodajů Státního archeologického ústavu na počátku 40. let, tehdejší pracovník Městského muzea v Českých Budějovicích, **Joža Mádl**, uváděl ve většině svých hlášení o výskytu mohylových pohřebišť nesprávné až fiktivní údaje (*Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 110*). Ve 30. – 40. letech působil na Vltavotýnsku i **Bedřich Dubský**, který provedl menší sondážní práce na hradišti v Litoradlicích a popsal několik dnes již zaniklých mohylových pohřebišť. Na konci 60. let objevil **Jiří Föhlich** lokalitu Hosty. Výzkum pak vedl **Antonín Beneš** a **Pavel Břicháček** z Plzeňské expozitury. V letech 1971 – 1972 prováděl výzkum mohyl ohrožených orbou a lesními pracemi u Týna nad Vltavou dr. **Antonín Beneš**, který též vedl několik výzkumných sezón na lokalitě Hosty a provedl sondáž a řez valovým opevněním u Neznašova. Další rozsáhlé práce, řízené dr. **Petrem Braunem**, byly vyvolány stavbou jaderné elektrárny Temelín: 1981 – 1983 Temelínce (Hájek), 1983 (Knín – Kočín) a 1984 – 1985 Křtěnov (Hroby). V 70. – 80. letech dr. **Jan Michálek** s **Jiřím Fröhlichem** popsal několik mohylových pohřebišť a to zejména v severní části Vltavotýnska.

4 Přehled osídlení

4.1 Paleolit

Osídlení jižních Čech v období nejstaršího a starého paleolitu je velmi málo poznané. Během trvání období čtvrtohor došlo v jihočeském regionu k výrazným erozním procesům, které způsobily značnou redukci stop po osídlení (Vencl a kol. 2006). Doloženo je pouze několik sporných ojedinělých kamenných nástrojů z valounů, které není možné přesně datačně zařadit. Ze středního paleolitu již pochází několik nálezů, jež je možné datačně přiřadit. Jedná se například o část pěstního klínu z Putimi, několik valounových nástrojů z Lhoty u Kestřan nebo oboustranně retušovaný hrot z Radčic na Táborsku. Dnes z období středního paleolitu známe v jižních Čechách zhruba tři desítky nalezišť, představujících však pouze nálezy jednotlivých artefaktů (Vencl a kol. 2006). V poslední době však byla zpochybněna homogenita známého souboru zvířecích kostí a středopaleolitických artefaktů z lokality u Nových Dobrkovic u Českého Krumlova (Šída – Prostředník 2004, 70). Z časné fáze mladého paleolitu známe jen několik jednotlivých nalezišť kamenných artefaktů. Ze střední fáze mladého paleolitu (gravetien) postrádáme v jižních Čechách jakoukoliv lidskou činnost (Vencl et al. 2006, 395-398). První nesporné osídlení známe až z mladé fáze magdalénienu s některými dochovanými situacemi v primární poloze. Nálezy pocházejí většinou z Písecka nebo ze Strakonicka a to z katastrů obcí Čechtice, Bavorov, Heřmaň, Hradiště, Milenovice, Nová Ves, Protivín, Putim, Radčice, Vodňany ale hlavně Putim, kde je koncentrace nálezů vysoká (Vencl a kol 2006, 398). Ostatní pozdně paleolitické soubory byly v jižních Čechách zatím většinou evidovány jen na úrovni povrchových sběrů. Výzkumem jsou zachyceny objekty, které jsou uváděny (mimo výše uvedené lokality) z Blanice, Radčic, Hostů a Předních Zborovic (Vencl a kol. 2006, 401-404). Mladý paleolit není na jihu Čech prakticky zastoupen. Až teprve v jeho mladší fázi v tzv. magdalenieniu se setkáváme s pozůstatky činnosti člověka. Intenzivní osídlení jižních Čech je doložené z následného období pozdního paleolitu, kdy nálezy z tohoto období představují 40% pozdně paleolitických nálezů z celých Čech (Menšík 2012, 21). Většina nálezů však pochází z povrchových sběrů. Systematických výzkumů bylo provedeno velmi málo. Obecně lze stanovit, že přítomnost nebo nepřítomnost lokalit období paleolitu až mezolitu je čistě závislá na specializovaném výzkumu zaměřeného na toto období.

Celkové vyšší nadmořské výšky jihočeské krajiny do značné míry limitovaly osídlení v etapách nejchladnějších výkyvů. V dobách klimaticky příznivějších, například v teplejších interstadiálech a na počátku holocénu, panovaly v jižních Čechách podmínky

pro život přeci jen o něco příznivější (*Pokorný – Horáček 2006*), přesto zdaleka nedosahovaly kvalit nejúrodnějších českých či moravských oblastí, což odrazilo v osídlení nejstarších zemědělských populací v mladší a pozdní době kamenné, které je buď sporadické, nebo nám úplně chybí (*Chvojka-Beneš 2007, 10*). Vyšší nadmořská výška, pestrá geomorfologická členitost a převažující kyselý geologický substrát omezil v glaciálech, na rozdíl od ostatních Čech, tvorbu sedimentů vhodných pro uchování nálezového prostředí, srovnatelného například s oblastí Čech středních (*Beneš-Chvojka 2007, 10*).

4.1.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období paleolitu

1. Hosty

- pozdní paleolit; paleolitická vrstva; neurčené aktivity.
- v rámci výzkumu hrazeného sídliště ze starší doby bronzové. Výzkum byl veden dr. A. Benešem v roce 1981. Paleolitická vrstva 1,5 m pod starobronzovou úrovní.
- lit. *A. Beneš 1988, 9; Vencl a kol. 2006, 119.*

2. Temelín

- starý paleolit? Artefakt?; ojedinělý nález.
- trať Loužky, průzkum stavebního areálu JETE v roce 1981 pod vedením A. Beneše, P. Brauna a P. Břicháčka.
- lit: *ARÚ č.j. 251/81.; Vencl a kol. 2006, 293.*

3. Temelín

- pozdní paleolit; štípaná industrie; ojedinělý nález.
- ZM 22-42-21, n.v. 493 m, povrchový nález Václava Šálka v 90. letech 20. st., 1 čepel z nepatinovaného jemnozrnného křemence.
- lit: *ARÚ Praha 2768/04.; Vencl a kol. 2006, 293.*

4. Temelín

- paleolit; ojedinělý nález.

- ZM 22-42-21, Povrchový nález dvou artefaktů ležících v těsné blízkosti učiněný na poli při mírném JZ svahu, asi 30 m západně od hráze Zeleného rybníka, jenž v roce 1990 učinil pan Šálek.

- lit: ARÚ č.j. 2768/04.

Ojedinelý nález	4
Neurčené aktivity	1

Tab. 1. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období paleolitu.

4.2 Mezolit

Mezolitické osídlení zasahovalo na rozdíl od předchozích pravěkých období do vysokých poloh. Hustě byl osídlen pás Šumavského podhůří, zejména povodí Otavy od Sušicka níže (*Fröhlich 1996, 139*). Artefakty jsou též evidovány i v nejvyšších partiích Šumavy. Na počátku osmdesátých let byla ve Vltavické brázdě v oblasti dnešní přehradní nádrže Lipno identifikována v nadmořské výšce přes 720 metrů nad mořem řada mezolitických nalezišť. Postupně byla shromážděna kolekce 2620 kusů štípaných artefaktů z 16 nalezišť na území táhnoucím se od Horní Plané po Dolní Vltavici (*Vencl 1989, 483-496*). Soubor nalezišť od Lipna představuje první zjištění horského mezolitického osídlení v České republice (*Beneš – Chvojka 2007, 11*). Stáří těchto nalezišť jsme dosud schopni určit pouze intervalem zhruba mezi lety 10 000 – 5 000 př. Kr. Je možné, že některá sídliště mohou být i mladší. To by znamenalo, že zde lovci a sběrači přežívali v době, kdy již byly ve středoevropských nížinách praktikovány první archaické formy zemědělství. Většinu kamenných artefaktů z lipenských nalezišť tvořil kropenatý rohovec z Franského Jury, tedy z pohoří vzdáleného od Lipna zhruba 200 kilometrů (*Novák 1989, 502*). Dalším materiálem je šedočerný křemenec typu Skršín, který se těžil na Mostecku. Nadmořská výška patrně vůbec není limitním faktorem loveckého osídlení (ale stejně například i pastaveckého). Potvrzují to především právě nálezy artefaktů v okolí Lipna (*Vencl et al. 2006; Šída – Fröhlich – Chvojka 2008*) a i na samém vrcholovém hřebeni Šumavy (*Fröhlich 1997*). Dokladů osídlení nad 600 m máme nejen z území jižních Čech mnoho. Těžební areál na Jistebsku – počátky těžby na konci mezolitu, kde nadmořská výška se pohybuje od 600 do 743 m.n.m., Manitoba - nevýše položené abri v Českém ráji s nadmořskou výškou 630 m.n.m., šumavské lokality jako Vítkův Kámen nebo Třístoličnick leží v nadmořské výšce dokonce nad 1000 m.n.m. (*Šída – Prostředník 2007, Šída a kol. 2011, 170*). Osídlení vysokých nadmořských výšek se diferencovalo podle

ročních dob (*Šída a kol. 2011*). Vysoké nadmořské výšky jsou atraktivní především v létě a brzkém podzimu, kdy nabízejí obrovské bohatství lesních plodů, jsou prosty komárů a především v počátečních fázích holocénu nabízely diverzitu prosvětlených ekosystémů reziduálního bezlesí.

V jižních Čechách je velmi husté osídlení hlavně kolem řek Blanice, Lomnice, Otavy a Skalice. Rozsáhlá sídelní aktivita byla prokázána u dnes již zaniklých jezer. Důležité lokality tohoto typu nacházíme u dnešních rybníků Řežabinec u Putimi a nedaleko Veselí nad Lužnicí u rybníka Švarcenberk, kde se podařilo objevit archeologickou lokalitu, která má vzhledem k vazbě na jezerní a bažinné prostředí mimořádný potenciál k aplikaci celé řady paleoekologických a environmentálně-archeologických metod (*Pokorný a kol. 2008*). Nálezový fond na území jižních Čech se skládá převážně z drobné štípané industrie, jako forma odpadu, dále nálezy škrabadel, drasadel, rydel a různé tvary mikrolitů. Obecně předneolitické prameny z jižních Čech nezahrnují pohřby, místa těžby nebo zpracování kamenné suroviny apod. Prakticky se omezují pouze na nejnápadnější pozůstatky trvalejších pobytů na tábořiště resp. sídliště. Avšak většina byla zničena postdepozičními procesy (*Vencl et. al. 2006, 405*). Osídlení jižních Čech utvářely primárně přírodní parametry jednak plošně diferencovanou kumulací biomasy, jednak rozšířením několika typů pro kořistníky specificky přitažlivých prostředí: vzácné a maloplošné výskyty vápenců na jihu Čech redukovaly výskyt jeskyní, prakticky jen na Lužnici omezené písčité přesypy limitují naději i na zjištění sídlišť tohoto typu (*Vencl a kol. 2006*). Avšak okolí pozdně glaciálních jezer může skrývat tzv. mokré lokality konzervovaných jezerními sedimenty. Stejně jako u paleolitu tak i období mezolitu je čistě závislé na specializovaném výzkumu zaměřeného na toto období. Pro Vltavotýnsko zatím žádný specializovaný výzkum neznáme.

4.2.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť období mezolitu

1. Hosty

- štípaná industrie; ojedinělý nález
- trať „Pod Novým dvorem“
- A. Benešem v roce 1981 nalezeny dva kusy štípané industrie.
- lit: *Beneš 1988, 9.*

2. Horní Kněžeklady

- štípaná industrie; ojedinělý nález.
- 1 km V od středu obce.
- sběr Mgr. M. Ptáka.
- lit: nepublikováno, ústní sdělení M. Ptáka.

3. Koloděje nad Lužnicí

- štípaná industrie, ojedinělý nález.
- široký plochý ostroh na pravém břehu Lužnice, asi 15 m nad úrovní řeky. Blíže nelokalizováno.
- v roce 1953 při povrchovém sběru popsali několik mezolitických komponent E. Jílková a F. Prošek. Komponenta A: v okolí menší pískovny. Komponenta B: na polích mezi malou a velkou pískovnou. Komponenta C: v okolí větší pískovny a v sesutých stěnách pískovny. Komponenta D: jáma ve stěně větší pískovny.
- lit: *ARÚ č.j. 1291/53.*

Ojedinělý nález	3
-----------------	---

Tab. 2. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období mezolitu.

4.2.2 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období paleolit – mezolit

1. Hosty

- pozdní paleolit – mezolit; štípaná industrie; ojedinělý nález.
- v prostoru soutoku Lužnice s Vltavou, slabě se k jihu sklánějící úpatí ostrožny, nejvýše 200 m od řek.
- v roce 1952 F. Prošek a L. Hájek sbírali v prostoru na soutokem štípanou industrii. V roce 1968 a 1977 zde sebral ojedinělé oštěpky J. Fröhlich a v 70. - 80. letech odtud získal větší kolekci A. Beneš.
- lit: *Vencl a kol. 2006, 118-119.*

2. Sedlec u Temelína

- paleolit – mezolit; úštěp; ojedinělý nález.

- okraj pole nad můstkem přes temelínský potok při silnici do Malešic.

- nalezen úštěp M. Vláškem v roce 2009.

- lit: ZAA 4893/201.

3. Týn nad Vltavou

- paleolit – mezolit; štípaná industrie; ojedinělý nález.

- ZM 22–42-21, povrchový nález na jižním okraji města v trati Malá Strana cca 400 m od Vltavy (nad dnešním Penny marketem), nález pazourkového jádra pana Ihnatka v roce 2002.

- lit: ARÚ Praha 2857/04.

Ojedinělý nález	3
-----------------	---

Tab. 3. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období paleolit – mezolit.

4.2.3 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období mezolit – eneolit

1. Dolní Bukovsko

- mesolit – eneolit; štípaná industrie; ojedinělý nález.

- pole „U trávni cesty“

- basální část čepele z hnědého pazourku, nalezeno při orbě.

- lit: Beneš 1970, 668.

Ojedinělý nález	1
-----------------	---

Tab. 4. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období mezolit – eneolit.

4.2.4 Vyhodnocení

Jak již bylo výše napsáno, přítomnost nebo nepřítomnost paleolitických a mezolitických lokalit nebo nalezišť je čistě závislá na specializovaném výzkumu na tato období. Na Vltavotýnsku zatím tento specializovaný výzkum neproběhl. Problematika komparace s jinými regiony je čistě závislá právě na stavu výzkumu (Beneš a kol. 2007, 72).

Do roku 2007 bylo na Bechyňsku hodnoceno 225 artefaktů z 23 nalezišť (paleolit – mezolit). Z většiny nalezišť nepochází více jak 3 kusy industrie (Beneš a kol. 2007). Většina nálezů je klasifikována do rozmezí paleolit – mezolit. V následující tabulce jsou

jednotlivá naleziště a lokality z Bechyňska a Vltavotýnska, na kterých byla shledána jedna nebo více paleolitických či mezolitických lokalit nebo nalezišť.

Datace	Bechyňsko	Vltavotýnsko
Starý paleolit?		1 naleziště
Střední paleolit	1 naleziště	
Střední paleolit, mezolit	1 naleziště	
Aurignacien, magdalénien, mezolit	1 naleziště	
Magdalénien	1 naleziště	
Magdalénien?	1 naleziště	
Paleolit	3 naleziště	
Paleolit - mezolit		2 naleziště
Pozdní paleolit		1 lokalita, 1 naleziště
Pozdní paleolit - mezolit	1 naleziště	
Pozdní paleolit - eneolit		2 naleziště
Mezolit	5 nalezišť	3 naleziště
Mezolit?	6 nalezišť	
Mezolit - eneolit	2 naleziště	1 naleziště

Tab. 5. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro Bechyňsko a Vltavotýnsko.

Pomocí sběrů se podařilo na Vltavotýnsku lokalizovat 1 jistou pozdně paleolitickou lokalitu (pozdně paleolitická vrstva v rámci výzkumu rovinného sídliště Hosty), 1 pozdně paleolitické naleziště a 3 mezolitická naleziště. Otázkou zůstává jeden staropaleolitický artefakt (Vencl a kol. 2006, 293). Ostatní naleziště byla datačně zařazena pouze okrajově. Pozdní paleolit – eneolit, paleolit - mezolit je přiřazen ke dvěma nalezištím a mezolit – eneolit jako jedno naleziště. Pro bližší poznání nám chybí data, která jsou závislá na specializovaném archeologickém výzkumu.

4.3 Neolit

První zemědělci začínají osidlovat naše území před rokem 5500 př. n. l. (Šída 2011, 360). Nejstarší vlnu osídlení známe ze západního Slovenska (Nitra, Bíňa), později pak i z Moravy (Žopy, Žadlovce) a z Čech (Bylany, Chabařovice, Nový Bydžov) (Pavlů 2005,4). Poté proniká osídlení dále na západ až do Holandska, Belgie a severní Francie a do jižního Polska. U nás se naprostá většina nálezů spojená s nejstaršími zemědělci soustřeďuje do nadmořských výšek pod 350 m, což odpovídá výškovému limitu rozšíření spraší a černozemí (Pokorný 2011). Předpokládá se, že zemědělství se stalo intenzivnějším až ke konci neolitu (Vysloužilová 2014). Ranní zemědělci osídlili především černozemní nížiny a nevhodným krajům pro obilnářství, jako je například sousední Třeboňsko, se vyhnuli (Pokorný 2011). Nejtypičtějším archeologickým pozůstatkem tohoto období jsou nádoby vypálené z keramické hlíny. Proměny tvarů a

výzdoby keramiky jsou rozhodujícím prvkem při archeologickém třídění. Názvy neolitických kultur – na českém území – jsou odvozeny od výzdoby keramiky, která je pro danou dobu typická.

Jižní Čechy jsou považovány za oblast, která nebyla příliš novými příchozími skupinami obyvatelstva poznamenána. Tento fakt byl zapříčiněn zejména horšími geomorfologickými, pedologickými a klimatickými podmínkami sledovaného regionu ve srovnání s centrálními částmi Čech (*Beneš – Chvojka 2007, 13*). Ještě nějaký čas po 2. sv. válce se mělo za to, že jižní Čechy byly zcela v této době neosídlené. Teprve až výzkum neolitického sídliště v Žimuticích nedaleko Týna nad Vltavou v roce 1969 znamenal obrat v nazírání na vývoj osídlení v mladší a pozdní době kamenné. V dnešní době v jižních Čechách evidujeme již celou řadu sídlištních lokalit a jednu pohřební komponentu, které potvrzují osídlení našeho kraje v období neolitu. Nejseverněji položeným jihočeským mikroregionem, kde shledáváme neolitické osídlení je střední Povltaví, kam spadá několik lokalit v okolí Zvíkova (Kozárovice, Zvíkov, Kostelec nad Vltavou, Jetětice). Další významnou oblastí je Vltavotýnsko (Žimutice, Neplachov, Týn nad Vltavou). Stěžejní mikroregion se jeví v povodí dolního toku Blanice - Radčice, Skály (*Beneš – Chvojka 2007, 14*). Posledním sídelním mikroregionem je jihozápadní část Českobudějovické pánve (Dehtáře, Čejkovice, Netolice). Jedinou lokalitou, která se nachází mimo uvedené sídelní areály, je naleziště v Českém Krumlově (*Beneš – Chvojka 2007, 14*). Nově teď také oblast Veselska (Mažice, Dolní Bukovsko). Nové nálezy na Prachaticku, kde došlo k nálezům dvou kamenných sekeromlatů, lze obecně zařadit do mladší nebo pozdní doby kamenné (*Chvojka – Parkman 2004, 37*), u nich jde ale pouze o solitérní nálezy, na základě nichž nemůžeme potvrdit neolitické osídlení. Může jít jen o tzv. hromové klíny, které se mohly díky činnosti člověka přesouvat z místa na místo. Zatím máme k dispozici soupis popisující nálezy neolitické broušené industrie z roku 2008 (*Fröhlich 2009 cit. dle Červenka 2008*). Z neolitu bylo registrováno 50 seker, 32 sekeromlatů, 10 teslic, 9 klínů a 1 vývrtek. Z industrie datované do neolitu až eneolitu je to 42 seker, 27 sekeromlatů, 3 teslice, 8 klínů a 2 vývrtky (*Fröhlich 2009 cit. dle Červenka*).

Patrná je úzká vazba s řekou Vltavou, která naznačuje možné prodloužení osídlení do úrodnějšího Podunají. Otázkou zůstává, zda nízká hustota osídlení respektuje poměrně vyšší nadmořskou výšku nebo je to dáno badatelským stavem poznání neolitu v regionu. Zdá se, že jižní Čechy nebyly prvními zemědělci vůbec zasaženy. Chybí zde totiž úplně

nálezů starého stupně LnK. Snad i z tohoto důvodu je zde reálný předpoklad delšího přežívání mezolitické populace, projevující se ve srovnání s jinými částmi Čech nebyvale vysokým počtem nálezů a nalezišť ve všech zdejších mikroregionech. První doklady pobytu neolitického člověka máme v našem regionu až od středního stupně LnK, přičemž se zde pak jeví jakási kontinuita osídlení až do mladé fáze LnK, následovaná nejspíše kratším hiátem osídlení mezi LnK a StK (*Michálek – Pavlů – Vencl – Zápotocká 2000, 266*). Dle stávajících názorů, původ prvních zemědělců, kteří se dostali do jižních Čech, směřujeme spíše do středních Čech a nelze vyloučit ani styky s jižní Moravou (*Beneš - Chvojka 2007, 4*). Kultura s lineární keramikou byla v jižních Čechách dosud identifikována pouze na rovinných a výjimečně i na výšinných sídlištích. Pohřební komponenty této kultury v jižních Čechách zatím zachyceny nebyly. Výšinné lokality známe ze severního okraje jihočeského regionu: ze Zvíkova (*Břicháček 1975*) a z Kozárovic (*Buchvaldek – Sláma – Zeman 1978, 73*). Podrobnější informace o sídelních aktivitách z těchto lokalit zatím postrádáme. Nálezový fond jihočeské LnK pak doplňují početné ojedinělé nálezy kamenných artefaktů (*Michálek 2000*). Zatímco osídlení LnK máme dnes v jižních Čechách doloženo již v relativně větším množství, dokladů sídelních nebo pohřebních aktivit z mladšího neolitu je dosud velice poskrovnu. Kulturu s vypíchanou keramikou reprezentuje pouze jediné sídliště a jeden žárový hrob (*Beneš – Chvojka 2007, 4*). Jde o objekty, prozkoumané v roce 1996 na již uvedeném sídlišti LnK na katastru Radčic. Do StK náleží jedna jáma, jedno soujámí a pak jeden žárový hrob, který byl odkryt v rámci uvedeného soujámí (*Beneš – Chvojka 2007, 4*). Jedná se o sídliště, zařaditelné do mladší fáze StK, které je dokladem ojedinělého průniku do jižních Čech (*Michálek a kol. 2000*). Je přitom příznačné, že pro svou osadu byla vybrána jedna z nejvýhodnějších poloh, jakou region nabízí. Jedná se o jeden z mála sprašových ostrůvků v jižních Čechách a klimaticky nejteplejší oblast regionu (*Beneš - Chvojka 2007, 4*). Další doklady kultury s vypíchanou keramikou z jižních Čech jsou sporné. Jeden z mála nálezů, který lze zařadit do této kulturní epochy, pochází z nelokalizované keramiky nedaleko Týna nad Vltavou (*Beneš 1970*) nebo řadu ojedinělých kamenných artefaktů, jejichž interpretace je však nejistá (*Beneš - Chvojka 2007, 4*). V závěru mladší doby kamenné je v jižních Čechách pozorovatelný zásah z okruhu středodunajské lengyelské kultury (*Beneš – Chvojka 2007, 4*). Konkrétními lokalitami ve sledovaném regionu jsou soubory nálezů z Holiček u Třeboně, nádoba s pupky z pískovny ve Vlčkově u Veselí nad Lužnicí nebo keramické zlomky z Českých Budějovic – „Krásné vyhlídky“ (*Beneš 1970*). Všechny tyto nálezy však byly učiněny bez podrobné dokumentace a jejich

interpretace je proto problematická (*Beneš - Chvojka 2007*). Dobře dokumentované nálezy lengyelské kultury z novější doby však zatím v našem regionu postrádáme (*Beneš-Chvojka 2007, 4*).

Ve sledovaném regionu Vltavotýnska je LnK zastoupena poměrně výrazně a to zejména v oblasti Žimuticka a Dolního Bukovska. Do šedesátých let 20. století se soudilo, že jižní Čechy jsou bez neolitického osídlení. Zjištěné sídliště s lineární keramikou u Žimutic bylo velkým překvapením. Stalo se tak roku 1969. Lokalita byla zcela mimo známou oikumenu (souhrn oblastí trvale obývaných lidmi) lineární keramiky (asi 80 km od nejbližších sídlišť středočeských a přibližně stejně daleko od lineární keramiky nalezené na JZ Moravě). Sídliště leží na jílovitých hlínách v nadm. výšce 450 m.n.m. (což je překvapivé – většinou leží do výšky 350 m.n.m.) Výzkumné sezóny probíhaly v letech 1969-1971, 1976 a 1982 (*Pavlu 2001, 5*). Výsledky s pozitivním nálezem vykazala zatím plocha asi 80 x 50 m. V posledních letech se pozornost archeologů soustředí do okrajové části mikroregionu Vltavotýnska a to do katastru Mažice, kde bylo shledáno několik neolitických objektů.

4.3.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť období neolitu

1. Dolní Bukovsko

- kamenná kopytovitá sekerka; ojedinělý nález.
- ZM 22-44-05, bývalé pole Šubrtů u lesa Vokovanců. Blíže neurčeno.
- Povrchový nález A. Beneše a I. Pavlu kopytovité sekerky s kladívkovitou úpravou.
- lit: *Beneš 1970, 668*.

2. Dolní Bukovsko

- kamenná sekerka; ojedinělý nález.
- stodola čp. 71
- nález ploché sekerky, zřejmě využívána jako „hromový klín“. Bez bližších nálezových okolností.
- lit: *archiv JČM – rkp. Františka Švingera*.

3. Dolní Bukovsko

- štípaná industrie; ojedinělý nález.
- ZM 22-44-04, pole při cestě na Staré Město. Blíže neurčeno.
- povrchový nález čepele ze světle šedého křemence.
- lit: *archiv JČM – rkp. Františka Švingera.*

4. Dolní Bukovsko

- keramika; neurčené aktivity.
- mezi jatkami a silnicí do Sedlíkovic.
- při povrchových sběrech nalezena neolitická keramika.
- lit: *Beneš – Pavlů 1970, 26-27.*

5. Koloděje nad Lužnicí

- kamenná sekerka; ojedinělý nález.
- terasa jihozápadně od obce, východní pískovna.
- v roce 1952 našel František Prošek kamennou sekerku, s jednou stranou plochou a s jednostranně broušeným ostřím, hladkou z šedého amfibolitu.
- lit: *ARÚ č.j. 1291/53.*

6. Modrá Hůrka

- břitní část kamenné motyky; ojedinělý nález.
- trať „U velké hrušky“.
- nalezena břitní část kamenné motyky se shora vedeným kónickým otvorem. Týl a spodní část ostří jsou odraženy.
- lit: *ARÚ č.j. 253/70.*

7. Zvěrkovice

- kamenný sekeromlat; ojedinělý nález.
- Polní trať „Plásty“.

- Ojedinělý nález J. Bočka, učiněný zhruba před 20 lety. Lokalizace jen přibližná. Kamenný sekeromlat staršího typu (mladý neolit) ze světle šedé břidlice, na jedné ploše patrné stopy po dvou nepodařených vrtáních. Délka 140 mm.

- lit: ZAA 1402/2005.

8. Žimutice

- kultura s lineární keramikou; sídliště.

- ZM 22-424, u hřbitova, SZ od Žimutického rybníka.

- zachyceno neolitické sídliště s několika intencionálními objekty. Označeno jako Žimutice I.

- lit: Beneš 1980, 658-677.; Beneš-Pavlu 1982-83, 211.; Pavlu 1972, 260-268.; Pavlu 2001.

9. Žimutice

- kultura s lineární keramikou; sídliště.

- nálezy keramiky, lokalita označena jako Žimutice II.

- lit: Beneš 1980, 658-677.; Beneš-Pavlu 1982-83, 211.; Pavlu 2001, 5.; Pavlu 1972, 260-268.

Ojedinělý nález	6
Neurčené aktivity	1
Rovinné sídliště	2

Tab. 6. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období neolitu.

4.3.2 Vyhodnocení

Poznání neolitického osídlení na Vltavotýnsku (v jeho východní části) má určitý potenciál. V první pol. 20. st. došlo k neolitickým nálezům v okolí Dolního Bukovska, ale bez další/bližší pozornosti archeologů. Na konci 60. let 20. st. došlo však k výzkumu neolitického sídliště v Žimuticích, které upozornilo na výskyt neolitu v dané oblasti. Sídliště v Žimuticích leží v nadmořské výšce přes 450 m.n.m. V porovnání s jinými neolitickými sídlišti se jedná o poměrně vysoko položené neolitické sídliště.

Potencionální lokality lze hledat v málo zalesněné krajině, zřejmě tedy v pravé části Vltavotýnska.

Většinu nálezů lze zařadit do kultury s lineární keramikou. Sídlištní aktivita byla sledována zatím jen při výzkumu v Žimuticích (Žimutice I. a Žimutice II.) a právě na nově objeveném neolitickém sídlišti v Mažicích. V ostatních případech jde o ojedinělé nálezy kamenných artefaktů, které lze rámcově zařadit ke kultuře s vypíchanou keramikou.

4.4 Eneolit

Většina eneolitických kultur je v jižních Čechách zastoupena pouze sporadicky ojedinělými nálezy kamenných nástrojů. Jedna z mála kultur, která je v několika sídlištních souborech zastoupena v jihočeském regionu je kultura řivnáčská (*John a kol. 2012*). Osídlení této kultury bylo zjištěno zejména v severnějších oblastech jižních Čech, především na Strakonicku a Písecku, v jiných částech regionu jsou doklady osídlení z tohoto období vzácné (*Beneš - Chvojka 2007, 18*). Z významnějších nalezišť je třeba uvést zejména Habří na Českobudějovicku, odkud pochází údajně celý soubor kamenných artefaktů, jejichž bližší kulturní zařazení však zatím nebylo publikováno (*Beneš 1970, 670-671*). Z ostatních lokalit je zpravidla znám pouze jediný artefakt (*Beneš – Chvojka 2007, 18*). První kulturou eneolitu, která byla zjištěna na území našeho regionu, byla kultura s nálevkovitými poháry. Donedávna kromě nálezů kamenné industrie býval této kultuře připisován i soubor keramických zlomků, nalezené na výšinném sídlišti Skalka u Milenovic (*Beneš 1976, 21*), a soubor keramických zlomků z Bernartic (*Fröhlich 1997, 9-10*). Dnes je již zpochybňováno. Výraznější stopy osídlení této kultury však dosud v našem regionu tedy postrádáme. Většina eneolitických kultur se však jihočeskému regionu vyhýbala nebo se zde objevují zcela ojediněle (*Beneš – Chvojka 2007, 18*). Příkladem může být ojedinělý nález celého tulipánovitého poháru z pískovny ve Vlčově u Veselí nad Lužnicí, který je přiřazován kultuře michelsberské. V roce 2001 byl v centru Českých Budějovic, v prostoru nádvoří biskupství, prováděn archeologický výzkum, při němž byl zachycen jeden keramický zlomek s výzdobou, která má analogie v bavorské kultuře altheimské (*Chvojka 2005*).

Extenzivnější využívání krajiny tehdejšími lidmi umožnilo kolonizaci nižších i vyšších podhorských oblastí (*Beneš – Chvojka 2007, 18*). Většina nálezů řivnáčské kultury pochází z výšinných sídlišť (*John a kol. 2012*). K typickým lokalitám tohoto charakteru patří Krkavčí skála u Orlíka nad Vltavou (*Fröhlich 1997, 108-109; John a kol. 2012, 66*).

Jeden z mála sondážních výzkumů byl podniknut na výšinném sídlišti Kořenská skála u Všemyslic, při němž však byl nalezen pouze jediný eneolitický keramický zlomek a několik kamenných artefaktů (*Beneš 1975*). Sporná je datace několika keramických nálezů, pocházejících z výzkumu J. Poláčka na hradišti Dívčí Kámen (*Beneš – Chvojka 2007, 18*). Vedle několika keramických zlomků se slámovaným povrchem zde autor výzkumu uvádí nález zlomku eneolitické lahve s límcem (*Poláček 1966, 26*), která však zatím nebyla při revizi nálezů, uložených v Jihočeském muzeu, nalezena (*Chvojka 2004*). Chronologické zařazení uvedených nálezů je navíc některými autory zpochybňováno (např. *Beneš 1970, 671*). Setkat se můžeme také s rovinnými sídlišti, jež datujeme až do mladšího eneolitu. První, avšak spornou lokalitou tohoto typu je Dobeš na Písecku, kde měl B. Dubský prozkoumat jednu jámu se zásobnicí (*Dubský 1954; Michálek 1989, 43*). Další sídliště bylo zjištěno při povrchovém průzkumu na katastru obce Chrást u Zahořan, dosud však nebylo blíže zkoumáno (*Beneš 1976, 19*). Rovněž další rovinná sídliště řivnáčské kultury byla zatím identifikována při povrchových průzkumech nebo při drobných terénních zásazích: Čičenice, Vlkov, Žďár či Strunkovice nad Blanicí (*Beneš – Chvojka 2007, 19*). V rámci rozsáhlého rovinného sídliště z doby halštatské a laténské v Táboře byl zachycen také jeden zahloubený objekt mladšího eneolitu, z něhož pochází početné keramické zlomky, mezi nimiž vyniká torzo jedné nádoby (*Beneš – Chvojka 2007, 19*). Dle některých interpretací mohla jihočeská oblast sloužit i jako spojnice mezi středními Čechami a oblastí jižní Moravy (*Hrala 1964, 45*), bohužel pro bližší poznání skutečnosti nám chybí více pramenů/dat. Obě kultury pozdního eneolitu, kultura se šňůrovou keramikou a kultura zvoncovitých pohárů, nebyly zatím v jižních Čechách zachyceny (*Beneš – Chvojka 2007, 19*). Výjimkou je několik ojedinělých nálezů fasetovaných sekeromlatů, které sem však mohly být přineseny druhotně.

4.4.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť období eneolitu

1. Bohunice

- kamenný sekeromlat; ojedinělý nález.

- v náplavě Bohunického potoka nalezen kamenný sekeromlat s otvorem uprostřed rozšířený, hrotitý tyl oválný – otupělý, celý povrch odřený. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *archiv JČM*.

2. Hosty

- kamenná sekerka; ojedinělý nález.
- trať „U Budaře“.
- eneolitická kamenná sekerka s klenutým hřbetem, místo nálezu není jisté, sekerka se předávala po generace.
- lit: *archiv JČM - rkp. Fr. Tesaře.*

3. Koloměřice

- kamenná sekerka; ojedinělý nález.
- ZM 22-42-12, n.v. 435 m, 060:275, polní trať „V kopcích“, 350 m SV od zvonice v obci
- 3 mohyly. V blízkosti jedné z mohyl nalezena v roce 1944 kamenná sekerka ze spilitu mírně klenutá s oboustranně broušeným ostřím.
- lit: *Dubský 1949, 105.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999. 54.*

4. Neznašov

- keramika; neurčené aktivity.
- skála proti Kořensku, tzv. Kořenský vrch.
- výšinné sídliště na západě vymezeno roklí, na severu mělkým obloukovitým příkopem. Z vrstvy těsně pod humusem pochází několik neurčitelných pravěkých keramických zlomků a 1 eneolitický. Nálezy doplňuje obitý křemenný valoun a čepel z pestře pruhovaného štěpného kamene - oba artefakty jsou dle S. Vencla nedatovatelné.
- lit: *Beneš 1975, 97-99.*

5. Sedlec u Temelína

- kamenná sekerka; ojedinělý nález.
- trať „Na hrobech“, asi 500 m J od osady.
- náhodný nález lichoběžníkovité sekerky s oblým týlem, povrch hlazený ze šedo zelené horniny.

- lit: *ARÚ č.j. 4102/71.*

6. Třítim

- kamenný sekeromlat, ojedinělý nález.

- v roce 1945 vyorán kamenný sekeromlat. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *Hájek 1954, 116.*

Ojedinělý nález	5
Neurčené aktivity	1

Tab. 7. tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období eneolitu.

4.4.2 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období neolit – eneolit

1. Chrášťany

- neolit – eneolit; kamenný sekeromlat; ojedinělý nález.

- kamenný provrtaný sekeromlat.

- lit: *Dubský 1949, 63.*

2. Dolní Bukovsko

- neolit – eneolit; štípaná industrie; ojedinělý nález.

- poblíž cesty u Vávrovských pole.

- nalezena čepel ze světle šedého dinasového křemence.

- lit: *A. Beneš 1970, 668.*

Ojedinělý nález	2
-----------------	---

Tab. 8. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období neolit – eneolit.

4.4.3 Vyhodnocení

Eneolit, stejně jako je tomu v celých jižních Čechách, je ve sledovaném mikroregionu zastoupen poskrovnu. Z nálezů 5 kamenných sekeromlatů a jednoho keramického střepu nelze sestavit ucelenou představu o daném období na sledovaném území. Nález keramického střepu na výšinné ostrožně nelze zatím považovat za projev sídlištní

aktivity. Nález definovaný jako mezolit – eneolit jsou hodnoceny pouze rámcově, neboť je nelze blíže datovat.

4.5 Doba bronzová

Období, které v Čechách trvá přibližně 1,5 tisíce let, obvykle rozlišujeme na starší, střední, mladší a pozdní. Starší úsek doby bronzové zastupuje zejména kultura únětická, střední dobu bronzovou kultura mohylová, mladší a pozdní dobu bronzovou tzv. kultury popelnicových polí. Doba bronzová v Čechách plynule navazuje na předchozí vývoj. Formování únětické kultury probíhalo v prostředí, které vykazuje všechny znaky předchozího eneolitického období a teprve postupem času vykrytalizuje do té míry, že se stává významným reprezentantem starší doby bronzové. Období doby bronzové je nositelem řady nových, technologicky významných prvků, které se staly důležitým prvkem v rozvoji společnosti. Bezesporu nejprogresivnějším vůdčím subjektem se stala výroba bronzové industrie. Jednotlivé etapy doby bronzové zřetelně odrážejí vývojovou tendenci ve výrobě bronzových artefaktů (*Jiráň a kol. 2008, 7*). Starší doba bronzová přináší nové technologie a konstituuje základní druhové spektrum artefaktů, ve střední době bronzové dochází k rozšíření spektra kovových výrobků, objevují se nové a technologicky propracovanější artefakty. Prostor doby popelnicových polí dovádí produkci bronzové industrie k vrcholu celého období doby bronzové (*Jiráň a kol. 2008, 223*).

4.5.1 Starší doba bronzová

Po období eneolitu, kdy jsou jižní Čechy osídlené pouze sporadicky, dochází ve starší době bronzové (2300-1600 př. Kr.) v „klasické“ fázi únětické kultury k rozsáhlé kolonizaci centrálních částí jižních Čech. Osídlení je doloženo hlavně v oblasti středního toku řeky Vltavy a dolních toků Blanice, Otavy, Lužnice a Malše. Jižní Čechy se staly v této době významným transportním územím spojujícím střední Čechy s oblastmi podunajskými a alpskými. Šlo zejména o import mědi, základní suroviny pro výrobu bronzů. Měď byla těžena hlavně v alpských oblastech a transportována do širšího okolí. Zatím zůstává nevyřešená otázka možné kontinuity obyvatel v jižních Čechách z mladšího eneolitu do starší doby bronzové (*Prostředník 2001, 77*). V jihočeském prostředí řadíme do starší doby bronzové tzv., věteřovský horizont BA2/BB1 (na Vltavotýnsku hradiště sv. Anna).

Největší počet starobronzových lokalit zaujímají nížinná sídliště, kterých je do roku 2007 známo celkem 87 (*Chvojka 2007, 30*). Většina z nich byla zjištěna povrchovým sběrem,

na několika byla pak zachycena sídlištní vrstva, jiné poskytly i několik většinou nepříliš výrazných sídlištních objektů.

Situace v jižních Čechách patří k nejucelenějším, co se týče výzkumu ostrožných sídlišť a hradišť ze starší doby bronzové. Přibližně 27 zjištěných neopevněných i opevněných ostrožných i výšinných sídlišť je situováno v blízkosti větších vodních toků, především podél Vltavy, Malše, Lužnice, Blanice a Otavy. Systematické výzkumy byly provedeny ve Vrcovicích (*Hlásek a kol. 2015*) a Mříči – Dívčím Kameni, sondáže pak na hradištích ve Skočicích, Dobřejovicích, Chřešřovicích (*Fröhlich 1997, 46-47*), ve Zvíkovském Podhradí aj. (*Chvojka 2007, 31*). Ve větší vzdálenosti od vodního toku je pouze Raciberk u Boletic, okr. Český Krumlov (*John-Řeřichová 2001*). Výšinné lokality jsou situovány většinou v centrální části jižních Čechách (např. Boletice, Chvalšiny, Velešín). V západní části jižních Čech prozatím výšinné lokality chybí, výjimku tvoří snad jen hradiště u Skočic. Většina výšinných sídlišť je situována na vrcholcích kopců nebo ostrožnách (Velešín) opevněná hradiště pak jen na vrcholcích kopců - Dobřejovice, Skočice (*Chvojka a kol. 2013*) nebo ostrožnách (Bechyně, Vrcovice, Nuzice, Týn nad Vltavou) (*Chvojka a kol. 2010*). Opevněná lokalita na vrchu Hradec u Dobřejovic byla ve starší době bronzové zřejmě ústředním místem vltavského pravobřežní v oblasti severně od Českých Budějovic (*Chvojka a kol. 2008*). Jeho obyvatelé byli napojeni na dálkovou komunikaci při řece Vltavě, která je od Hradce vzdálená pouhý jeden kilometr. Kolem hradiště je prokázáno několik soudobých lokalit. Ve vzdálenosti pouhých 2,5 km od Hradce bylo na levém břehu Vltavy vybudované další hradiště Baba u Hluboké nad Vltavou (*Chvojka-John 2006*). Bohužel za současného stavu poznání nejsme však schopni určit, zda hradiště byla současná. V blízkém okolí Hradce u Dobřejovic je prokázáno i několik soudobých rovinných sídlišť, která kopírují hranice námi sledovaného regionu Vltavotýnska. Jedná se například o sídliště na katastru Dobřejovice v lese Osiková nebo sběry zachycená lokalita severně od Chotýčan. Vltavotýnsko je specifické zejména pro svá čtyři hradiště (Albrechtice nad Vltavou, Nuzice, Týn nad Vltavou – sv. Anna, Všemyslice – Kozí vrch), která se nachází nedaleko od sebe. Hradiště jsou významná i pro svou současnost s opevněným sídlištěm Hosty, kdy vytvářela zřejmě opěrný a fortifikační bod právě pro již zmiňované sídliště Hosty, které leží na soutoku Vltavy a Lužnice, v dnešní době již zcela zatopené díky vodnímu dílu Kořensko (*Beneš 1988*). Sídlíště leží v nadmořské výšce 350 m.n.m. Lokalitu objevil v roce 1968 Jiří Fröhlich. V roce 1980 byl schválen záměr stavby jaderné elektrárny Temelín. V souvislosti s ní bylo rozhodnuto i o výstavbě

dvou přehrad – Hněvkovice a právě Kořensko. Od roku 1981 byl záchranným výzkumem pověřen A. Beneš. Jednalo se o dlouhodobý plošný výzkum; na lokalitu se archeologové vraceli každý rok až do roku 1988. V posledních sezónách převzal vedení výzkumu Pavel Břicháček, který působil v plzeňské expozituře Archeologického ústavu AV nejprve jako odborný pracovník a od roku 1988 jako její vedoucí. Jde o nejlépe prozkoumané rovinné sídliště ze starší doby bronzové v jižních Čechách. Na značné části lokality se dochovala až 30 cm silná kulturní vrstva, která v některých místech obsahovala větší kumulace nálezů ze starší doby bronzové. Výzkumem bylo zjištěno opevnění osady dvěma nesoučasnými příkopy. Uvnitř se nacházely pozůstatky po povrchových dřevěných stavbách sloupové konstrukce. Tyto domy s podlahou na úrovni terénu dosahovaly rozměrů od 4,3 x 4,8 m do 11,5 x 7,5 m (*Beneš 1988*). V jejich blízkosti se nacházely zahloubené objekty (např. zásobní jámy na uskladnění potravin). Osídlený areál zaujímal plochu přibližně 3 ha a byl ohraničený dvěma příkopy o šířce 2 a 4 m a hloubce 2 m. V západní části areálu byly odkryty dvě souběžné řady kamenů, v jejichž prostorách ležely hliněné idoly. Na základě těchto okolností, přisuzuje autor výzkumu Antonín Beneš, stavbě kultovní přístřešek (*Beneš 1984, týž 1988, Břicháček 1991*). Sídliště leží v jednom z uzlů vltavské cesty, vroubené v jihočeském úseku řetězcem depotů hřiven. Lokalita byla centrem pro širší okolí. Ve starší fázi ji spojujeme s jednoduchým hradištěm Týn sv. Anna, ovládajícím prostor soutoku ze hřbetu nad levým břehem Vltavy. S touto fází korespondují nejstarší mohyly na pohřebišti v Hostech – Kopcové a pravděpodobně i hroby v Neznašově – Zbojišti. Tam nalezené drátěné terče straubinské kultury potvrzují, že kulturní vazby místa byly křížové a vztahovaly se i k hornímu Podunají (*Beneš 1988, 12*). V mladší fázi se opevnění přesunulo o 2 km dále k západu na dvoudílné hradiště Neznašov – Kozí vrch.

V mikroregionu byly pomocí záchranných výzkumů objeveny další dvě starobronzové sídliště. Je otázkou, zda jsou s lokalitou Hosty současná. V blízkém okolí každého ze sídlišť se nachází i mohylová pohřebiště, která mohou se sídlišti korelovat a čtyři hradiště, která lze za současná považovat.

Starší doba bronzová je mimo jiné významná pro ukládání depotů. Otázka smyslu uložení není jednoznačně vyřešena. V prostředí únětické kultury se vyskytují jak depoty surovin (hřivny, žebra), tak depoty kovových výrobků - nástroje, zbraně, ozdoby (*Moucha 2005*). Depoty se surovinou kopírují především vltavský tok, zatímco ve středočeské i severočeské oblasti jsou častější nálezy depotů vykazující spojení se středním

Německem. Zvláštní postavení mají depoty východočeské oblasti, odkud známe depoty především hotových výrobků. Jedním z nejznámějších depotů je hromadný nález šesti dýk a čepele hrotité sekery z lokality Kozí Hřbety u Horoměřic. Jižní Čechy jsou významnou oblastí zejména pro četnost nálezů kovových depotů. Do roku 2016 je v jižních Čechách známo celkem 84 depotů bronzových či měděných depotů, rozložených rovnoměrně v celém starobronzovém sídelním areálu jižních Čech. Výraznější koncentrace lze spatřovat v oblasti soutoku Vltavy s Malší a v okolí soutoku Vltavy a Lužnice (*Chvojka – Menšík 2016*). Díky zjištění surovinové skladby jihočeských depotů víme, že jihočeská oblast se stala místem pro tranzit a dopravu alpské měděné suroviny do vyspělejších center únětické kultury ve středních a severozápadních Čechách.

Typickým pozůstatkem pro jižní i západní Čechy v mladší a pozdní fázi starší doby bronzové jsou mohylová pohřebiště, přičemž převaha dosud známých pohřbů je ze závěru jmenovaného období. Není zde výlučně praktikován kostrový pohřební ritus, objevují se i žárové hroby. V současné době je v jižních Čechách evidováno 37 lokalit. Celkový počet mohyl na jednotlivých mohylnících se pohybuje od 3 do 96, avšak tyto mohylníky bývají polykulturní a ani jeden z nich nebyl celý prozkoumán. Pokud mohylník náleží starší době bronzové, tak charakteristickým rysem jsou mohyly nakupeny těsně na sobě, na velmi malé ploše (např. Protivín – 15 mohyl, Vodňany – 6 mohyl, Červený Újezdec – 9 mohyl). Půdorys mohyl je většinou kruhový nebo mírně oválný o průměru 5-10 m. Hliněný plášť s kamenným jádrem je nejčastější konstrukce starobronzových mohyl. Někdy se můžeme setkat s tím, že celý mohylový násyp byl tvořen kameny promísenými hlínou. Ploché hroby neznáme. Pohřební ritus jihočeské skupiny byl převážně kostrový. Orientaci pohřbů lze určit jako jiho-severní. Ojedinele se vyskytly i hroby žárové (*Havlice 2001, 59*). V nejmladším období kultury únětické se můžeme setkat také s pohřby v jámách na sídlištích. Obecně lze konstatovat novou tendenci k nejednotnosti pohřebního ritu, která vrcholí birituálním pohřbíváním ve střední době bronzové. K lépe prozkoumaným mohylníkům na Vltavotýnsku patří pohřebiště starší doby bronzové v Křtěnově, kde z původních několika stovek mohyl bylo zkoumáno 10 mohyl (*Braun 1987, 95-96*). V samotné oblasti Vltavotýnska se nachází 10 mohylových pohřebišť, z nichž většina je orientována na východních nebo severovýchodních svazích.

4.5.1.1 Soupis archeologických lokalit pro období starší doby bronzové

1. Albrechtice nad Vltavou

- mladší fáze starší doby bronzové; hradiště.
- ZM 22-42-16, 850 m, 220:60, SV od kapličky na návsi ve Slaveticích a asi 1500 m Z od zámku V Neznašově.
- hradiště Holý vrch je situováno na malé lichoběžníkovité ostrožně mezi potokem Karlovkou a jeho bezejmenným jižním přítokem. Opevnění hradiště tvořené obloukovitým valem a vnějším příkopem se nachází pouze na přístupové JV straně, kde využívá přírodní rokli, která byla pravděpodobně uměle prohloubena do podoby příkopu. Vnitřní plocha hradiště o velikosti asi 0,2 ha má tvar nepravidelného lichoběžníku o délce stran 65 x 45 x 50 x 30 m.
- lit: *Břicháček 1995, 9.; Havlice 2004, 53.*

2. Bohunice

- bronzová hřívna; ojedinělý nález.
- ZM 22-42-21, pole cca 100 m SV od okraje obce, 430 m SV od kaple v obci, JV svah nad Bohunickým potokem.
- J. Machula v roce 2002 při povrchovém sběru našel bronzovou hřívnu.
- lit: *BZO 2002.*

3. Hosty

- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-42-16, 395:365 n.v. 455 m, Obecní les, lesní trať Kopcová.
- rozsáhlé mohylové pohřebiště, v místech nalezena bronzová jehlice bez nálezových okolností.
- lit: *Hájek 1954, 115, 166.; Beneš – Michálek - Zavřel 1999, 53.*

4. Hosty

- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-42-16, n.v. 455 m, 373:270, les Kopcová, 1500 m JZ od středu obce.

- 78 mohyl, v roce 1940 prokopány tři mohyly, kde mimo keramiky byly získány tři bronzové náramky, jehlice, zlatá náušnice a sklovina z lidského zubu. V roce 1941 bylo prokopáno 7 mohyl, kdy 4 mohyly byly bez nálezů. Další 3 mohyly přinesly tyto nálezy: bronzová břitva, jehlice, bronzové náramky, prsten.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 53.*

5. Hosty

- kultura únětická; opevněné sídliště

- ZM 22-42-16, v nízkém jazykovitém meandru na soutoku Lužnice s Vltavou.

- 7. výzkumných sezón přineslo poznatky o osídleném areálu, které zaujímalo plochu přibližně 3 ha a bylo ohraničené dvěma příkopy o šířce 2 a 4 m a hloubce 2 m. Na zkoumané ploše byly odkryty i půdorysy několika nadzemních kůlových staveb o rozměrech 4,3 x 4,8 m do 11, 5 x 7, 5 m se zásobními jámami v těsné blízkosti. V západní části areálu byly odkryty dvě souběžné řady kamenů, v jejichž prostorách ležely hliněné idoly.

-lit: *Beneš 1988, 7-26.; Břicháček 1991, 90-94.*

6. Jaroslavice

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-02, n.v. 390 m, 464:029, polní trať „Na kamenitém“, 700 m JV od kaple v osadě.

- 1972 objevil A. Beneš mohylník původně o větším počtu mohyl, nyní 4-5 mohyl sotva znatelných.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 43.*

7. Jaroslavice

- zlaté a bronzové předměty; ojedinělý nález.

- v poloze „Ve Struhách“.

- v roce 1901 nalezeny zlaté a bronzové předměty v okruhu „25 kroků“. Nalezen:

- 1) náramek bronzový masivní – oválný na jednom konci zdobený čárkami.
- 2) bronzová sekerka
- 3) bronzový náramek
- 4) bronzová jehlice s kulatou hlavičkou
- 5) záponka – horní část opatřena 5 otvory
- 6) téměř uzavřený bronzový náramek
- 7) zlatý drát v podobě 2x svinutého prstenu – délka rozvinutého drátu činí 15 cm
- 8) 25 hřiven – hřivny typu B

- zřejmě jde o rozoranou mohyly.

- lit: *Richlý 1902-3, 339-334; Hájek 1954, 128.*

8. Knín

- sídliště.

- ZM 22-44-02, v místě stavby nového závodu na zpracování biomasy.

- v roce 2005 proveden výzkum. Sondáž a následný plošný odkryv dosud neznámého sídliště ze starší doby bronzové. Lokalita byla zjištěna při skrývce ornice. V celkem 33 sondách o ploše 217,5 m² byla zjištěna sídlištní vrstva a několik zahloubených objektů. Sídlištní vrstva o mocnosti do 30 cm s nálezy keramiky zahrnovala prostor cca 30x25 m, přičemž v okrajových sondách postupně vyznívala. Pod sídlištní vrstvou bylo zachyceno celkem 10 zahloubených objektů (1 patrně obytný objekt se zahloubenou střední částí, vymezený kúlovými jamkami, 1 větší jáma s kamennou podložkou a několika otloukači, 1 jáma se 3 kúlovými jamkami po obvodu a další neurčitelné jámy) a několik samostatných kúlových jamek. Početná keramika ze starší doby bronzové a pak z 13. stol.

- lit: *Chvojka-Zavřel 2011, 233-253.*

9. Křtěnov

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-21, n.v. 473-481 m, 346:031 344:023 346:021 357:021 356:016 352:015 353:010 340:010 333: 013 330:011 320:011 326:023 trať „Hroby“,

- Celkový počet mohyl 96, s 10 prozkoumanými mohylami patří k lépe prozkoumaným mohylníkům na jihu Čech. Výzkumná americká expedice odkryla v roce 1930 několik mohyl. Bohužel z výzkumu není žádná nálezová zpráva. V archivu nálezových zpráv uložena jen korespondence týkající se podílu muzea v Českých Budějovicích na nálezech (čj.1368/30,284/31,331/31).

- lit: *Havlice 2001, 57; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 55.*

10. Křtěnov

- nejstarší stupeň mohylové kultury; ojedinělý nález.

- trať „Na dolní jabloni“.

- nález se skládal dle J. Richlého ze 6 seker s tulejkou – sekeromlaty křtěnovského typu – a jedné sekery (italského typu). J. Böhm je řadí do nejstaršího stupně mohylové kultury.

- lit: *ARÚ č.j. 1445/58.; Hájek 1950, 96-101.*

11. Litoradlice

- konec starší doby bronzové; kulturní vrstvy; sídliště.

- okraj terasovitého stupně nad korytem Vltavy.

- P. Břicháčkem zachyceny stopy kulturní vrstvy s keramikou z konce starší doby bronzové.

- lit: *ARÚ č.j. 3981/89.*

12. Litoradlice

- mohylové pohřebiště.

- trať „Na vlčici“, 1500 m JVV od kaple v obci, ZM 22-44-02, n.v. 422 m, 342:137

- dnes možné vysledovat 2-3 poškozené mohyly. Dochovány některé nálezy, které byly vyzvednuty v roce 1932 z jedné z mohyl – bronzová sekerka s postranními lištami.

- lit: *Beneš-Michálek-Zavřel 1999, 44.*; *ARÚ č.j. 6480/73.*

13. Litoradlice

- starší doba bronzová – přelom A/B; bronzová jehlice; ojedinělý nález.

- prostor hradiště.

- nález bronzové jehlice se zdobenou kulovitou šikmo provrtanou hlavicí učinili O. Chvojka s T. Kolegarem v prostorách hradiště.

Lit: *ZAA 2926/2008.*; *Chvojka-Zavřel 2012, 44.*

14. Litoradlice

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-02, n.v. 434 m, 291:026, Schořová II, 1900 m JV od kaple v obci.

- 15 – 20 porušených mohyl.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 49.*

15. Litoradlice

- přelom starší až střední doby bronzové; mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-02, n.v. 460 m, 233:191, trať „U myslivny“, 500 m V od kaple v obci.

- z mohyly vyzvednuty 2 bronzové náramky, které jsou dnes uloženy v muzeu Ohrada u Hluboké nad Vltavou. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *ARÚ č.j. 1542/58.*; *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 42.*

16. Neznašov

- kultura únětická; 2 spirálovité terče; ojedinělý nález.

- muzeu v Týně nad Vltavou darovány 2 spirálovité terče nalezené u Neznašova. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *ARÚ č.j. 1777/58.*

17. Nuzice

- závěr starší doby bronzové; hradiště.

- ZM 22-42-12, 478:200, na soutoku Lužnice a Židovy strouhy, 800 m SSV od kaple v obci, na výrazné ostrožně, tvořené posledním meandrem potoka Židova strouha těsně před jeho soutokem s řekou Lužnicí.

- hradiště leží v nadmořské výšce 387-392 m.n.m. a zaujímá plochu 0,95 ha., pro chronologické zařazení do závěru starší doby bronzové může posloužit ne úplně rozsáhlý, ale jednoznačný soubor keramiky. Hradiště bylo původně dvoudílné.

- lit: *Chvojka a kol. 2010.*; *Beneš-Michálek-Zavřel 1999, 77.*

18. Týn nad Vltavou

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-22, 082:187 090:187 103:186 104:188 109:189 089:196, n.v. 456-459 m, trať „Obecní les“.

- mohylník je situován do nadmořské výšky 460 m.n.m. Celkový počet mohyl je 33. Z 18 zkoumaných mohyl byla pouze jedna zařazena do starší doby bronzové.

- lit: *Chvojka-Michálek 2013, 14*; *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 59.*

19. Týn nad Vltavou

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-21, n.v. 419 m, 472:358, 80 m SSV od bohunické hájovny .

- 3 mohyly.

- lit: *Hájek 1954, 140*, *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 60.*

20. Týn nad Vltavou

- přelom starší a střední doby bronzové; kulturní vrstva; sídliště.

- Ruská ulice čp. 61., kulturní vrstva.

- lit: *Fröhlich 1987, 215.*

21. Týn nad Vltavou

- měděné žebro; ojedinělý nález.
- Mostecká ulice.
- v roce 1968 učiněn náhodný nález zlomku měděného žebra.
- lit: nepublikováno.

22. Týn nad Vltavou

- Br A2/B1-B2; hradiště.
- ZM 22-42-16, 453:023, U sv. Anny – V Strouhách; 2250 m SZZ od městského kostela.
- v souboru nálezů se nachází několik prvků charakteristických obecně pro přelom starší a střední doby bronzové. Hradiště je výrazně ohraničeno pouze na dvou stranách: na jihu valem s vnějším neobyčejně hlubokým příkopem, který patrně využil přírodní erozní rýhy a na severu příkrým srázem k Vltavě.
- lit: *Hlásek a kol. 2015a, 159-160.; Chvojka a kol. 2016, 99-116.*

23. Všemyslice

- bronzové hřivny; ojedinělý nález.
- kultura únětická.
- trať „V dílech“
- nález depotu 50 ks bronzových hřiven, ležících na dvou místech nedaleko vedle sebe.
- lit: *Hájek 1954, 142, 144.*

24. Všemyslice

- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-42-16, n.v. 405 m, 379:009, trať „Bojiště“.
- počet mohyl neznámý, zničeny orbou nalezen bronzový náramek ze spirálovitě točeného bronzového drátu s 5 závity. Bez bližších nálezových okolností.
- lit: *ARÚ č.j. 1383/59.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 70.*

25. Všemyslice

- mladší fáze starší doby bronzové; hradiště.

- ZM 22-42-16, 294:120, n.v. 390-400 m, trať „Kozí Vrch“, ostrožna mezi Vltavou a potokem Karlovka.

- akropole byla opevněna fortifikací o síle cca 9 m, nalezený keramický materiál lze zařadit do mladší fáze starší doby bronzové. Akropole má oválný půdorys max. rozměrů 17x13 m. Před samotnou akropolí je předhradí o rozměrech 47x43 m, které je chráněné jednoduchým valem bez znatelného příkopu.

- lit: *Fröhlich 1977, 65.; Hlásek a kol. 2014, 51-68.*

Ojedinělé nálezy	7
Neurčené aktivity	1
Mohylová pohřebiště (skupiny i jednotlivé objekty)	10
Opevněné rovinné sídliště	1
Rovinné sídliště	2
Hradiště	4

Tab. 9. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období starší doby bronzové.

4.5.1.2 Vyhodnocení

Starší doba bronzová přináší celkem zajímavý pohled na starobronzové osídlení dané oblasti. Evidujeme čtyři hradiště a jedno opevněné rovinné sídliště poměrně blízko sebe. Hosty – jak již bylo výše popsáno – jsou velmi významné i v širším středoevropském kontextu. Bohužel se podařilo prozkoumat sotva jednu desetinu. Hradiště u Nuzic se vychyluje od ostatních poměrně větší vzdáleností od sebe, ale časově též koreluje se sídlištěm Hosty. Pravděpodobně mohlo jít o předsunuté hradiště chránící přístup od východu po Lužnici. Hradiště Týn nad Vltavou sv. Anna koresponduje se starší fází sídliště a s následnou mladší fází pak souvisí hradiště Neznašov - Kozí Vrch. Hradiště Holý vrch u Slavetic lze datovat na základě získaného souboru keramiky do mladší fáze starší doby bronzové (BA2). Pokud by byla na základě dalších nálezů potvrzena současnost všech tří sídlišť výšinných sídlišť (sv. Anna, Kozí vrch, Holý vrch), bylo by možné uvažovat o

seskupení tří lokálních mocenských center ovládajících intenzivně osídlenou oblast v okolí soutoku, jejíž význam by ještě posilovala přepokládaná existence obchodní trasy vedoucí z Podunají do centrální části Čech (*Havlice 2004, 61*). Hradiště se podobají svou polohou, velikostí i typem opevnění (*Havlice 2004, 58*). Do starší doby bronzové přes poměrně rozsáhlý počet mohylových pohřebišť patří část polykulturního mohylníku v lese Kopcová u Hostů (*Hájek 1954, 126, 128*), dnes již zničené mohyly v trati Bojiště u Neznašova a mohyly u Bohunické Hájovny v k.ú. Týn nad Vltavou. Do stejného období můžeme datovat patrně i část pohřebišť v Obecním lese u Týna nad Vltavou. Z dosud nedatovaných pohřebišť je potřeba uvést mohyly, které se nacházely přímo na temeni Holého vrchu, a to až do roku 1958, kdy byly zničeny při těžbě kamene (*Havlice 2004, 60*).

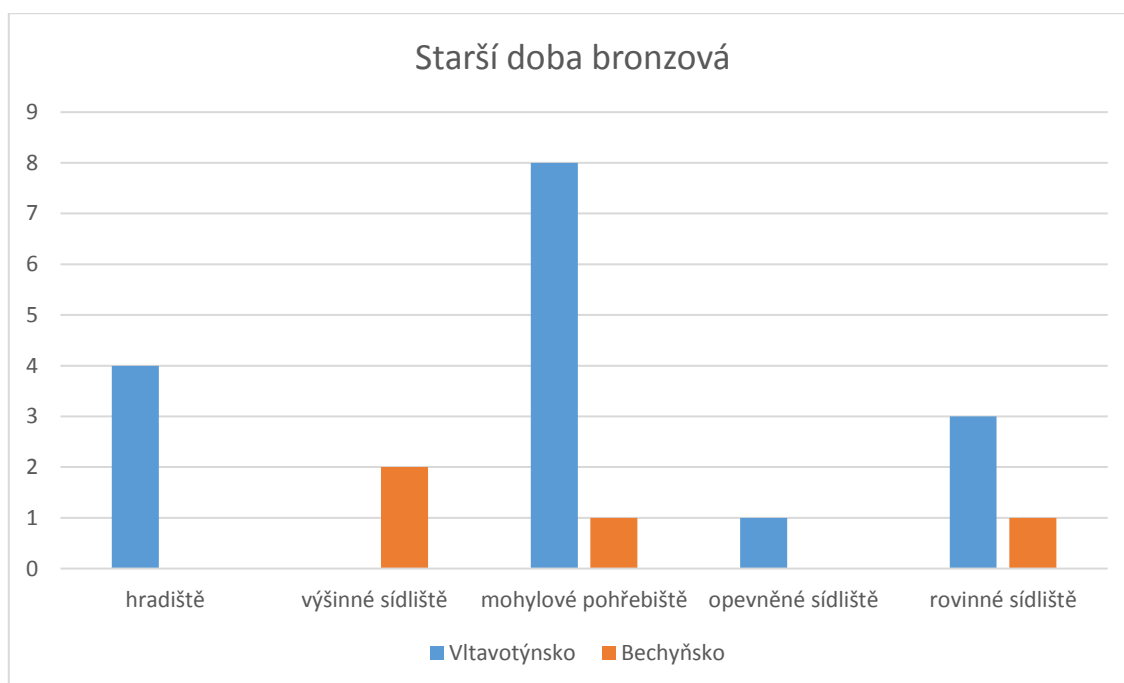
Dále se podařilo i přes relativně podrobný povrchový průzkum vysledovat pouze další dvě sídliště. Otázkou zůstává, zda jsou sídliště současná nebo nikoliv. Každé ze sídlišť je v poměrně blízké vzdálenosti od mohylového pohřebiště, které může se sídlišti korelovat. Je však důležité, že všechna tři sídliště byla archeologicky zkoumána, žádné z nich není hodnoceno „pouze“ na základě povrchových sběrů.

Do starší doby bronzové řadíme deset mohylových pohřebišť, z nichž na třech proběhl archeologický výzkum. Mohyly leží na mírných svazích, které jsou orientovány na východ nebo severovýchod. Všechna mohylová pohřebišť se soustředí do pravé části regionu, kdy řeka Vltava vytváří jakousi pomyslnou hranici mohylové oikumeny. Z GIS podkladů je patrné, že všechna mohylová pohřebišť se v námi sledovaném regionu vyskytují v krajině, která není hospodářsky obdělávaná, tedy v zalesněné krajině. Je otázkou, kolik stop původního starobronzového osídlení, skrývají dnes zalesněná území kolem pásu Vltavy, které v podstatě zamezují povrchovým sběrům. Proto právě v oblasti Vltavotýnska vystupují do popředí naleziště s viditelnými relikty typu hradišť a mohyl. Pravý břeh Vltavotýnska, kde nemáme zaznamenané žádné starobronzové aktivity je typický pro obdělávaná pole.

Jedna lokalita byla definována jako neurčená aktivita vzhledem k tomu, že nevíme, jaké nálezové okolnosti předcházely danému nálezu. Ojedinelé nálezy, do kterých patří i jeden zřejmě rozsáhlý soubor deponovaných předmětů (L. Hájek se domnívá, že šlo o rozoranou mohylu), tvoří s ostatními lokalitami celkem unikátní pohled na dané území ve starší době bronzové. Otázkou však zůstává počet čtyř hradišť na tak poměrně malém

prostoru. Hradiště mohou dokládat význam tohoto prostoru ale i do jisté míry může jít o stav archeologického poznání zaměřeného na fortifikované lokality. V mikroregionu Vltavotýnska máme několik datačně nezařazených mohylových pohřebišť, které mohou v budoucnu přispět k dalšímu poznání starobronzového období v této oblasti. Je zřejmé, že mikroregion Vltavotýnska je svým způsobem pro poznání starší doby bronzové stěžejním regionem. Zatímco Vltavotýnsko se jeví jako oblast s poměrně hustou starobronzovou aktivitou, sousedící region Bechyňska se zdá být spíše v okrajové zóně tehdejšího starobronzového jihočeského sídlního regionu (*Chvojka a kol. 2011, 279*). Hradiště tam nemáme doložené žádné. Výšinná sídliště naopak dvě. Mohylové pohřebiště je v regionu Bechyňska doložené pouze jedno. Rovinné sídliště známe pouze také jedno a to i přes početné archeologické aktivity (*Chvojka 2011, 279*).

Graf. 1. Graf s jednotlivými lokalitami a nalezišti pro Vltavotýnsko a Bechyňsko.

4.5.2 Střední doba bronzová

Ve střední době bronzové se větší část Evropy sjednocuje v poměrně jednotný celek, v obecné rovině projevující se jak v tvarovém spektru artefaktů, tak ve sféře obyčejů a světonázorových představ, což dokazuje například pohřební ritus, díky němuž celá epocha nese jméno (též kultura mohylová). Pohřební ritus spočívá ve stavbě pohřebních mohyl nad hroby zemřelých příslušníků jednotlivých společenstev. Vlivy snad přicházejí z území Karpatské kotliny, co bylo ale jejich příčinou, se neví. V Čechách dochází oproti starší době bronzové k výrazné změně. Tato změna je spíše postupná než jednorázová.

Počátky shledáváme již na konci vývoje únětické kultury. Tehdejší kulturní prostředí je natolik jednotné, že nelze vyčlenit různé entity na úrovni kultury (*Jiráň a kol. 2008, 85*). Možné je nanejvýš sledovat jednotlivé regionální skupiny. Kulturní členění ve střední době bronzové, zdá se, vzniklo ve všech českých regionech na základě stejných impulzů. Rozdíly pak pramení z předchozích kulturních základů, a také z toho kolik původní domácí tradice se do těch základů přimísilo. V průběhu střední doby bronzové se i tyto rozdíly zmenšují a v závěru epochy se zdejší kulturní prostředí sjednocuje. Ve středních a severozápadních Čechách to byla středodunajská mohylová kultura, která se rozšířila do Čech přímo ze středního Podunají přes Moravu a Českomoravskou vysočinu. Další kulturní entitou, kterou je možné odlišit je skupina mohylové kultury doložená na jihu Čech. Právě v jižních Čechách v rámci střední doby bronzové můžeme odlišit několik chronologických stupňů, tj. staromohylový stupeň BB1, středomohylový stupeň BB2 – BC1 a mladomohylový stupeň BC2 a přechodný horizont k mladší době bronzové (*Chvojka 2007, 36*). Avšak počátky mohylové kultury jsou v jižních Čechách těžko zachytitelné.

Dnes evidujeme v Čechách více než 200 sídlišť mohylové kultury. Nejpočetnější soubor nálezů ze sídlištních objektů pochází ze středních Čech. Jedná se ale jen o náhodné nálezy jednotlivých kulturních jam, které umožňují registrovat existenci osady, ale ne celkovou představu o její podobě (*Jiráň a kol. 2008, 122*). V jižních Čechách se objevují vesměs neopevňovaná rovinná sídliště, kterých je dnes evidováno cca 50. Většina je však posuzována na základě povrchových sběrů. Naopak u některých lokalit se můžeme setkat se systematickým výzkumem jako např. Písek – Řeřichova cihelna (*Pleiner – Rybová eds. 1978, 387 -388*), Vodňany (*Michálek 1983; 1986*), Radčice (*Chvojka – Michálek 2003*), Bechyni (*Beneš – Zavřel – Militký 1989, 12-13*), Staré Hodějovice, Roudné (*Militký – Zavřel 1993*), Křtěnov (*Braun 1985*).

Při dolním toku řek Otavy a Lužnice a větší části Českobudějovické pánve, jsou doloženy všechny hlavní kategorie památek mohylové kultury. Severní hranice souvisle osídleného prostoru končila přibližně v místech soutoku Otavy s Vltavou, severně odtud jsou známé jen ojedinělé stopy sídelních či jiných aktivit (*Jiráň a kol 2008, 90*). V západních částech jihočeského regionu končilo osídlení v místech dnešních Strakonice a odtud dále přecházelo ke střednímu toku Blanice na Prachaticku (*Jiráň a kol. 2008, 90*). Šumava je zcela od aktivit střední doby nedotčená, ty jsou pak doložené až v okolí Českého Krumlova - Chvalšiny, Boletice (*John-Řeřichová 2011*). Východní hranice probíhá podél

levého břehu středního toku Lužnice. Zřejmě neosídlen byl jihovýchodní kout jižních Čech Třeboňsko a Jindřichohradecko. Do centrálních sídelních mikroregionů spadá území při dolním toku řek Otavy a Lužnice, podél řeky Vltavy a větší Českobudějovické pánve, kde jsou doloženy všechny hlavní kategorie památek mohylové kultury. V jihočeském regionu bylo do roku 2007 známo 199 středobronzových lokalit. Jedná se o 61 rovinných sídlišť, 5 výšinných lokalit (Boudy, Chřešťovice (*Fröhlich a kol. 2016*), Mříč – Dívčí Kámen, Strakonice a Zvíkovské Podhradí) 88 mohylových pohřebišť a 3 sporné hrobové nálezy, 3 depoty a 39 ojedinělých nálezů (*Chvojka 2007, 37*).

Sídelní komponenty byly prokázány i ve výšinných polohách. Většina výšinných lokalit byla využívána zejména v přelomových obdobích – v počáteční a závěrečné fázi střední doby bronzové. Výšinná sídliště ze střední doby bronzové známe i ze středních a severozápadních Čech, která jsou v mnoha případech tvořena artefakty ze závěru střední doby bronzové. Další výšinné lokality náleží chronologicky mladším úsekům střední doby bronzové. Pouze jediné bylo doposud blíže datováno (*Dubský 1949, 140-150*) a to do přechodného stupně B C2/B D.

Důležitým bodem pro výběr plánovaného založení osady byl zřejmě dobrý výhled do okolní krajiny. Většina sídlišť leží v oblastech s výskytem mohylových pohřebišť, ale nikoli v bezprostřední blízkosti některého z nich. Sídliště mohylové kultury byla situována na rozsáhlejších plošinách v dosahu do 300 m od vodního zdroje. Často byly preferovány jižní nebo jihovýchodní svahy a pohybují se v nadm. výškách od 360-460 m. Ve sledovaném mikroregionu bylo zjištěno pouze jedno sídliště a to na kat. Knín. V roce 1983 zde proběhl zjišťovací výzkum, který potvrdil přítomnost středobronzových kulturních vrstev. Sídliště zřejmě koresponduje s nedalekým mohylovým pohřebišťem na katastru Křtěnov.

Na rozdíl od starší doby bronzové nastává v Čechách ve střední době bronzové útlum výskytu deponovaných souborů kovových výrobků (*Moucha 2005*). Depoty se sice vyskytují po celou dobu trvání mohylové kultury, ale jsou spíše vzácné a obsahově chudé (*Jiráň a kol. 2008, 120*).

Z hlediska geografického rozšíření nelze u pohřbívání v jižních Čechách vyčlenit žádnou oblast s přesahující koncentrací nebo naopak s naprostou absencí mohylových pohřebišť – jsou téměř rovnoměrně rozloženy. Mohylová pohřebišť představují v jižních Čechách nejpočetnější kategorii lokalit střední doby bronzové. Maximální počet mohyl lze do roku

2007 odhadnout na 1800, které se nacházejí celkem na 88 mohylnících (*Chvojka 2007, 37*). Počet mohyl na jednom mohylníku kolísá, avšak objevují se i takové nekropole, kde počet mohyl přesáhne číslovku sto. Jelikož mikroregion Vltavotýnsko je významný hlavně pro výskyt mohylových pohřebišť je důležité si definovat několik prokázaných závěrů (*Jiráň a kol.2008, 123*).

- A) Během trvání mohylové kultury bylo pohřbíváno kostrově i žárově
- B) Žeh byl převažující formou pohřbívání
- C) Orientace u kostrových hrobů se neřídila pravidly, mrtvý byl pohřben v natažené nebo mírně pokrčené poloze.
- D) Kostrově byli pohřbíváni jedinci obou pohlaví.
- E) Těla jsou dokonale spálena. Žároviště však nejsou známa, určitě se nacházela mimo mohylu a možná i mimo pohřebiště.
- F) Velikost a obsah mohyly jsou individuální a nejsou rozlišovány na bohatý a chudý.

Ve sledovaném mikroregionu docházelo k rozebírání pohřebišť na základě vyjmutí kamenů pro zpevnění lesních cest nebo při mýcení lesa. Velké množství mohyl je již dnes rozoráno, a nebo již nemohou poskytnout data, protože jsou otevřena činností vandalů nebo amatérskými výkopy v první polovině 20. st.

4.5.2.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro střední dobu bronzovou

1. Bečice

- bronzové artefakty, keramické zlomky; ojedinělý nález.
- ZM 22-42-23, hřbet návrší v poloze „Za olší“, J od Bečického rybníku.
- v roce 2010 E. Hieke a J. Figura objevili zřejmě rozoranou mohylu, ze které vyzvedli bronzovou sekeru se srdčítým schůdkem, jehlici s kulovitou hlavicí, bronzový náramek a keramické zlomky.
- lit: *ZAA 452/2011*.

2. Bohunice

- bronzové artefakty; ojedinělý nález.

- silnice u obce.

- registrování staršího nálezu – 6 bronzových náramků a zlomky bronzového předmětu, jež pocházejí snad z rozorané mohyly.

- lit: *Justová 1968*.

3. Březí u Týna nad Vltavou

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-02, n.v. 476 m, 132:339, les Velký, 2000 m SV od středu obce

- V literatuře vedeno jako Podháj, Podhájí a Vysoký Hrádek. Starší nálezy jsou údajně v NM Praha a ve sbírce Ohrada u Hluboké nad Vltavou. Nálezy nelze ve sbírkách identifikovat. Celkový počet mohyl asi 30.

- lit: *ARÚ č.j. 1307/74.*; *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 38*.

4. Dolní Bukovsko

- ojedinělý nález

- při orbě nalezena bronzová sekerka se schůdkem. Váha 345 g. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *Richlý 1899, 122-123*.

5. Doubrava

- mohyla.

- ZM 22-42-11, n.v. 474 m, 257:080, Kamenný vrch, 170 m Z od vrcholu (kóta 500).

- 1 zachovaná mohyla.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 52*.

6. Doubrava

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-11, n.v. 430 m, 194:066, trať „Habrovec“, 750 m JJV od středu obce.

- 40 mohyl silně snížených orbou.

- lit: *Dubský 1949, 105; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 52.*

7. Hosty

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-16, n.v. 434 m, 254:366, S od samoty Močín.

- skupina asi 10 mohyl ve dvou řadách (5 a 5), asi 100 m od sebe vzdálených, 9 z nich porušeno staršími výkopy.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 53.*

8. Hosty

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-16, n.v. 455 m, 373:270, les Kopcová, 1500 m JZ od středu obce.

- 78 mohyl, v roce 1940 prokopány tři mohyly, kde mimo keramiky byly získány tři bronzové náramky, jehlice, zlatá náušnice a sklovina z lidského zubu. V roce 1941 bylo prokopáno 7 mohyl, kdy 4 mohyly byly bez nálezu. Další 3 mohyly přinesly tyto nálezy: bronzová břitva, jehlice, bronzové náramky, prsten.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 53.*

9. Hosty

- mohyla.

- ZM 22-42-11, n.v. 474, 419:143, trať „Za bukovým“, 700 m od samoty Dobrný

- Zničená rozoraná mohyla.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 52.*

10. Hosty

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-16, n.v. 485 m, 395:365, trať „Na kamení“, poblíž lesa Hájiště, 1000 m JZZ od kaple v obci.

- 4 mohyly.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 53.*

11. Hosty

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-16, n.v. 460 m, 298:326, návrší „Na kypťáku“, JV od samoty Močín, 1900 m JZZ od kaple v obci.

- Původní skupina 9 mohyl, z nichž některé jsou porušeny staršími výkopy a vybíráním kamene. Mohyly jsou na neobdělávaném pozemku uprostřed polí, 150 m jižně od skupiny je na severním okraji lesíka neporušená mohyla.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 53.*

12. Knín

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-01, n.v. 474 m, 467:033, trať „V remízu“, 700 m JV od středu osady.

- 3-4 mohyly ze střední doby bronzové.

- lit: *Beneš – Michálek – Šimana 1974, č. 89.; Beneš- Michálek – Zavřel 1999, 29.*

13. Knín

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-07, n.v. 468, 100:253, les Zabitý, asi 2,9 km JZ od Knína a 2 km SV od Nové Vsi, těsně J od kóty 468, 8.

- Mohylník o 30 mohylách, polovina z nich je porušena starými výkopy. V jedné z dříve prokopaných mohyl získány sběrem pravěké střepey. V literatuře vedeno většinou jako Purkarec nebo Litoradlice.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 29.*

14. Knín

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-06, 349:302 347:310 351:314 363:312 364:310 354:303, n.v. 502-507 m, trať „V hrobcích“, 1600 , JJZ od osady Knín.

- v roce 1983 proběhl záchranný výzkum porušených mohyl ze střední doby bronzové. Celkový počet mohyl na lokalitě byl 18.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 29.*

15. Koloměřice

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-12, n.v. 435 m, 060:275, polní trať „V kopcích“, 350 m SV od zvonice v obci

- 3 mohyly. V roce 1944 byly muzeu v Týně darovány vyorané bronzy z mohyl jenž byly pravidelně snižovány orbou. Nalezena část bronzového nože, zlomky bronzové břitvy, bronzová spirálka a část bronzového kroužku.

- lit: *Dubský 1949, 105.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 54.*

16. Křtěnov

- sídliště

- ZM 22-42-01, vpravo od silnice Temelín - Křtěnov, cca 100-150 m JV od bezejmenného rybníčku.

- 1983 proběhl plošný odkryv středobronzového sídliště P. Braunem. Sídliště má zřejmě vztah k blízkému mohylovému pohřebišti v lese Hroby.

-lit: *BZO 1982-1983, 73.*

17. Křtěnov

- bronzová sekerka; ojedinělý nález

- bronzová sekera se srdčitým schůdkem. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *ARÚ č.j. 1604/56.*

18. Křtěnov

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-21, n.v. 473-481 m, 346:031 344:023 346:021 357:021 356:016 352:015 353:010 340:010 333: 013 330:011 320:011 326:023 trať „Hroby“,

- Celkový počet mohyl 96, s 10 prozkoumanými mohylami patří k lépe prozkoumaným mohylníkům na jihu Čech. Výzkumná americká expedice odkryla v roce 1930 několik mohyl. Bohužel z výzkumu není žádná nálezová zpráva. V archivu nálezových zpráv uložena jen korespondence týkající se podílu muzea v Českých Budějovicích na nálezech (čj.1368/30,284/31,331/31).

- lit: *Havlice 2001, 57.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 55.*

19. Litoradlice

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-02, 303:042, n.v. 436 m, trať „Shořová I“, 1800 m JV od středu obce.

- 2 mohyly zachované, 4 silně porušené a 2 již otevřené, ze kterých pochází bronzové jehlice, kamenný mlat a bronzové náramky. Woldřich popisu při téže lokalitě skupinu asi 20 dobře zachovalých mohyl. V jedné mohyle zřejmě dodatečný laténský pohřeb, kdy byl nalezen laténský žernov.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 27.*

20. Litoradlice

- mohylové pohřebiště.

- ZM22-44-02, n.v. 434 m, 291:026, trať „Shořová II“, 1900 m JV od kaple v obci.

- Na mohylovém pohřebišti 15-20 mohyl. Na rozdíl od lokality Schořová I se zde jedná o mohyly ve starém lesním oddělení 15b.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 42.*

21. Litoradlice

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-02, 233:191, n.v. 460 m, trať „Na hrobech“.

- Počet mohyl dnes neznámý, většina mohyl byla postupem času zničena. Avšak některé nálezy jsou dnes evidovány – 3x bronzový náramek, 3x bronzová jehlice.

- lit: *Dubský 1949, 101.*; *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 42.*

22. Nuzice

- mohyla.

- ZM 22-42-12, n.v. 404 m, 324:046, les Celiv při pravém břehu Lužnice, vzdušnou čarou 1,5 km JZ od Nuzic a 1400 m SSZ od Netěchovic.

- V borovém lese na mírném severním a SV svahu nad roklí s prameništěm bezejmenného potůčku se nachází středobronzová mohyla s datatečným halštatským pohřbem, kterou v roce 1969 popsali A. Beneš a F. Tesař.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 55.*

24. Nuzice

- mohyla.

- ZM 22-42-12, n.v. 413, 410:097, pole Na čtvrtkách JV od obce.

- Počet mohyl dnes neznámý.

- lit: *Dubský 1949, 105*; *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 71.*

25. Předčice

- tyčinkovitý náramek; ojedinělý nález.

- Tyčinkovitý náramek zdobený svazky příčných rýžek v krokvicovitém orámování.

- lit: *Fröhlich – Chvojka – Jířík – Michálek - Parkman 2005, 5-21.*

26. Smilovice

- bronzový meč; ojedinělý nález.

- ZM 22-42-10 polní trať „Na krajince“, 725 m SV od kaple v osadě.

- Nalezen bronzový meč s litou osmihrannou rukojetí. Původně asi rozsáhlejší mohylové pohřebiště, z něhož se nezachovaly žádné další nálezy.

- lit: *BZO 1969, 147-148, č. 211.*

27. Smilovice

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-18, 168:133, n.v. 432 m, trať „Na Krajince“, 725 m SSV od kaple v obci.

- Mohyly zničeny orbou.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 58.*

28. Temelín

- bronzový srp, bronzový náramek; ojedinělý nález.

- trať „V Námětku“.

- V 90. letech našel V. Šálek bronzový srp s výrazným bočním trnem a plastickým žebrem po vnějším obvodu. Zdeformovaná čepel neúmyslně přelomena nálezcem zhruba v polovině. Bez bližších nálezových okolností. Dále byl nalezený bronzový náramek, do středu mírně vypouklý, jehož konce přecházejí do tyčinky kruhového průřezu. Na horní ploše jsou viditelné zbytky výzdoby.

- lit: *Fröhlich – Chvojka – Jiřík – Michálek - Parkman 2005, 5-21.*

29. Temelínec

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-01, n.v. 504-509 m, 227:281 228:273 219:272 218:279, trať „Hájek“, 250 m SSZ od kaple v osadě.

- Celkem 7 mohyl z toho byly prokopány 4 mohyly, během kterých byla nalezeny keramika, železné zbytky z koňských postrojů a sekáč.

- lit: *Braun 1985, 123-24.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 51.*

30. Týn nad Vltavou

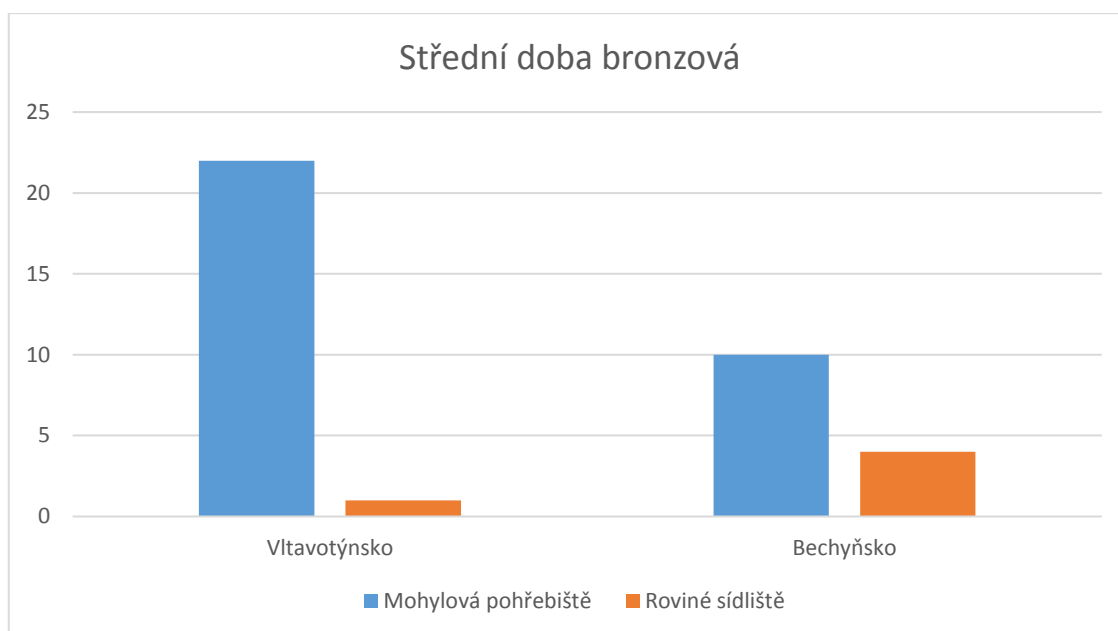
- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-42-22, 082:187 090:187 103:186 104:188 109:189 089:196, n.v. 456-459 m, trať „Obecní les“.
- Celkový počet mohyl je 33. Z 18 zkoumaných mohyl byla pouze jedna zařazena do starší doby bronzové.
- lit: *Chvojka-Michálek 2013, 14.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 59.*

31. Zvěrkovice

- bronzová jehlice; ojedinělý nález.
- na poli cca 450 m SV od osady Záluží, cca 50 m S od silnice vedoucí do Týna nad Vltavou.
- Náhodný nález torza terčovité hlavice jehlice s rytou výzdobou v podobě slunečního motivu.
- lit: *Fröhlich – Chvojka – Jiřík – Michálek - Parkman 2005, 5-21.*

Ojedinělý nález	8
Pohřebiště (skupiny i jednotlivé objekty)	22
Rovinná sídliště	1

Tab. 10. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období střední doby bronzové.

Graf. 2. Graf s jednotlivými lokalitami a naleziště na Vltavotýnsku a Bechyňsku.

4.5.2.2 Vyhodnocení

Ve střední době bronzové je patrná převaha mohylových pohřebišť. Sídlíště máme ve sledovaném regionu ze střední doby bronzové zatím pouze jedno. I přes podrobný povrchový průzkum se nepodařilo zachytit četnější sídlištní aktivity. Absenci nálezů sídlištních aktivit ze střední doby bronzové je zřejmě nutno dávat do souvislosti spíše se současným nedostatečným stavem poznání celé oblasti a je možno očekávat jejich získání v rámci budoucích archeologických průzkumů.

Mohylová pohřebiště lze lokalizovat hlavně v levobřežní části mikroregionu Vltavotýnska, panuje zde tedy stejná situace jako u starší doby bronzové. Můžeme se tedy opět domnívat, že stav zachování mohylových pohřebišť má za následek samotná kultivace krajiny. Výskyt mohylových pohřebišť na Vltavotýnsku respektuje samotné zalesnění krajiny. Stejně tak jako u starší doby bronzové, můžeme konstatovat, že několik datačně nezařazených mohyl může souviset i se střední dobou bronzovou. Střední doba bronzová je pro Vltavotýnsko specifická zejména pro svoji četnost mohylových pohřebišť, kdy bylo popsáno 25 pohřebišť ať už kompletních nebo poničených. Ojedinelých nálezů především bronzových předmětů bylo identifikováno 18 a popsány 2 neurčené aktivity.

Na Bechyňsku bylo identifikováno 10 mohylových pohřebišť a 4 rovinná sídliště (*Chvojka a kol. 2011*). Je zde opět nápadný rozdíl v počtu identifikovaných mohylových pohřebišť, ale i rozdíl v počtu rovinných sídlišť. Rozdíl v počtu rovinných sídlišť,

můžeme přisuzovat v tomto případě stavu poznání daných regionů. Sídlištní aktivita je rozpoznána většinou v oblastech se zvýšenou činností člověka v podobě zoraných polí. Stav poznání na Bechyňsku a Vltavotýnsku je poměrně rozdílný. Několik výzkumů na Bechyňsku přineslo poznání hlavně z prostředí sídlištních aktivit. Pro Vltavotýnsko zatím podobné výzkumy postrádáme. Vltavotýnsko, kde je počet pohřebišť pro starší a střední dobu bronzovou mnohonásobně větší, bylo zřejmě osídleno intenzivněji. Proto lze předpokládat, že absence lokalit sídlištního charakteru v tomto případě, může mít za následek pouze nedostatečný stav poznání.

4.5.3 Mladší a pozdní doba bronzová

Na území Čech v období popelnicových polí byly jmenovány tři konkrétní kultury: Knovízsko-milavečská kultura ve středních, severozápadních, západních a jižních Čechách a na ní navazující štítarská kultura ve středních, severozápadních a jižních Čechách a nynická kultura v západních Čechách. Ve východních a severních Čechách se nám poté objevuje kultura lužická a na ní navazující kultura slezskoplatěnická (*Jiráň a kol. 2008, 145*). Sídlištní polohy byly v období popelnicových polí využívány většinou kontinuálně nebo jen s krátkými přestávkami (*Jiráň – Rulf – Valentová 1987, Chvojka 2001, 89*). Na řadě lokalit je potvrzena kontinuita osídlení ze střední doby bronzové, výjimku tvoří snad jen sídliště nynické kultury v západních Čechách, která předchází sídliště většinou ignorují (*Jiráň – Rulf – Valentová 1987*).

Jak již označení epochy popelnicových polí napovídá, dochází zde ke sjednocení pohřební ritu a to ukládání spálených ostatků zemřelých do uren na rozsáhlých nekropolích tvořených plochými pohřebišti. Kromě plochých pohřebišť se setkáváme též s pohřby pod mohylami. Vlivem orby dochází na většině lokalit k situaci, kdy zvláště mohyly se zahluobeným pohřbem v nádobě a s jednoduchým hlinitým náspem se mohou dnes jevit jako ploché hroby. Největší koncentrace mohylníků s pohřby z doby popelnicových polí pochází ze západních Čech. Mohyly většinou nepřesahují průměr 15 m, půdorys je většinou kruhový, ale může být i elipsovité. Někdy může být mohyla navršena pouze z hlíny, jindy hliněný násyp kryje plášť z drobného kamení a obvod tvoří věnec sestavený z kamenů kladených na původní úroveň terénu (*Jiráň a kol. 2008, 226*). V jihočeském regionu známe řadu mohylových pohřebišť, z nichž největším zjištěným je mohylník knovízské kultury Hájek u Drhovic, na němž je evidováno minimálně 26 mohyl (*Švehla 1923, 18-21*). Celkem je dnes v jižních Čechách evidováno téměř 70 mohyl z mladší doby bronzové na 30 mohylnících. Většina mohylníků byla využívána i

v předchozích obdobích, v některých případech osahují pohřby z doby halštatské, např. Hvožd'any, Řepeč, Sepekov (Chlum), Chvaletice u Protivína aj. (Bouzek 1985).

Plochá žárová pohřebiště bývají ve většině případů poničena orbou. Kultura knovízská je typická pro menší skupiny hrobů (10-20), někdy se ovšem vyskytují i výjimky. Mezi největší prozkoumaná plochá pohřebiště řadíme nekropole v Křepeňicích s přibližně 150 hroby, v Oborách bylo odkryto 80 hrobů (Hrala 1973), v Mšeci u Rakovníka bylo zjištěno přes 50 hrobů. V jihočeském regionu patří prvenství Topělci s 37 hroby (Braun – Fröhlich 1978, 236-237; Dubský 1949, 108-110; Fröhlich 1997, 204, Chvojka 2007, 41). Dalším větším pohřebištem v jižních Čechách jsou Strakonice s 18 prozkoumanými hroby (Michálek 1993). Ve sledovaném mikroregionu shledáváme mladobronzové komponenty na dvou mohylových pohřebištích. Ploché žárové pohřebiště máme např. v sousedním regionu v Březnici (Chvojka a kol. 2009).

V jižních Čechách byly definovány pouze čtyři základní chronologické stupně, které odpovídají hlavním vývojovým etapám celé této epochy: Přechodný mohylovo-knovízský stupeň (Plzeň-Jíkalka) – BC2/BD, Starší stupeň popelnicových polí (Riegsee) – BD-HA1, Vrcholný stupeň popelnicových polí (Jenišovice) – HA2-HA2/HB1, Pozdní stupeň popelnicových polí (Štítary) – HB1-3. Do uvedených čtyř horizontů lze zařadit 199 lokalit, tj. zhruba polovinu všech jihočeských lokalit a nalezišť tohoto období (Chvojka 2009, 113). Většinu lokalit nebo nalezišť zastupují především mohylníky, dále pak výšinné lokality a depoty. Menší počet datovaných lokalit nebo nalezišť zastupují hlavně plochá pohřebiště, neboť vlivem času a člověka se zachovaly pouze nedatovatelné spodní části uren (Chvojka 2009). Nejmenší procento chronologicky datovatelných lokalit je však z prostředí rovinných sídlišť, což je většinou způsobeno povrchovými sběry, kdy nejsme schopni bližšího zařazení (Chvojka 2009). Podobně je tomu i ve sledovaném území Vltavotýnska, kdy zřejmě sídlištní aktivity známe pouze na základě povrchových sběrů.

Z období mladší doby bronzové je v jižních Čechách známo deset výšinných lokalit například Chřešťovice (Fröhlich a kol. 2016), Milenovice, Písek – Hradiště, Sepekov nebo Skočice (Chvojka 2015, 114) a z pozdní doby bronzové (VOLTÝŘOV, zvíkovská ostrožna, Chřešťovice a v Hluboké nad Vltavou).

V jižních Čechách bylo do roku 2009 doloženo 61 mlado- a pozdněbronzových pohřebišť, z nichž pochází minimálně 178 hrobů (Chvojka 2009, 41). Ve všech případech

se jedná o žárové hroby, přičemž konstrukčně se jedná ve většině případů o ploché hroby z 30 lokalit 108 hrobů cca 61 %, v menšině hroby mohylové, z 30 lokalit minimálně 70 mohyl (*Chvojka 2009, 41*). Největší koncentrace plochých žárových hrobů se nachází v oblasti středního a dolního Pootaví, méně při dolní Blanici - největší Topělec s 37 hroby (*Dubský 1949, 108-110; Fröhlich 1997, 204, Chvojka 2007, 41*). Mohylová pohřebiště se rozléhají rovnoměrně po celém jihočeském kraji, zejména v severní části Českobudějovické pánve, a při dolní Blanici a Lužnici. Mozaiku jihočeské mladší doby bronzové doplňují depoty bronzové industrie.

Významným poznatkem mladší doby bronzové se stal výzkum plochého pohřebiště na katastru Březnice. Lokalita poskytla bezpečně dva žárové hroby. Oproti jiným jihočeským plochým hrobům ml. doby bronzové neměly březnické hroby nasypáný popel v hrobě ani v jamce, ale v jednom případě v podlouhlé jámě a ve druhém na povrchu. Oba hroby se nacházely v prosté zemi bez stop po jakékoliv kamenné konstrukci. Z obou hrobů pochází celkem čtyři malé zlomky jantaru, které byly nalezeny díky plavení. Dalším fenoménem, který byl na tomto katastru objeven, jsou tzv. žlabovité objekty. Žlaby jsou ovšem mladší (HA2/B1) než samotné ploché hroby (*Chvojka a kol. 2009*).

4.5.3.1 Soupis archeologických lokalit z mladší a pozdní doby bronzové

1. Dobšice

- kulturní vrstva; sídliště.
- ZM 22-42-23, pole při cestě z Dolního Bukovska do Týna nad Vltavou, Z od Žimutic. Blíže neurčeno.
- rýha vodovodu s pozdně bronzovou kulturní vrstvou.
- lit: *ARÚ 5127/711*.

2. Dolní Bukovsko

- bronzová sekerka; ojedinělý nález.
- v roce 1899 nalezena bronzová sekerka. Bez bližších nálezových okolností.
- lit: *Richlý 1899, 32*.

3. Doubrava

- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-42-11, n.v. 430 m, 194:066, trať „Habrovec“, 750 m JJV od středu obce.
- 40 mohyl silně snížených orbou.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 52.*

4. Hosty

- bronzový nánožní kruh; ojedinělý nález.
- n.v. 456 m, ploché k V se sklánějící návrší, na S a J vymezeno roklemi.
- při povrchovém sběru v roce 1988 P. Břicháčkem byl nalezen masivní bronzový nánožní kruh. Pradvěpodobně došlo ke zničení žárového hrobu orbou.
- lit: *Břicháček 1991, 17-38.*

5. Knín

- keramika; neurčené aktivity.
- pole V od silnice do Týna nad Vltavou, S od polní cesty k hájovně Coufalka, 900 - 1100 m Z od zmíněné hájovny.
- Opakované povrchové sběry, které přinesly početné keramické nálezy z několika pravěkých období. Lokalita navazuje na lokalitu zjištěnou v roce 2001 na poli jižně od polní cesty na k.ú. Kočín. Na ní převažovaly nálezy z mladší doby bronzové.
- lit: *Chvojka 2004, 105.*

6. Koloděje nad Lužnicí

- bronzový náramek; ojedinělý nález
- ZM 22-42-17, pole těsně vně zdi zámeckého parku v obci.
- bronzový plechovým náramek „C“ profilu. Na vnějším povrchu má bohatou rytou výzdobu. Hlavní výzdobný motiv tvoří skupiny příčných rýh a v polích mezi nimi spirálky a šrafované trojúhelníky. Svazky rýh jsou i při koncích náramku.
- lit: *Fröhlich – Chvojka – Jiřík – Michálek - M. Parkman 2005, 5-21.*

7. Křtěnov

- bronzová sekerka; ojedinělý nález.
- nález bronzové sekerky s tulejkou při ústí zdobenou třemi plastickými žebry. Bez bližších nálezových okolností.
- lit: *Chvojka 2009*.

8. Litoradlice

- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-44-02, 233:191, n.v. 460 m, trať „Na hrobech“.
- počet mohyl dnes neznámý, většina mohyl byla postupem času zničena. Avšak některé nálezy jsou dnes evidovány – 3x bronzový náramek, 3x bronzová jehlice.
- lit: *Dubský 1949, 101.*; *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 42*.

9. Temelín

- keramika; neurčené aktivity.
- západně od silnice do Malešic byly během povrchových sběrů nalezeny keramické zlomky, které lze zařadit ke kultuře knovízské.
- lit: *Beneš – Braun – Břicháček 1985, 123*.

10. Temelín

- bronzové spínadlo, keramická miska; ojedinělý nález.
- pole za chalupou čp. 40.
- neleženo bronzové spínadlo a keramická miska. Bez bližších nálezových okolností.
- lit: *archiv JČM*.

11. Tuchonice

- keramika; neučené aktivity.

- ZM 22-44-03, pole na JZ svahu asi 300 - 400 m V od samoty Budáček, 250 – 350 m SV od okraje stejnojmenného rybníka.

- O. Chvojka A J. Machula při povrchovém sběru našli keramiku zdobenou svislým hřebenováním, žlábkováním a špachtlováním. Dohromady neleželo 55 keramických zlomů. Nadmořská výška lokality je 440 – 450 m.n.m.

- lit: *ARÚ Praha 1416/04.*

12. Týn nad Vltavou

- kultura knovízská; kulturní vrstva; sídliště.

- stavba silničního průtahu městem. Nalezena kulturní vrstva.

- lit: *BZO 1980-81.*

Ojedinelý nález	5
Neurčené aktivity	3
Rovinné sídliště	2
Pohřebiště (skupiny i jednotlivé objekty)	2

Tab. 11. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období mladší a pozdní doby bronzové.

4.5.3.2 Vyhodnocení

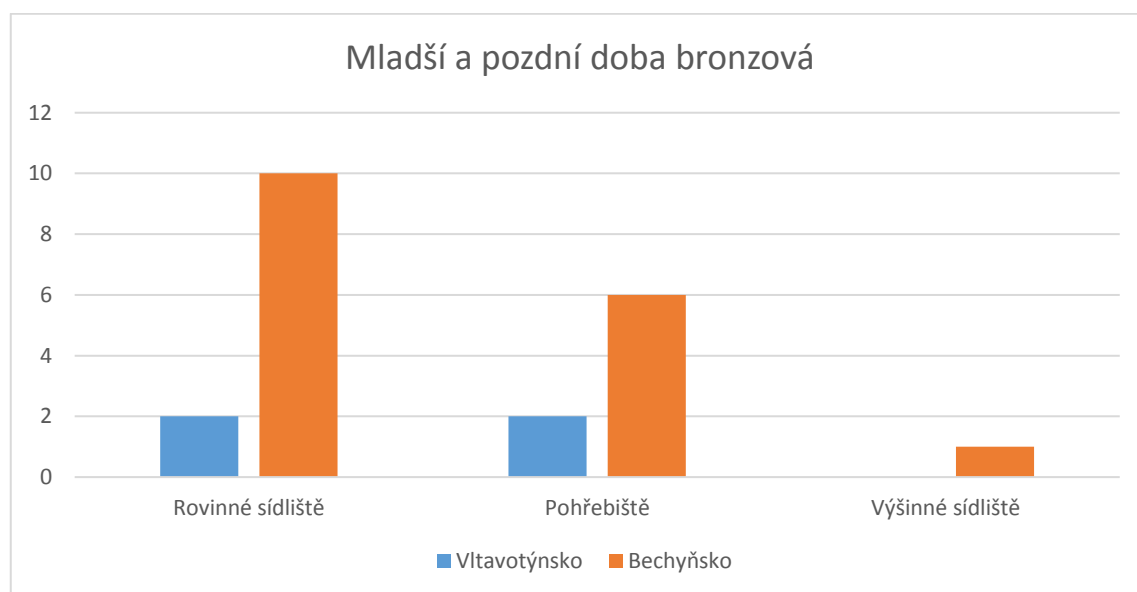
Vzhledem ke stavu poznání mladobronzového období na Vltavotýnsku, nelze si vytvořit kompletní ucelenou představu o poznání daného období. Identifikováno bylo pouze jedno sídliště a dvě mohylová pohřebiště s mladobronzovými komponenty. Většina lokalit byla zjištěna na základě povrchových sběrů, při kterých bylo nalezeno několik kusů keramiky, na kterých ale nelze stavět problematiku mlado a pozdě bronzového osídlení na Vltavotýnsku. Takové lokality byly označeny jako neurčené aktivity, které byly lokalizovány 3.

Na Bechyňsku bylo identifikováno 10 mohylových pohřebišť. Lokalizováno bylo i jedno výšinné sídliště Sepekov III (*Chvojka 2011, 293*) a 10 rovinných sídlišť. Bechyňsko se v mladší a pozdní době bronzové stává intenzivněji osídleným, než v předchozích fázích doby bronzové.

Otázkou je, co má za následek tak rapidní úbytek lokalit či nalezišť na Vltavotýnsku v mladší a pozdní době bronzové. Absenci plochých pohřebišť můžeme vysvětlit snad dosavadním neidentifikováním, nebo jak již bylo popsáno výše, činností člověka a to zejména orbou. V této souvislosti se nabízí otázka, zda ploché žárové hroby Br D-Ha B netvoří samostatné skupiny v rámci či v blízkostech mohylových pohřebišť z jiných pravěkých období, jako tomu bylo např. v Radčicích u Plzně (*Bařtová 1986*) či v zachyceném pohřebním areálu v historickém Jádru Písku - 5 mladobronzových plochých hrobů v blízkosti dvou mohyl ze střední doby bronzové (*Jiřík a kol. 2012*) Absence lokalit sídlištního charakteru může mít tedy několik faktorů:

1) nedostatečný stav poznání.

2) přesunutí osídlení pro mladší a pozdní dobu bronzovou směrem na východ, tedy do oblasti dnešního Bechyňska.

Graf 3. Graf s jednotlivými lokalitami a nalezišti pro Vltavotýnsko a Bechyňsko.

4.5.4 Soupis archeologických lokalit a nalezišť určitelných obecně jako doba bronzová

1. Koloděje nad Lužnicí

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-17, n.v. 390 m, 235:334, okraj lesa Zelib, 600 m SV od mostu v obci.

- v místech uváděných jako poblíž myslivně leží 19 mohyl, ze kterých bylo získáno 21 střepů obecně zařaditelných do doby bronzové.

- lit: *Dubský 1949, 101.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 54.*

2. Litoradlice

- bronzový srp, zlomek čepele hrotu kopí; ojedinělý nález.

- ZM 22-44-02, JV okraj lesa „Na hradu“, S od lesní cesty 600 m JJZ od jižního okraje vnějšího valu hradiště.

- v místech nedaleko hradiště nalezen bronzový srp a zlomek čepele hrotu kopí? Jedná se o nález pomocí detektoru kovu v roce 2011.

- lit: *Chvojka-Zavřel 2012, 44.*

3. Litoradlice

- keramika; neurčené aktivity.

- strž v lese J od mohylníku Schořová I a 950 m JZ od vnějšího valu hradiště.

- ve vývratu nalezen 1 keramický zlomek s plastickou promačkávanou páskou, ostatní keramické nálezy byly nezdobené, nadmořská výška 458-464 m.

. lit: *ZAA 3331/2011.*

4. Nuzice

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-18, n.v. 429 m, 054:338, trať Vejskok, na plateau jež k východů prudce spadá do koryta Židovy strouhy. 825 m SV ok kaple v Nuzicích, 575 m západně od meandrující Židovy strouhy.

- mohyly ležící v nadmořské výšce 429 m.n.m. popsali v roce 1969 A.Beneš, F. Tesař a V. Louda.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 56.*

5. Tuchonice

- keramika; neurčené aktivity.

- ZM 22-44-03, polní trať „Hrušky“, 850 – 1100 m JZ od kaple v obci, 500 – 800 m V od samoty Budáček.

- J. Figura a E. Heike v roce 2005 našli při povrchovém sběru 4 ks keramiky, kterou lze rámcově zařadit do doby bronzové.

- lit: ZAA 1194/2006.

6. Tuchonice

- keramika; neurčené aktivity

- les Slávnice, asi 1700 m V od Hroznějovic.

- v roce 1971 nalezeny při sběrech A. Benešem a J. Michálkem keramické zlomky na vystupujícím skalním podloží.

- lit: ARÚ č.j. 4103/71.

Ojedinelý nález	1
Pohřebiště (skupiny i jednotlivé objekty)	2
Neurčené aktivity	3

Tab. 12. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období obecně doba bronzová.

4.6 Doba halštatská

Z hlediska archeologické kvalifikace zahrnuje doba halštatská stupně Ha C a Ha D, ale také stupeň LT A v chronologickém systému P. Reineckeho. V Ha C a Ha D1 se v Čechách objevují dva kulturní okruhy: halštatský a popelnicových polí. Do halštatského okruhu patří kultury bylanská ve středních a severozápadních Čechách a halštatská mohylová v západních a jižních Čechách, do okruhu popelnicových polí kultura slezskoplatěnická ve východních Čechách a kultura billendorfská v severovýchodních a severních Čechách a v severní části středních Čech. Poté následuje období pozdního halštatu označované jako Ha D2, ke kterému se také řadí LT A podle výše uvedeného Reineckova chronologického systému (*Venclová a kol. 2008, 11*).

Jižní a západní Čechy jsou v Ha C a Ha D pod vlivem halštatské mohylové kultury. Rozsah jihočeského osídlení se v podstatě neliší od osídlení střední a mladší doby

bronzové. Koncentruje se zejména v povodí střední Otavy, dolní Volyňky, Vltavy (zejména jižně od soutoku s Lužnicí), a dolního toku Lužnice, na střední a dolní Blanici, v širším okolí ústí Malše a v povodí Kájovského potoka u Českého Krumlova (*Michálek 2007, 59*). Zcela neosídleny zůstaly regiony Třeboňsko, Jindřichohradecko a také území mezi Horažďovicemi a Nepomukem (*Venclová a kol. 2006, 66*). Halštatská mohylová kultura poskytla několik málo sporadických sídlištních nálezů. Jediný sídlištní nález v jižních Čechách představuje půdorys domu z Hradiště u Písku, snad součást menší hospodářské jednotky, obývané jednou rodinou (*Fröhlich 2001, 110-129*). Na konci Ha C a v Ha D1 se začaly obydlovat opět výšinné lokality.

Pohřebiště stupňů Ha C-D1 jsou výhradně mohylová. Mohyl, jenž se objevují na počátku doby halštatské, známe z jižních Čech asi 60. Setkáváme se s pohřebišti, obsahujícími několik málo mohyl nebo mohylníky překračující 40 objektů. Největší mohylník v jižních Čechách bychom našli v lese Hroby u Křtěnova, kde ještě v 19. st. bylo napočítáno 300-400 mohyl (*Šaldová 1952, 125*). Charakteristický je birituální pohřební ritus, přičemž kostrové pohřby jsou méně početné (*Michálek 2007, 59*). Kostrové pohřby jsou uloženy v natažené poloze v hrobové komoře a to při její západní stěně a jsou orientovány hlavou k severu. Často jsou využívány staré pohřební areály situované obvykle na mírně vyvýšených polohách – návrších nebo jejich svazích (*Venclová a kol. 2008, 30*). Mohyly mají kruhový nebo mírně oválný půdorys. V západních Čechách se vyznačují menšími rozměry i výškou, v jižních Čechách dosahují až 20 m průměru a obvyklé výšky dvou metrů. Vnitřní konstrukce je tvořena zejména z hlíny nebo kamene, výjimečně pak ze dřeva. Tvoří ji nejčastěji 1-2 kamenné věnce (*Venclová a kol. 2006, 60*). Pouze jeden nepohřební areál se nachází na vrchu Burkovák u Nemějic. Lze ho datovat od Ha C až do Ha D (*Michálek-Lutovský 2000*). Z plochy pochází na 6000 provrtaných hliněných plastik a zlomků nádob. Figurky znázorňují části lidských těl, jezdce na koních, koně, části vozů apod. Funkce lokality je vysvětlována jako rituální přírodní areál (*Chytráček a kol. 2009*).

V pozdní době halštatské se kulturní rozdíly stírají a vývoj směřuje k homogenním kulturním projevům. V jižních Čechách se osídlení významně rozšířilo směrem na severozápad tedy na území dnešního Prácheňska, Blatenska a Březnicka. Osídlení zasáhlo i výše položené oblasti jako je Prachaticko, Českokrumlovsko a podhůří Šumavy. Stále neosídlená území zůstávají v jihovýchodní části jižních Čech Jindřichohradecko, Třeboňsko a na jihu vlastní Šumava. Poloha obytných komponent se obvykle uvádí do 300 m od vodních toků. Kontinuitu obytných areálů v západních a jižních Čechách zatím

nelze doložit. Narůstá počet nehrazených rovinných osad (např: Dobeš: *Dubský 1956*), hrazených rovinných areálů - dvorců (Hradec u Nemětic, Písek – Teplárna) a také přibývá počet hradišť rozmanitých tvarů a velikostí, které jsou pro jižní Čechy charakteristické (*Michálek-Lutovský 2000, Fröhlich 2001, 165-167*). Na řadě výšinných poloh nebyly zjištěny doklady opevnění (Lazec, Bechyně, Jáma: *Hrubý 1998, 8-10*). Hradišť pro období pozdního halštatu máme několik (Větec u Lčovic, Sedlo u Albrechtic, Obří hrad u Studence).

V jižních Čechách byla mohylová pohřebiště v období Ha D 2/3 až LT A dokumentována asi na 120 lokalitách. Pohřby byly převážně žárové, kostrové byly registrovány pouze u tzv. „Knížecích mohyl“, se kterými se můžeme setkat i v jižních Čechách (*Michálek 2007, 61*). Na předním místě stojí dvě mohyly prokopené v roce 1858 v trati Na Dolinách u Hradiště u Písku. Jedna z mohyl měla průměr 42 x 20 m a výšku 2 m. Ukrývala v sobě dva pohřby. Současně s mohylovými pohřebišti se vyskytují i plochá žárová pohřebiště, kdy v jižních Čechách do roku 2007 registrujeme 48 lokalit (*Michálek 2007, 61*). Mohylové pohřbívání končí v jižních a západních Čechách v LT A; již v této ale i daleko pozdější době bylo ovšem starších mohyl využíváno k ukládání dodatečných pohřbů. U obou typů pohřbívání převažuje zcela žárový pohřební ritus. Zdá se, že vzdálenost pohřebiště od obytných areálů nepřesáhla 500 m. Jihočeská plochá pohřebiště jsou poměrně malá, obsahují ponejvíce jeden izolovaný hrob nebo skupiny do 30 hrobů (*Venclová a kol. 2006, 138*). Plochá pohřebiště jsou známa především ze severozápadní části jižních Čech (Strakonicko, Blatensko, Březnicko a Písecko), méně poté z oblasti Táborska a Českobudějovicka.

4.6.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období starší doby železné

1. Březí u Týna nad Vltavou

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-02, n.v. 476 m, 132:339, v trati „Velký les“ – les p. Velce, 2000 m SV od středu obce.

- dnes minimálně 6 mohyl.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 39*.

2. Březí u Týna nad Vltavou

- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-44-02, n.v. 476 m, 132:339, les Velký, 2000 m SV od středu obce.
- V literatuře vedeno jako Podháj, Podhájí a Vysoký Hrádek. Starší nálezy jsou údajně v NM Praha a ve sbírce Ohrada u Hluboké nad Vltavou. Nálezy nelze ve sbírkách identifikovat. Celkový počet mohyl asi 30.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 38.*

3. Bzí

- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-44-03, 484 m, 334:194, Na bábě, 950 m JZZ od kaple v Pořežánkách.
- mohyly jsou dnes zaniklé.
- lit: *Michálek 1972, 115-118.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 35.*

4. Hosty

- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-42-16, n.v. 434 m, 254:366, S od samoty Močín.
- skupina asi 10 mohyl ve dvou řadách (5 a 5), asi 100 m od sebe vzdálených, 9 z nich porušeno staršími výkopy.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 53.*

5. Koloměřice

- mohylové pohřebiště.
- ZM 22-44-12, n.v. 435 m, 060:257, polní trať „V kopcích“, 350 m SV od zvonice v obci.
- z rozoraných mohyl vyzvednuto pět zdobených zlomků turbanů z bronzového plechu.
- lit: *Dubský 1949, 105.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 54.*

6. Knín

- keramika; neurčené aktivity.

- pole V od silnice do Týna nad Vltavou, S od polní cesty k hájovně Coufalka, 900 - 1100 m Z od zmíněné hájovny.

- Opakované povrchové sběry, které přinesly početné keramické nálezy z několika pravěkých období. Lokalita navazuje na lokalitu zjištěnou v roce 2001 na poli jižně od polní cesty na k.ú. Kočín. Na této lokalitě severně od polní cesty mají převahu nálezy halštatské a laténské.

- lit: *Chvojka – Zavřel 2011, 233-253.*

7. Knín

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-07, n.v. 468, 100:253, les Zabitý, asi 2,9 km JZ od Knína a 2 km SV od Nové Vsi, těsně J od kóty 468, 8.

- Mohylník o 30 mohylách, polovina z nich je porušena starými výkopy. V jedné z dříve prokopaných mohyl získány sběrem pravěké střepey. V literatuře vedeno většinou jako Purkarec nebo Litoradlice.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 29.*

8. Křtěnov

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-21, n.v. 473-481 m, 346:031 344:023 346:021 357:021 356:016 352:015 353:010 340:010 333: 013 330:011 320:011 326:023 trať „Hroby“.

- Celkový počet mohyl 96, s 10 prozkoumanými mohylami patří k lépe prozkoumaným mohylníkům na jihu Čech. Výzkumná americká expedice odkryla v roce 1930 několik mohyl. Bohužel z výzkumu není žádná nálezová zpráva. V archivu nálezových zpráv uložena jen korespondence týkající se podílu muzea v Českých Budějovicích na nálezech (čj.1368/30,284/31,331/31).

- lit: *Havlice 2001, 57.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 55.*

9. Litoradlice

- hradiště.

- ZM 22-44-02, n.v. 390 – 402 m, 382:093, Hrad – Na hradu.

- Ostrožný typ opevnění mezi Vltavou a potokem Hradní strouha, nepravidelně lichoběžníkovitého půdorysu, chráněné původně na třech stranách trojnásobným pásem valů a na čtvrté srázem k řece. Mohutný vnitřní val vykazuje známky spečení. Výměra hradiště je 2,8 ha. Početnější jsou však nálezy ve slovanském období. Nelze proto bez dalšího výzkumu, předběžně stanovit, jakého stáří je multiplikované opevnění a malé předhradí, zachované na severovýchodním obvodu hradiště (*Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 114*).

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 76*.

10. Nuzice

- osamocená mohyla.

- ZM 22-42-12, n.v. 404 m, 324:046, les Celiv při pravém břehu Lužnice, vzdušnou čarou 1,5 km JZ od Nuzic a 1400 m SSZ od Netěchovic.

- V borovém lese na mírném severním a SV svahu nad roklí s prameništěm bezejmenného potůčku se nachází středobronzová mohyla s dadatečným halštatským pohřbem, kterou v roce 1969 pospali A. Beneš a F. Tesař.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 55*.

11. Štípoklasy

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-03, n.v. 470 m, 278:239, trať „Na Hlinkách“, 500 m SSV od kravína v osadě.

- původní 4 mohyly zničeny.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 72*.

12. Temelínec

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-44-01, n.v. 504-509 m, 227:281 228:273 219:272 218:279, trať „Hájek“, 250 m SSZ od kaple v osadě.

- Celkem 7 mohyl z toho byly prokopány 4 mohyly, během kterých byla nalezena keramika, železné zbytky z koňských postrojů a sekáč.

- lit: *Braun 1985, 123-24.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 51.*

13. Třitim

- osamocená mohyla.

- ZM 22-42-22, n.v. 410 m, 435:175, trať „Nad průhonem“, 650 m SZ od kaple v osadě

- osamocená mohyla o průměru 11 m a výšce 20 cm.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 58.*

14. Týn nad Vltavou

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-22, 082:187 090:187 103:186 104:188 109:189 089:196, n.v. 456-459 m, trať „Obecní les“.

- mohylník je situován do nadmořské výšky 460 m.n.m. Celkový počet mohyl je 33. Z 18 zkoumaných mohyl byla pouze jedna zařazena do starší doby bronzové.

- lit: *Chvojka-Michálek 2013, 14; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 59.*

15. Týn nad Vltavou

- pozdní halštat; kulturní jáma; sídliště.

- ulice Pivovarská.

- v roce 1980 během prací v ulici Pivovarská objevena kulturní jáma z pozdního halštatu.

- lit: *Beneš 1984, 127.*

16. Týn nad Vltavou

- pozdní halštat; kulturní jáma; sídliště.

- v ulici „Alej míru“.

- při stavbě rodinného domku objevena kulturní jáma, s bohatými nálezy keramiky.

- lit: *Zavřel 1988, 39-56.*

17. Týn nad Vltavou

- mohylové pohřebiště.

- ZM 22-42-18, n.v. 446 m, 092:200, Trať „Siročiny“, 4400 m V od městského kostela.

- V terénu nelze přesně mohyly lokalizovat, počet mohyl dnes neznámý.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 61.*

18. Žimutice

- keramika; neurčené aktivity.

- ZM 22-424, SZ od Žimutického rybníka.

- Na ploše 6 ha zachyceno několik kusů halštatské keramiky.

- lit: *ARÚ č.j. 549/82.*

Neurčené aktivity	2
Pohřebiště (skupiny i jednotlivé objekty)	13
Rovinné sídliště	2
Hradiště	1

Tab. 13. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období starší doby železné.

4.6.2 Vyhodnocení

Starší doba železná – halštat – je ve sledovaném regionu významná zejména pro svou četnost mohylových pohřebišť stejně jako tomu bylo v době bronzové. Většina mohylových pohřebišť opět respektuje zalesněnou krajinu a levobřežní část Vltavotýnska. Mohyly nerespektují svahovou orientaci. Můžeme je lokalizovat jak západních, tak i na východních nebo severních svazích. Sídlištní aktivity byly zjištěny v rámci záchranných výzkumů. Sídliště opět nekorespondují s počtem mohylových pohřebišť. Tento fakt můžeme přisuzovat opět badatelské činnosti na daném území. Díky povrchovým sběrům byla sice na několika nalezištích nalezena keramika, která může dokládat jisté sídlištní aktivity, ale pro svůj charakter (povrchový sběr) je lze zařadit pouze do skupiny neurčených aktivit.

4.7 Doba Laténská

Doba laténská završuje celou dobu železnou a bývá označována jako mladší doba železná. Kromě archeologických pramenů, máme k této době již prameny psané hlavně z antického světa. Doba laténská zahrnuje stupně LT A – LT D dle u nás používaného stupně P. Reineckeho. Laténské osídlení jako takové je v jižních Čechách doloženo až od fáze LT B2 (*Michálek 2007, 63*). Mezi méně intenzivně osídlené oblasti náleží období LT B2-C1, kdy zaujímá prostor, který byl obsazen již v pozdní době halštatské a ve starší době laténské. V LT C2-3 se osídlený prostor rozšířil v podstatě jen v okolí Vodňan, Netolic, Prachatic a v oblastech západně od Českého Krumlova. Osídlení postoupilo také do regionu horní Otavy (*Venclová a kol. 2008, 28*). Až na výjimky zůstalo neosídlené celé Třeboňsko, dále jihovýchodní část jižních Čech a celá vyšší Šumava.

Nové poznatky o pohřebních aktivitách přinesly jen nové hroby a nová pohřebiště z období LT B-C1, pro následující období LT C2-D1 hrobové nálezy stále chybějí (*Michálek 2007, 63*). Pohřební ritus období LT B-C1 nevyžadoval již nasypávání mohylových hrobů a hroby jsou nyní ploché - kostrové i žárové (*Waldhauser 2001, 86*). Ke změně z dominantního žárového na dominantní kostrový ritus došlo na počátku 4. st. př. n. l. v poměrně krátkém časovém úseku, kdy pohřebiště žárová a kostrová spolu krátkodobě koexistovala (*Budínský – Waldhauser 2004, 92-94*). Pohřebiště v Čechách obsahují desítky, někdy i přes stovku jednotlivých pohřbů, velmi často potom i jednotlivé hroby. V jižních Čechách jsou doložena především malá pohřebiště s 1-4 hroby (např. Černíkov, Čimelice, Plíškovice, Semice, Strunkovice atd.). Zvláštní případy pak představují laténské pohřby, dodatečně uložené do starších mohyl (např. Babín, Hvožd'any, Řepeč atd.) Vltavotýnsko přináší mohylová pohřebiště pouze s jednotlivými laténskými komponenty a pouze jedním doloženým pohřbem.

Převažující formou obytných areálů pro období LT B1-C1 reprezentují v celých Čechách nehrazené (otevřené, nížinné) areály. Později od LT C1 se z některých stávají rozsáhlé osady, dále se stále vyskytují dvorce a objevují se nehrazené i hrazené výšinné areály – rozsáhlá a mohutně opevněná oppida (*Michálek 2007, 64*). Nehrazené rovinné osady v jižních Čechách se objevují i ve vyšších nadmořských výškách. Na Prácheňsku do výšky přes 430 m (*Dreslerová 2004*), na Prachaticku do 560 m (*Michálek – Parkman 1996*) a na Českokrumlovsku dokonce až kolem 600 m (*Zavřel 1996*). Dvorce jsou známá i z jižních Čech – Bělčice, Kučeř a Hradiště u Malovic. Laténské výšinné areály známe i z jižních Čech (Sedlo u Albrechtic, Nevězice, Studenec, Týn nad Vltavou, Tábor,

Bechyně, Orlík nad Vltavou). Jedná se však o drobné hrazené výšinné areály někdy označovány jako castella. Výšinný areál tak typický pro období latěnu tzv. oppidum známe i z jihočeské lokality Hrazany a Třisov, na kterém proběhlo několik výzkumných sezón. Národní muzeum eviduje v současné době na 45 000 inventárních čísel, ovšem skutečný počet nálezů je mnohem větší. Nemovité objekty v obytných areálech tvoří již od doby bronzové polozemnice a různé nadzemní stavby. Typická je orientace delší osy Z-V nebo JZ-SV s odchylkami k S a J; vzácněji se vyskytne orientace S-J (*Waldhauser 2001, 56*). Polozemnice charakterizuje zhruba obdélníkový půdorys. Plocha činí zpravidla 10-20 m², méně často 21-25 m², extrémní rozměry jsou vzácné (*Venclová 2001*). Ze sledovaného regionu nemáme zachycené žádné sídlištní aktivity. Povrchové sběry přinesly nálezy keramiky, které opět klasifikujeme pouze jako neurčené aktivity.

4.7.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období mladší doby železné

1. Dolní Bukovsko

- skleněný náramek; ojedinělý nález.
- trať „Na Libuši“.
- nález skleněného náramku vyrobeného ve Fénicii 400 př. n. l.
- lit: *Filip 1954, 324*.

2. Hosty

- Lt A; mohylové pohřebiště s laténskými komponenty.
- ZM 22-42-16, n.v. 460 m , 298:326, návrší „Na kypťáku“, JV od samoty Močín, 1900 m JZZ od kaple v obci.
- Původní skupina 9 mohyl, z nichž některé jsou porušeny staršími výkopy a vybíráním kamene. Mohyly jsou na neobdělávaném pozemku uprostřed polí, 150 m jižně od skupiny je na severním okraji lesíka neporušená mohyla.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 53*.

3. Knín

- keramika; neurčené aktivity.

- pole V od silnice do Týna nad Vltavou, S od polní cesty k hájovně Coufalka, 900 - 1100 m Z od zmíněné hájovny.

- Opakované povrchové sběry, které přinesly početné keramické nálezy z několika pravěkých období. Lokalita navazuje na lokalitu zjištěnou v roce 2001 na poli jižně od polní cesty na k.ú. Kočín. Na této lokalitě severně od polní cesty mají převahu nálezy halštatské a latéské.

- lit: *Chvojka – Zavřel 2011, 233-253.*

4. Knín

- mladší doba latéská; mohylové pohřebiště s latéskými komponenty.

- ZM 22-44-06, 349:302 347:310 351:314 363:312 364:310 354:303, n.v. 502-507 m, trať „V hrobcích“, 1600 , JJZ od osady Knín.

- v poloze na hranici k.ú. k.ú.Knín a k.ú.Kočín se nachází mohylník s latéskými komponenty (mohyla č.18. a mohyla č.7 obsahují mlado – latéské komponenty). V roce 1983 provedl záchraný výzkum P. Braun.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 29.*

5. Litoradlice

- keramika; neurčené aktivity.

- při výkopu za školou v Litoradlicích nalezena latéská keramika. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *Dubský 1949, 386.*

6. Litoradlice

- mohylové pohřebiště s latéskými komponenty.

- ZM 22-44-02, 303:042, n.v. 436 m, trať „Shořová I“, 1800 m JV od středu obce.

- 2 mohyly zachované, 4 silně porušené a 2 již otevřené, ze kterých pochází bronzové jehlice, kamenný mlat a bronzové náramky. Woldřich popisuje při téže lokalitě skupinu

asi 20 dobře zachovalých mohyl. V jedné mohyle zřejmě dodatečný laténský pohřeb, kdy byl nalezen laténský žernov.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 27.*

7. Sedlec u Temelína

- keramika; neurčené aktivity.

- trať „Na hrobech“ nebo v poloze „Ve strouze“, asi 1 km JZ od osady Sedlec a V od rybníka Pustý.

- nalezen zlomek esovitě prohnutého okraje misky na kruhu točeném se třemi horizontálními žlábkami na výduti.

- ARÚ č.j. 4102/71.

8. Temelínec

- keramika; neurčené aktivity.

- trať „Za hájky“.

- při sběrech nalezeny keramické zlomky.

- lit: *Beneš – Břicháček - Braun 1984, 123.*

9. Týn nad Vltavou

- statér mušlovitého typu; ojedinělý nález.

- lit: *Militký 1995, 38.*

10. Týn nad Vltavou

- pozdní doba laténská; neurčené aktivity.

- Ze zaniklého středověkého hradu, patrně pocházejí keramické zlomky z pozdní doby laténské (2. – 1. století před n. l.), které by mohly naznačovat existenci keltského osídlení či opevnění této ostrožné polohy.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 114.*

Ojedinelé nálezy	2
Neurčené aktivity	5
Pohřebiště (skupiny i jednotlivé objekty)	3

Tab. 14. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období mladší doby železné.

4.7.2 Vyhodnocení

Mladší doba železná je z hlediska archeologického poznání poměrně chudá. Sídlištní aktivity jako takové nelze zatím z povrchových sběrů doložit. Sídlištní objekty se mohou opět nacházet v zalesněné krajině nebo v místech, kde neproběhl archeologický výzkum. Pohřbívání je doloženo pouze jako jednotlivé komponenty ojedinělých nálezů s jedním vloženým pohřbem. Doba laténská je však pro jižní Čechy poměrně výrazně zastoupena. Neosídleno zůstalo jen celé Třeboňsko a jihovýchodní část jižních Čech, stejně jako celá vyšší část Šumavy (*Michálek 2007, 63*). Proto se lze domnívat, že nedostatek archeologického materiálu můžeme přisuzovat opět nedostatečnému stavu poznání ve sledovaném mikroregionu.

4.8 Doba římská a stěhování národů

Pojmenování má odrážet stav, kdy se do středoevropského prostoru dostává vliv římského světa. Avšak označení doba římská se užívá i pro oblasti, kam se vliv mocné římské říše dostává i pouze sporadicky. Přímý politický tlak římské říše na českou kotlinu můžeme sledovat asi pouze v období Marobudovy říše. Většinou české země stály mimo mocenské ambice římské říše jako takové. Tradiční archeologické označení doba římská je chápáno pro období 50/30 př. Kr. – 375 po Kr. Nelze toto označení chápat jako historické označení určité etapy v Čechách, které se měly nacházet pod vlivem Římské říše.

Do roku 2007 registrujeme v jižních Čechách celkem 65 lokalit z doby římské a z doby stěhování národů – 40 sídlišť, 3 pohřebiště, 2 výšinné lokality a 20 ojedinělých nálezů (*Zavřel 2007, 83*). Archeologický výzkum byl proveden na 12 lokalitách, pouze v Českých Budějovicích (*Zavřel 2007, 80*), Přešťovicích (*Dubský 1949*), Sedleci (*Košnár-Břicháček 1999; Zavřel 1999, 502*), Zalužanech, Zbudově (*Zavřel 1988*) a Zlivu (*Zavřel 1983, týž 1987, týž 1988, týž 2007*) proběhly větší akce.

V jižních Čechách máme evidováno několik sídlišť a pohřebišť, jež byla archeologicky zkoumána. U některých došlo k využívání již v době laténské, tak v časně době římské. Do těchto lokalit můžeme zařadit například Dub – Javornici na Prachaticku nebo Zliv na

Českobudějovicku (*Zavřel 1983, týž 1987, týž 1988, týž 2007*). Významnou lokalitou zkoumanou P. Zavřelem se staly Rataje (*Michálek-Zavřel 2009, 105*). Pro dobu římskou a dobu stěhování národů byla v jižních Čechách zatím identifikována pouze dvě pohřebiště a to na katastru obce Lékařova Lhota a na katastru obce Přešťovice.

Bezpochyby nejvýznamnější jihočeské sídliště z doby římské resp. z ml. doby římské je sídliště na lokalitě Sedlec na Českobudějovicku (*Břicháček, P. – Braun, P. Košnar, L. 1991, 436-446; Košnar-Břicháček 1999*). V centrální části bylo zkoumáno jedenáct zahloubených chat a jedna nadzemní kúlová stavba, charakteristická pro konec římského období. Kromě obytných komponent zde byl objeven i železářský objekt se dvěma hutnickými pecemi. Mimo jiné zde byly nalezeny fragmenty importované terra sigillata a skleněných nádob.

Největší žárové pohřebiště v jižních Čechách objevil v roce 1934 B. Dubský u obce Přešťovice. Na přešťovickém pohřebišti bylo na 800 m² objeveno 450 hrobů s 522 pohřby (*Michálek 1999, 38*). V závěru 5. st. přichází do Čech nové germánské obyvatelstvo s jinou kulturní tradicí. V Čechách nám zanechali četná řadová kostrová pohřebiště. Významnou lokalitou s pohřebními komponenty je Záluží u Čelákovic, nebo Praha – Zličín (*Vávra a kol. 2015*)

Jižní Čechy jsou spíše v pozadí osídlení v době stěhování národů ale i přesto lze vysledovat několik lokalit v budějovické pánvi, kterými jsou například sídliště Zbudov nebo Zliv (*Zavřel 1988*).

4.8.1 Starší doba římská na jihu Čech

Od počátku doby římské byla osídlena minimálně centrální oblast jižních Čech – střední Pootaví, Českobudějovická pánev, střední tok Volyňky a Blanice na rozhraní Strakonicka a Prachaticka, dolní tok v okolí Blanice. Na jihu hranice osídlení probíhá v prostoru Českých Budějovic. Nejvýchodnější lokalitou je Ševětín. Drtivou většinu ze 43 známých lokalit ze starší doby římské tvoří sídliště. Jsou zakládána na mírných svazích a jejich nadmořská výška se pohybuje kolem 370-550 m. Materiál známý z jihočeských sídlišť tvoří především keramika (*Zavřel 2007, 84*).

Je sledován velmi malý počet pohřebišť. Vedle dosud nejistého pohřbu v mohyle z doby halštatské u Hluboké nad Vltavou (*Zavřel 1999, 476*) je dosud jediným známým pohřebištem starší doby římské v jižních Čechách s 5 hroby z Lékařova Lhota.

Systematicky byla zkoumáno pouze sídliště v Sedleci, jehož podstatná část náleží až mladší době římské (Zavřel 1999, 496).

Z vlastního Vltavotýnska známe pouze dva ojedinělé nálezy římských mincí (Militký 1995). Zatím nemáme podchycené žádné sídlištní ani pohřební aktivity.

4.8.2 Mladší a pozdní doba římská na jihu Čech

V mladší a pozdní době římské hustota osídlení na jihu Čech výrazně klesá. V Pootaví se prakticky omezuje na známou lokalitu Přešťovice (Zavřel 1997, 260-261) a na Českobudějovicku na Sedlec (Zavřel 1999, 502).

4.8.3 Doba stěhování národů na jihu Čech

Teprve v závěru doby římské a na počátku doby stěhování národů dochází znovu k postupnému osidlování dříve opuštěných území. Osídlení se soustřeďuje do dvou oblastí – do středního Pootaví a do Českobudějovické pánve (objevuje se zde skupina sídlišť tzv. zlechovského typu: Zliv a Zbudov s 34 objekty. Celkově z doby stěhování národů známe z jižních 8 lokalit (5 sídlišť, jedno pohřebiště a 2 ojedinělé nálezy).

4.8.4 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro dobu římskou a stěhování národů

1. Neznašov

- římské mince; ojedinělý nález.

- nalezeny římské mince 1) GORDIANUS III. PIUS (238 – 244)

2) CONSTANTINUS GALLUS (351-354)

3) VALENTINIANUS I. (367 – 375)

- starší zprávy se o nálezu rozcházejí, není jasné, zda mince byly nalezeny společně či jednotlivě.

- lit: Militký 1995, 46.

2. Týn nad Vltavou

- římská mince; ojedinělý nález.

- mince Justinianus (542-543).

- mince nalezena v roce 1952. Silnice do Bečic, na svahu sbíhající k J do údolí Vltavy.

- lit: *Militký 1995, 54.*

Ojedinelý nález	2
-----------------	---

Tab. 15 Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období doby římské a stěhování národů.

4.8.5 Vyhodnocení

Až na nálezy římských mincí, nejsme zatím schopni bližšího hodnocení daného období v dané oblasti. Zatím nemáme podchycené pohřebiště ani sídlištní aktivity. Tento stav můžeme opět přikládat samotnému stavu bádání. Pokud se však zaměříme na samotnou četnost nalezišť a lokalit doby římské a doby stěhování národu, je možné konstatovat, že kulturní vliv nepostihl tuto oblast. Pohřební prvky známe z předchozích období pouze na základě mohylového pohřbívání, které není pro dobu římskou typické. To samé platí i pro lokality typu sídlišť, která máme hlavně z archeologických výzkumů, které však ve sledované oblasti pro toto období nemáme. Tento stav tedy můžeme připisovat samotné badatelské činnosti, nebo jak již bylo výše řečeno, kulturní vliv Vltavotýnsko nepostihl.

4.9 Raný středověk

První skupiny slovanských obyvatel se dostávají na Moravu a do Čech někdy ve 40. letech 6. století. Avšak k intenzivnějšímu osidlování došlo až ve druhé polovině 6. st. Raný středověk je možné na našem území vymezit příchodem slovanského etnika někdy v průběhu poslední třetiny 6. st., kdy se v centrální části českého území objevuje kultura pražského typu. Celá epocha končí na přelomu 12.-13. st. Raný středověk je rozdělován na časně slovanské období (od příchodu Slovanů do roku 650), starohradištní období (650-800), středohradištní období (800-950), mladohradištní období (950-1200).

První migrační vlna v závěru 6. st. zřejmě jižní Čechy nezasáhla. Nemáme v jižních Čechách zdokumentovaný žádný doklad osídlení, nebyl objeven žádný časně slovanský žárový hrob nebo sídlištní objekt. Prozatím nejstarším dokladem slovanského osídlení je sídliště u Purkarce, které bylo datované do druhé pol. 7. st. Nálezy datované do přelomu 6. - 7. st. z Písku – Vrcovic, Bechyně, Heřmaně nejsou z hlediska slovanské chronologie jasné (*Lutovský 2011, 11*). Do konce 7. st. datujeme již několik známých sídlišť a to například sídliště v Hostech. Osídlení je již zaznamenáno i ve vyšších polohách a ostrožnách jako je tomu například v Bechyni. Intenzita osídlení však vzrůstá až v 8. st. Starohradištní osídlení je v jihočeském prostoru reprezentováno několika lokalitami rovinných sídlišti zemědělského charakteru a poté hlavně pohřebišti a hradišti. Prozatím

byla zkoumána jen izolovaná obytná stavení, která nám toho o struktuře a vlastním vnitřním uspořádání sídliště neřeknou. Většinou se pravděpodobně jednalo o menší polozemnice o čtvercovém půdorysu se sedlovou střechou a otopným tělesem v rohu obytné chaty. Výjimkou byl výzkum sídliště v Žišově, kde byly slovanské sídlištní objekty rozptýleny do několikahektarového prostoru. Obecně však většina identifikovaných nálezů pochází z povrchových sběrů.

V druhé polovině 8. a první polovině 9. st. se začínají objevovat první doklady raně středověkého pohřbívání, zejména zakládání mohylových pohřebišť (*Lutovský 2011, 27*). Jejich velikost je různorodá, raně středověké mohylníky obsahují několik mohyl nebo naopak tvoří rozsáhlé nekropole o 50-70 mohylách. Náspy mají většinou kruhový někdy mírně oválný tvar. Průměr mohyl se pohybuje od 3 do 15 m, přičemž výška nepřesahuje 2 m. Můžeme shledat fakt, že starší mohyly mohou být větší. Raně středověké mohyly jsou obklopovány žlábkem. U většiny objektů není však tento žlábek pozorovatelný a to z důvodů postdepozičních procesů. Na raně středověkých pohřebištích je typické uspořádání jednotlivých mohyl ve směru východ – západ. První raně středověké mohyly ukrývají pouze žárové pohřby. Největší koncentrace mohylových pohřbů je na severním Československu, v okolí Dobřejovic, Vitína a Vlčova (*Lutovský 2011, 29*). Pohřební výbava zemřelého žehem je všeobecně velmi chudá. Z výbavy lze jmenovat pouze keramické zlomky a přesleny. Výjimečně se objevují skleněné korálky a zbytky železných nožů. Keramika byla buď záměrně rozbíjena, nebo ukládaná v těsné blízkosti dřevěných konstrukcí (vně i uvnitř), přičemž se jedná o zlomky nebo pouze torza nádob (*Menšík 2012, 107*). Je však nesporné, že chronologické zařazení pohřbívání ze starších fází raného středověku omezuje řada negativních faktorů (*Lutovský 1996, 41*). Uniformita keramiky, nedostatek dobře datovatelných hrobových celků s nekeramickým inventářem (*Lutovský 1996, 41*). Proto se většinou setkáme s označením „konec 8. st.“, či „pokročilý 7. věk“.

Stále nám uchází mocenské uspořádání jižních Čech v 8. a na poč. 9. st., které by bylo možné dávat do souvislosti s centrální částí Čech, případně franckým prostředím. Lze předpokládat jednotlivé mocenské ostrůvky šlechtického zázemí v jednoduše opevněných dvorcích. K budování skutečných hradeb dřevohlinité konstrukce s kamennou konstrukcí dochází až později. A to neplatí jen pro střední Čechy (Budeč, Libice, Stará Kouřim) ale i pro jih Čech (Kněžská hora u Katovic, Hradci u Řepice atd.) Osídlení jižních Čech se v 9. st. rozšířilo pouze mírně (*Menšík 2012, 107*). Za jakési krajní

body hranic lze považovat Sušici na západě, Český Krumlov na jihu, Drunče na východě a severní bod tvořilo Milevsko. Avšak začínají se osidlovat oblasti jako Prachaticko nebo severní povltaví. V 9. st. jsou nejvíce zastoupeny lokality, které jsou reprezentovány především mohylovými pohřebišti, přičemž přetrvává žárový ritus. Až ke konci 9. a na počátku 10. st. lze sledovat přechod k inhumaci (Lutovský 2011, 29). Nespálená těla jsou zpočátku ukládána na úroveň terénu, postupně do mělkých jam mísovitého tvaru různé velikosti a nakonec dochází k pohřbívání v hlubokých jamách pod úrovní terénu. S příchodem inhumace se začínají objevovat i rozmanitější druhy milodarů. Vyskytuje se nůž, železné křesadlo, část vědra a opět keramika (Menšík 2012, 111). Jako milodar se začínají objevovat záušnice z bronzu nebo stříbra. V průběhu 10. st. se opouští od mohylového pohřbívání. Nejstarší plochá pohřebiště byla identifikována v Bělčicích, Raděticích a Tušovicích ze závěru 9. a poč. 10. st. Pro konec 10. a poč. 11. st. plochá kostrová pohřebiště v jižních Čechách prakticky postrádáme (Menšík 2012, 108). Ve střední době hradištní dochází k budování opevněných hradišť. Co bylo impulzem k budování těchto opevnění, není zatím zřejmé. V jižních Čechách lze identifikovat nejméně jedenáct opevněných poloh: Bechyně, Branišovice, Hudčice, Katovice, Kuklov, Libětice, Litoradlice, Nemětic, Písecká Smoleč, Řepice, Soběslav. Jejich existence však končí ještě před závěrem střední doby hradištní, ve většině případů byl registrován zánik požárem nebo dobytím fortifikace. Jediné obnovené hradiště a to na stejném místě je Bechyně. Po destrukci starých pevností se začíná tvořit nová síť hradišť s dosazenými kastelány, podřízenými nové knížecí moci Přemyslovců. Mezi takto vzniklé lokality řadíme Bechyni, Doudleby, Chýnov, Jindřichův Hradec, Kozárovce, Netolice, Počáply – Šance u Březnice a Prácheň. Pohřbívání je praktikováno na plochých kostrových pohřebištích v 11. a 12. st., přičemž výraznější pohřební areály jsou doloženy až ve 12. st.

Rovinná neopevněná sídliště, ve kterých žila většina obyvatel raného středověku, téměř neznáme. To není typické jen pro jižní Čechy, ale s podobným případem se můžeme setkat v celých Čechách. Pouze na základě několika výzkumů, můžeme snad předpokládat existenci jak sevřenějších osad, tak vesnic s výrazně rozptýlenou zástavbou. Na první možnost poukazuje výzkum u Purkarce, kdy dvě zkoumané polozemnice byly od sebe vzdáleny 30 m a rozptýl řídce rozmístěných sídlištních objektů na několika hektarové ploše byl zaznamenán v Žišově (Lutovský 2011, 49). Velkou vzdálenost vykazují dva objekty u Strakonic, které byly od sebe vzdáleny 80 m (Lutovský 2011, 49).

Velmi brzy se objevuje raně středověké osídlení v oblasti severovýchodního Písecka a jeho nejbližšího okolí. Nejstarší sídliště bylo odkryto na polokulturní lokalitě Hosty. Do tohoto období řadíme i objevené sídliště v Litoradlicích ve sledovaném regionu Vltavotýnska. V témže regionu se nachází další středohradištní nálezy a to z Týna nad Vltavou. Významným regionem s dochovanými nemovitými památkami je Písecko. Jednou z významných lokalit Písecka ale i celého jihočeského kraje raného středověku je mohylník Kožlí u Písecka. Druhé raně středověké pohřebiště se nachází v Údraži v lesní části Palčice. Další rozsáhlé raně středověké mohylové pohřebiště se nachází na hranici Písecka a Táborska, na vrcholu kopce Jahodinská na katastrech obcí Borovany a Radětice. Kolem Vltavy se soustředilo v raném středověku na strategických polohách několik významných hradišť. V průběhu 9. st. byla opevněna například Písecká Smoleč. Obecně hradiště tvoří nemalou část archeologického poznání raného středověku v jižních Čechách.

4.9.1 Soupis archeologických lokalit a nalezišť pro období raného středověku

1. Albrechtice nad Vltavou

- 9.-10. st.; hradiště.
- mladší fáze střední doby hradištní.
- druhotně osídlené hradiště Holý vrch využité v 9.-10. st.
- lit: *Lutovský 2011, 137, 225; Havlice 2004, 53-64.*

2. Dobšice

- kulturní jáma; sídliště.
- nalezena jáma nepravidelného tvaru, zahloubená do žluté jílovité hlíny, jenž obsahovala raně středověkou keramiku.
- lit: *Beneš 1973, 30.*

3. Dolní Kněžeklady

- keramika; neurčené aktivity.
- trať „Na jedli“, pole asi 600 m SZ od kaple v Dolních Kněžekladech.
- nalezeny keramické zlomky, z nichž některé byly tuhové.

- Beneš 1973, 30.

4. Hosty

- staro a středohradištní období; kulturní jáma; sídliště.

- sídliště v místech starobronzového sídliště, nálezy keramiky z kulturní vrstvy.

- lit: *Lutovský 2011, 131.; Břicháček 2007, 112-113.*

5. Litoradlice

- 9. st.; hradiště.

- ZM 22-44-02, n.v. 390-402 m, 382:093, hradiště o rozloze 2,8 ha, s konstrukcí dřevohlinité hradby.

- lit: *Dubský 1949, 618-622; Lutovský 2011, 131, 226., Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 76.*

6. Litoradlice

- raný středověk?; bronzová přezka; ojedinělý nález.

- prostor hradiště.

- Ondřej Chvojka s Tomášem Kolegarem v rámci prospekce hradiště našli bronzovou přezku lze zařaditelnou zřejmě do raného středověku.

-lit: *ZAA 2926/2008.*

7. Litoradlice

- snad 8. st.; sídliště.

- nad levým břehem Vltavy.

- menším výzkumem bylo zjištěno sídliště snad z 8. st.

- lit: *Lutovský 2011, 131.*

8. Koloděje nad Lužnicí

- keramika; neurčené aktivity.

- ZM 22-42-16, n.v. 450 m, 177:311, ostrožna na pravém břehu Lužnice proti mostu.
- nalezena raně středověká keramika svědčící o existenci výšinného sídliště nebo hradiště. Přibližná výměra lokality činí 1,1 ha.
- lit: *Burian 1922, Švehla 1923, Beneš 1984, 49.*

22. Koloměřice

- mohylové pohřebiště s raně středověkými komponenty.
- ZM 22-42-12, n.v. 435 m, 060:275, polní trať „V kopcích“, 350 m SV od zvonice v obci.
- 3 mohyly. V roce 1944 byly muzeu v Týně darovány vyorané bronzy z mohyl, jež byly pravidelně snižovány orbou. Vyzvednuty též dvě bronzové raně středověké záušnice žáušnice.
- lit: *Dubský 1949, 105.; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 54.*

11. Nuzice

- hradiště.
- ZM 22-42-12, n.v. 388 m, 478:200.
- na výrazné ostrožně, tvořené posledním meandrem potoka Židova strouha těsně před jeho soutokem s řekou Lužnicí.
- hradiště leží v nadmořské výšce 387-392 m.n.m. a zaujímá plochu 0,95 ha. Jediným nesporným důkazem raného středověku na lokalitě je zlomek vytaženého okraje s šikmými řadami hřebenových vpichů na těle. Většina keramických nálezů je však tuhová, tudíž ji nelze blíže revidovat.
- lit. *Chvojka a kol. 2010., Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 77.*

12. Slavětice

- železné artefakty; ojedinělý nález.
- ZM 22-42-21, les V od Slavětic.

- Náhodný nález detektorem kovu v roce 2011. Nalezen depot obsahující 3 železné radlice, 3 železné srpy, 1 kosu a 1 nůžky.

- lit: *Fröhlich - Lutovský 2012, 924-944.*

13. Sedlec U Temelína

- mladší doba hradištní; keramika; neurčené aktivity.

- ZM 22-432, J od osady, při západní straně silnice na Malešice.

- sběr J. Valka v roce 1981 přinesl nález keramických zlomků.

- lit: *Beneš – Braun 1984, 113.*

14. Štípoklasy

- keramika; neurčené aktivity.

- ZM 22-42-23, trať „Na Jedli“, pole asi 600 m SZ od kaple v Dolních Kněžekladech.

- sběr raně středověké keramiky. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *archiv JČU - rkp. Františka Švingera.*

15. Tuchonice

- solitérní mohyla.

- ZM 22-44-03, n.v. 523 m, 424:011, les „Na spáleným“ 900 m J od kaple v osadě.

- J. Michálek v roce 1974 objevil osamocenou mohylu, které je klenutá a se zřetelným příkopem. Průměr mohyly je 10 x 8 m a výška 1,5 m.

- lit: *Beranová – Smetánka - Staňa 1975, 161.*

16. Týn nad Vltavou

- středohradištní období; sídlištní vrstvy; sídliště.

- Nové Město, při ústí Hlineckého potoka do Vltavy.

- zkoumány sídlištní vrstvy.

- lit: *Břicháček 2007, 115.*

17. Týn nad Vltavou

- keramika; neurčené aktivity.

- trať „Velký depot“.

- keramické zlomky.

- lit: *Beneš 1971, 142.*

18. Týn nad Vltavou

- 8. st. – 12. st.; výšinné sídliště.

- sídliště v poloze na hradišti sv. Anna, soubor necelých dvou desítek kusů raně středověké keramiky však nabádá k opatrnosti.

- lit. *Lutovský 2011, 131.; Břicháček 2007, 115.*

Neurčené aktivity	5
Pohřebiště (skupiny i jednotlivé objekty)	2
Hradiště	3
Sídliště	4
Výšinné sídliště nebo hradiště	1
Výšinné sídliště	1
Ojedinělý nález	2

Tab. 16. Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro období raného středověku.

4.9.2 Vyhodnocení

Pro raný středověk opět chybí na Vltavotýnsku systematický výzkum jak hradišť (např. Litoradlice) tak i sídlišť. Většina lokalit sídlištního charakteru, pochází z povrchových sběrů. Tyto lokality můžeme považovat za neurčené aktivity, které mohou indikovat sídlištní aktivity, ale tento fakt zatím nelze z povrchových sběrů doložit. Je otázkou, kolik stop původního raně středověkého osídlení, skrývají dnes zalesněná území v pásu kolem Vltavy, které v podstatě zamezují povrchovým sběrům. Proto právě v oblasti Vltavotýnska vystupují do popředí naleziště s viditelnými relikty typu hradišť a mohylových pohřebišť. Otázkou pak zůstává, proč tak specificky vypadající pohřebiště pro raný středověk byla shledána pouze na jedné lokalitě (druhé pohřebiště je pouze komponenta v polykulturním mohylníku).

Významné postavení mají opět hradiště a dvě další výšinná sídliště ležící na ostrožnách na nám známých pravěkých hradištích. Zatím jsou definované pouze jako výšinné sídliště nebo výšinné sídliště nebo hradiště. Jde o výšinné lokality na katastru Koloděje nad Lužnicí a Týna nad vltavou sv. Anny. Vhledem k několika výzkumům, které zachytily sídlištní objekty, lze ve sledovaném regionu shledat čtyři sídliště.

Jedna mohyla a jedna pohřební komponenta v mohyle na katastru Koloměřice jsou zatím jedinými nositeli pohřebních aktivit. Je třeba si uvědomit, že několik mohylových pohřebišť lze shledat při jižní hranici s Českobudějovickem, v jihovýchodní části Písecka nebo v západní části Bechyňska viz mapa 12. Zde se mohou vytyčené hranice jevit pouze jako nástroj subjektivní ne jako objektivní zachycení historické skutečnosti. Čtyři zachycená sídliště a několik potencionálních sídlišť mohou dokládat poměrně hustě osídlený region. Stejně jako ve starší době bronzové, mohou hradiště opět poukazovat na významnost v tomto případě Vltavské brázdy.

Pokud budeme porovnávat Vltavotýnsko s ostatními regiony, je zřejmě patrné, že jiné regiony jsou více badatelsky probádané. Českobudějovicko přináší řadu lokalit, kde byl proveden systematický výzkum a kde lze jednotlivé lokality chronologicky zařadit do jednotlivých raně středověkých období. Hradišť (Raciberk, hradiště u Záluží, Branišovice, Doudleby) neznáme tolik, jako je tomu u pohřebišť. Rozsáhlé mohylníky v oblasti mezi Strážkovicemi a Jedovary nebo mezi Ledenicemi a Borovany tvoří pohřebištní aktivitu zejména v jižní a v jihovýchodní oblasti Českobudějovicka (*Thomová-Thoma 1996*). V severní části regionu se můžeme setkat s rozsáhlými mohylníky, zejména v oblasti Poněšické obory. Do roku 2011 bylo objeveno 11 raně středověkých pohřebišť s celkovým počtem 350 mohyl. Většina mohyl se nachází na katastrech Dobřejovic, Drahotěšic, Kostelce, Líšnice, Vitína nebo Vlkova. Na návrší Baba u Vitína se nachází zachovaný mohylník o 69 mohylách. Jediný mohylník s pohřby nespálenými lidskými těly se nachází v Lékařově kde byl ve 40. letech proveden archeologický výzkum (*Dubský 1949*) Je zajímavé, že rozsáhlé mohylníky kopírují jižní hranici námi sledovaného regionu Vltavotýnska, kde máme pouze jednu mohylu a jednu pohřební komponentu. Na Českobudějovicku bylo objeveno i několik sídlišť ze střední doby hradištní (Lipanovice, Černý Dub, Češňovice, Hosín, Staré a Nové Hodějovice). Z 11. st. poté nalezeny sídlištní aktivity již v samotných Českých Budějovicích. 11.-13. st. zastupují nálezy sídlištního charakteru v Sedleci a Zlivi. Jediné řadové kostrové

pohřebiště datované do raného středověku přesněji do 11. st. se nachází v Nákří (*Militký – Zavřel 1998, 403*).

Na Bechyňsku bylo zatím zjištěno víc hradišť než samotných lokalit sídlištního charakteru. Máme zachycené pouze jedno sídliště z 6. nebo 7. st v prostorách dnešního náměstí v centru Bechyně. V regionu Bechyňska se nachází dvě hradiště. Jedno leží přímo na ostrožně v místech dnešního zámku, které datujeme do 9. st. a druhé na katastru Božerovic. Mohyly můžeme shledat na katastrech Hvožd'any, Rataje a Radětice. Opět zde panuje převaha hradišť a mohyl, tedy dobře viditelných terénních reliktnů. Hradiště mohou dokládat význam tohoto prostoru ale i do jisté míry může jít o stav archeologického poznání zaměřeného na fortifikované lokality (*Lutovský 2011*).

5 Soupis archeologických lokalit a nalezišť nedatovaného pravěkého osídlení

Ne všechny archeologické památky lze chronologicky zařadit do dané epochy. Jedná se například o naleziště nebo lokality, kde byla nalezena pravěká keramika, kterou není vzhledem k absenci výzdoby jednoznačně určit. Podobná situace se jeví u mohylových pohřebišť, na kterých neproběhl archeologický výzkum, nebo které nenesou bližší chronologické prvky.

1. Bečice

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-18, n.v. 460 m, 361:034 369:030 373:026 379:023 380:025 374:028 371:033 365:037 362:036, trať „Bečický les“, 1,5 km S od Bečic

- v roce 1971 objeven mohylník o 7 mohylách, z nichž 2 jsou neporušené, 4 porušené a 1 nejistá.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 51*.

2. Bohunice

- solitérní mohyla

- ZM 22-42-18, n.v. 482, 242:077, m, trať „Nad hromadou“, 950 m SV od kaple v Temelíně.

- mohyla o průměru 15 m a výšce 1 m, která je uprostřed porušená vkopem a na jižním obvodu příkopem.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 51.*

3. Březí u Týna nad Vltavou

- solitérní mohyla

- ZM 22-44-23, 092:294, n.v. 483 m, U Pištory, 1600 m SVV od zámku.

- 1 porušená mohyla

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 38.*

4. Bzí

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-04, 036:100, n.v. 538 m, 1900 m JJZ od středu osady

- 20 porušených mohyl, mohou souviset s lokalitou.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 33.*

5. Dolní Bukovsko

- kamenný sekeromlat, pazourková čepelka, kostěný předmět?; ojedinělý nález

- pole „U Vokovanců“

- 1) kostěný zkamenělý předmět tvaru hrotu kopí nebo šípu s otvorem

2) v poli kamenná motyčka

3) pazourková čepelka

- lit: *archiv JČM - rkp. Františka Švingera*

6. Dolní Bukovsko

- keramika; neurčené aktivity

- pole mezi jatkami a silnicí do Sedlíkovic

- během sběrů v roce 1970 nalezeny nevýrazné pravěké střepy

- lit: *Beneš - Pavlů 1972, 26-27.*

7. Dolní Bukovsko

- bronzové kování; ojedinělý nález

- „U strhané hráze“

- nález bronzového kování na spodu ploché opatření hlavicí s knoflíkovitým ukončením s otvory šedavé patiny.

- lit: *archiv JČM - rkp. Františka Švingera*

8. Hněvkovice

- solitérní mohyla

- ZM 22-42-22, n.v. 442 m, 206:115, Číhovický les, asi 2400 m JJV od kostela v Týně, 300 m JJV od samoty Zadní Kohout a 1350 JJV od kaple ve Zvěrkovicích.

- v roce 1976 registrace osamělé mohyly. Plochá porušená mohyla (průkop od západní strany) o rozměrech 8 x 11 m a výšce max. 80 cm s patrnou kamennou konstrukcí.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 61.*

9. Hroznějovice

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-08, n.v. 467-472 m, 204:349 207:251 220:341 218:340, trať „Babinec“, asi 800 m SV od Hroznějovic a 250 m Z od hájovny Babinec, při J okraji lesa.

- V roce 1971 A. Beneš s J. Michálkem popsali 4 mohyly. 1 neporušená a 3 porušené. Mohyla č. 1 o průměru 14 m a výšce 0,8 m. Mohyla č. 2 o průměru 9 m a výšce 0,6 m. Mohyla č. 3 o průměru 8 m a výšce 1 m. Mohyla č. 4 kdy je zaznamenán pouze průměr 7 m.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 50.*

10. Hroznějovice

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-44-08, n.v. 500 m, 378:320, trať „Na prostředku“, les Slávnice, 1700 m JZ od kaple jižně od Tuchonic a 1100 m JZ od kamenného rybníku.
- A. Beneš popsal několik mohyl
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 50.*

11. Jaroslavice

- soltérní mohyla
- ZM 22-44-14, n.v. 490 m., 145:069, lokalita označena jako Jaroslavický vrch I.
- J. Michálek objevil osamocenou neporušenou oválnou mohylu o průměru 10 x 22 kroků a o výšce 1 m.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 37.*

12. Jaroslavice

- solitérní mohyla
- ZM 22-44-03, n.v. 507 m., 110:081, lokalita označena jako Jaroslavický vrch II.
- J. Michálek objevil v roce 1974 osamocenou mohylu o průměru asi 12 m a výšce 1 m.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 48.*

13. Koloděje nad Lužnicí

- keramika, kůstky; ojedinělý nález
- písčovitá asi 1 km JZ od obce, na pravém břehu Lužnice
- sběr Jiřího Fröhliche v roce 1968 přinesl nález keramiky a kůstek zřejmě z poničeného hrobu.
- lit: *BZO 1968.*

14. Koloděje nad Lužnicí

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-42-12, n.v. 375 m, 141:071, 950 m SZ od kapličky ve Vesci na sever od lesní cesty

- v roce 1977 byly objeveny 2 nízké nejisté mohyly, v jedné ve vrcholu se nachází menší vkop a jsou od sebe vzdáleny asi 50 m.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 54.*

15. Koloděje nad Lužnicí

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-42-17, n.v. 390 m, 235:334, asi 500 m SV od mostu v obci, těsně západně od Kolodějské myslivny na okraji lesa Zelib

- skupina asi 16 mohyl se nachází přímo na okraji lesa, na mírném jižním svahu. Většina mohyl je ve svahové poloze, největší dominují na vrcholní rovině.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 54.*

16. Koloměřice

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-42-12, n.v. 435 m, 183:143, v lese na navrší „Holubice“, 400 m V od V okraje samot Doliny

- skupina asi 14 mohyl na západním mírném svahu, které se nacházejí těsně pod vrcholem. Mohyly mají ploché vrcholy, které jsou nepochybně poškozeny vybíráním kamene.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 55.*

17. Křtěnov

- sídlištní objekty; sídliště

- ZM 22-441, 100-150 m od bezejmenného rybníčku

- předstihový výzkum P. Břicháčka, kdy bylo položeno 11 sond během kterých bylo odkryto 5 mělkých sídlištních objektů.

- lit: *ARÚ č.j. 435/83.*

18. Litoradlice

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-02, 207:370, n.v. 455 m, Janochův vrch – Hroby; 2000 m J od středu obce

- 3 mohyly

- *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 27.*

19. Litoradlice

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-02, 120:047 126:049 130:044 135:045 137:041 127:039, n.v. 458-464, Na hrobech, 1700 m JJZ od středu obce.

- 24 mohyl

- lit: *Beneš – Michálek – Beneš 1999, 27.*

20. Neznašov

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-42-16, n.v. 450 m, 397:196, západně od pravěkého výšinného sídliště, v trati „Kořensko“

- dle starších zpráv se mají od výšinného eneolitického hradiště nacházet 3 mohyly.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 55.*

21. Pašovice

- keramika; neurčené aktivity

- ZM 22-42-16, 100 m SV od kapličky v obci, na šíji jazykovité ostrožny.

- J. Militký při povrchovém průzkumu našel keramiku označenou jako zemědělský pravěk.

- lit: nepublikováno.

22. Pašovice

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-42-16, 185:312, 1 km SSZ od kaple v Pašovicích a 250 m JV od samoty u Burdů.
- 11 neporušených mohyl velkých průměrů při relativně malé výšce. Pouze jedna mohyla je prokopána příčnou sondou.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 57.*

23. Pořezany.

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-44-03, n.v. 416 m, 012:196, trať „V zahrádkách“, poloha u řeky na svahu v lese cca 60 m S od křižovatky lesních cest
- 6-7 poničených mohyl
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 56.*

24. Slavětice

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-42-16, n.v. 454 m, 166:038, les U stružské cesty, 600 m SSZ od kaple v osadě
- počet mohyl lze odhadnout na 30-45.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 57.*

25. Slavětice

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-42-16, n.v. 428 m, 232:049, trať „Holý vrch“, 800 m SV od osady, 1600 m JVV od osady Újezd
- v roce 1958 zničeny 3 mohyly buldozérem při těžbě kamene.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 57.*

26. Slavětice

- solitérní mohyla

- ZM 22-42-21, n.v. 494 m, 085:375, trať „V Krchovech“, 1500 SZ od Všemyslic a 900 m JV od Všetče

- v roce A. Beneš objevil jednu menší neprokopanou mohylu v hustě zarostlém a lomy porušeném terénu. Nedaleko se nachází větší mohyla se sníženým středem.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 57.*

27. Slavětice

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-42-16, n.v. 425 m, 254:010, lesní poloha U zlámaného kříže a polní trať „Hrobce“

- 3-4 mohyly, některé se středovým zásahem.

- lit: *B. Dubský 1949: Pravek jižních Čech, 101; Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 57.*

28. Štípoklasy

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-42-03, n.v. 499 m, 150:314, lesní trať „Mladé háje“, 850 m J od Horních Kněžeklad a 1600 m SSZ od Pořežan a 200 m Z od silnice při východním okraji lesa.

- 4 mohyly objevené A. Benešem v roce 1974.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 50.*

29. Štípoklasy

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-03, n.v. 480 m, 118:301, Holý vrch, 2300 m JZZ od středu obce.

- 2 poničené mohyly

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 58.*

30. Temelín

- keramika; neurčené aktivity

- během stavebního průzkumu areálu JETE nalezena nad levým břehem Palečkova potoka pravěká keramika.

- lit: *Beneš - Braun - Břicháček 1984, 123.*

31. Temelínec

- keramika; ojedinělý nález

- nález keramických zlomků v rozorané mohyle. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *Beneš – Břicháček - Braun 1984, 123.*

32. Temelínec

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-01, n.v. 460 m, 127:275, na hraně lesa Hájky

- 2-5 rozoraných mohyl

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 51.*

33. Třítim

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-02, 445:343, n.v. 429 m, lesní trať „Na homoli“, 3,5 km SZ od středu Pořežan.

- v roce 1972 objeveny 2 porušené mohyly.

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 39.*

34. Třítim

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-44-02, 395:304, n.v. 396 m, trať „Nad mlynářů polem“ 1 km JJV od mlýna v Hněvkovicích

- 1972 objeveny 4 mohyly, z nichž jsou 3 porušené a 1 nejistá.

- lit: *Beneš – Michálek – Šimana, 1974, č. 41.; Beneš – Michálek –Zavřel 1999, 37.*

35. Tuchonice

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-44-03, 356:051, n.v. 462 m, lesní trať „Pláně“, 0,9 km JZ od kaple v osadě
- skupina 6 mohyl, z nichž některé jsou porušené.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 39.*

36. Tuchonice

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-44-08, n.v. 500 m, 378:320, lesní trať „Na prostředku“, les Slávnice, 1700 m JJZ od kaple jižně od Tuchonic a 1100 m JZ od Kamenného rybníka.
- na mírném jižním svahu nad potokem Budáček leží skupina 2-3 mohyl. Mohyla č. 1 o průměru 8 m a výšce 60 – 70 m, má mírně propadlý střed a na obvodu velké křemeny. Mohyla č. 2, má průměr 4 m a výšku 30 cm, je rozvalená. Třetí mohyla je sporná, její průměr jsou 3-4 m a výška 30 cm.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 39.*

37. Týn nad Vltavou

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-42-17, n.v. 404-407 m, 151:163 152:161 154:160 155:161 156:163 154:165 151:164 les Semenec, 2000 m SSZ od středu města
- 8 mohyl
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 59.*

38. Týn nad Vltavou

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-42-17, n.v. 439 m, 104:103, les Semenec – Na spravedlnosti, 200 m SZ od kóty 440
- 2 mohyly

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 59.*

39. Všemyslice

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-42-16, n.v. 450 m, 397:196, těsně Z od vrcholu Kořenské skály

- skupina 3 mohyl

-lit: *Beneš – Michálek- Zavřel 1999, 53.*

40. Všemyslice

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-42-21, n.v. 500 m, 120:172, 1350 m JZ od kaple v obci

- 5 mohyl

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 59.*

41. Všetec

- mohylové pohřebiště

- ZM 22-41-20, n.v. 505 m, 480:145, 1450 m S od kapličky ve Všetci na parcele ppč. 1687/59

- na parcele ppč. 1687/59 se nachází 2 neporušené mohyly

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 60*

42. Všetec

- solitérní mohyla

- ZM 22-41-20, n.v. 514 m, 445:132, lesní poloha „Buček“, 1350 m SSZ od kaple v osadě

- objevena 1 neporušená mohyla

- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 60.*

43. Všetec

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-41-20, n.v. 545 m, 353:001, 1200 – 1250 m západně od kapličky ve Všetči a 1400 m JV od rozhledny na vrchu Vysoký Kamík
- v nadmořské výšce se nachází skupina 3-4 kamenných mohyl.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 60.*

44. Zvěrkovice

- keramika; neurčené aktivity
- ZM 22-42-22. Asi 625 m JJZ od kapličky v obci, východně od silnice do obce Březí u Týna nad Vltavou.
- v roce 1992 během sběrů našel J. Militký keramické střepy obecně datované do pravěku.
- lit: *ARÚ č.j. 7674/94.*

45. Žimutice

- mohylové pohřebiště
- ZM 22-42-23 n.v. 457 m, 434:099, lesní trať „Remíz“, 800 – 900 m JV od kostela, 1,1 JZ od osady Hrušov a 400 m SV od Farského rybníka.
- na SZ okraji lesa se v nadmořské výšce 455 m.n.m. nacházejí dvě poměrně aplanované mohyly. Mohyla č. 1 blíže k okraji lesa má průměr cca 14 m a výšku cca 30 cm – silně snížená. Mohyla č. 2 má průměr 14 x 11 m a výšku 50 cm.
- lit: *Beneš – Michálek – Zavřel 1999, 47.*

Ojedinelý nález	4
Pohřebiště (skupiny i jednotlivé objekty)	36
Neurčené aktivity	4

Tab. 17 Tabulka jednotlivých lokalit a nalezišť pro kulturně nezařazené – pravěk.

5.1 Vyhodnocení

Většina kulturně nezařazených/nedefinovaných lokalit jsou mohylová pohřebiště. Je to dáno tím, že nebyly zkoumány, nebo jim chybí chronologické prvky, díky kterým je lze zařadit do daného období. Několik povrchových sběrů přineslo nálezy keramiky, které lze rámcově zařadit do pravěku. Datačně/kulturně nezařazené mohyly mohou do budoucna přinést světlo poznání do daných období a významně se podílet na rekonstrukci pravěkého osídlení Vltavotýnska.

6 Nejistá dokumentace archeologických lokalit a nalezišť

Jedná se o naleziště nebo lokality, které byly špatně chronologicky definovány, mohylová pohřebiště, která nenalezneme v soupisu archeologických nemovitých památek, nebo nedůvěryhodné informace nepodložených žádnou bližší dokumentací.

1. Březí u Týna nad Vltavou

- střední doba bronzová; mohylové pohřebiště
- ZM 22-44-01, n.v. 474, trať „U remízu“, 700 m JV od středu osady.
- mohyly jsou až na jednu nejistou sníženy
- lit: *ARÚ č.j. 2085/74.*

2. Březí u Týna nad Vltavou

- La B/D; zlomek skleněného náramku
- ZM 22-44-01, pole J od Hůreckého rybníka.
- ojedinělý nález zlomku skleněného náramku z tmavě hnědého skla, se 3 žebry, zdobenými bílou vlnkovitou linií.
- lit: *archiv JČU*

3. Bzí

- starší doba železná; žárový hrob
- v roce 1958 A. Beneš objevil žárový hrob. Bez bližších nálezových okolností.
- lit: *archiv JČU*

4. Dolní Bukovsko

- pravěk; průsvitný modrý korálek
- pole č. parcely 246/9 před Pekařů stodolou
- nalezen průsvitný modrý korálek. Bez bližších nálezových okolností.
- lit: *archiv JČM - rkp. Františka Švingera*

5. Dolní Bukovsko

- starší doba železná?
- „V Hradu“
- během čištění rybníka nalezena halštatská keramika zdobená svislým hřebenováním. Bez bližších nálezových okolností.
- lit: *archiv JČM – rkp. Františka Švingera.*
- pozn. svislé hřebenování je typické zejména pro období mladší doby železné, nikoliv pro období starší doby železné.

6. Hněvkovice

- mladší doba bronzová; osamocená mohyla
- JZ od obce na levém břehu Vltavy
- při dobývání pařezu byla rozkopána mohyla, ve které v kamenné komoře ležela skrčená kostra u jejíž nohou stála malá nádobka. V mohyle dále nalezen bronzový náramek s konci přes sebe a podélně zdobený 3 pásy.
- lit: *ARÚ č.j. 5439/40.*

7. Hněvkovice

- pravěk; osamocená mohyla
- trať „Za Vitonínem“

- malá mohyla, která se nachází dle popisu J. Mádlá na pastvině. V roce 1905 ji společně s J.L.Píčem otevřeli. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *ARÚ č.j. 110/42.*

8. Hosty

- doba bronzová; osamocená mohyla

- rokle Sobíny mezi Kraví horou a Kořenskem

- ze zkoumané mohyly bylo získáno: tyčinkovitý bronzový náramek, otevřený bronzový nákrčník, masivní bronzový náramek, otevřený hráněný kroužek a 4 střepy s plastickou páskou.

- lit: *Beneš 1966, 5.; ARÚ č.j. 269/36.*

9. Chrást'any

- pravěk; mohylové pohřebiště

- východně a západní svah kopce Chlum

- na východním svahu kopce v nízkém lese je 1 velká a několik malých mohyl. Na západním svahu rozmetána celá nekropole. Ve sbírkách NM je bronzová jehlice s plochou hlavicí a vývalkem.

- lit: *Dubský 1949, 150.*

10. Chrást'any

- pravěk; mohylové pohřebiště

- trať „Chlum“

- v roce 1878 připomínáno velké mohylové pohřebiště J. K. Hrašem. Dnes jsou mohyly zničené.

- lit: *Kolář? 1865; b. a. 1866, 4.* – literatura nedohledána

11. Hroznějovice

- pravěk; mohylové pohřebiště

- les Slávnice

- v roce 1943 popsal J. Mádl 11 mohyl, z nichž 5 bylo již otevřených.

- lit: *ARÚ č.j. 211/43.*

12. Jaroslavice

- pravěk; osamocená mohyla

- 2150 m východně od kaple v obci

- osamocená mohyla, kterou objevil Fr. Švinger. Mohyla s obvodem asi 40 m a výšce 1 m patrně s kamennou konstrukcí, která je na jedné straně rozrušená dobýváním pařezu. Situována je na mírný východní svah.

- lit: *archiv JČU – rkp. Františka Švingera.*

13. Jaroslavice

- pravěk; mohylové pohřebiště

- trať „V Buku“

- 6 mohyl neporušených, 10 mohyl poškozených

- lit: *ARÚ č.j. 5641/41.*

14. Křtěnov

- doba bronzová; nálezy jehlic

- v místech dnešní římsko-katolické fary

- v roce 1936 v místech dnešní římsko-katolické fary byla nalezena bronzová jehlice. O 3 roky později v roce 1936 byla ve stejných místech při dobývání pařezu nalezena další bronzová jehlice

- lit: *ARÚ č.j. 5237/40 (Mádl).*

15. Litoradlice

- pravěk; mohylové pohřebiště

- trať „Hřeben“

- v roce 1938 zde bylo 95 mohyl. Dnes jsou pouze 3 zachované a 2 slabě porušené. Zbytek mohyl byl zničen a kámen z nich byl použit na opravu lesních cest.

- lit: *ARÚ č.j. 5394/41 (Mádl)*.

16. Pašovice

- pravěk; mohylové pohřebiště

- trať „Ve březí“

- mohylník o 50 mohylách.

- lit: *Brokovský 1942, 114*.

17. Pašovice

- pravěk; mohylové pohřebiště

- trať „Pakovský“

- v roce 1941 objevil J. Mádl 7 mohyl. Další byly již dříve zničeny.

- *archiv JČM*.

18. Pašovice

- pravěk; mohylové pohřebiště

- ZM 22-42-16. n.v. 405-409 m, Pašovický les, 600 m JJV od dvora Rudolfov.

- skupina asi 16 mohyl ležících v nadmořské výšce 405-409 m.n.m., některé porušené asi staršími výkopy a dalšími zásahy.

- lit: *BZO 1976-1977, č. 287, 99*.

19. Pašovice

- střední doba bronzová a starší doba železná

- severně od lesa Kopcová, na bývalém poli p. Valka, asi 1600 m JZ od kapličky v Hostech.

- objeveny zničené mohyly ze střední doby bronzové a z doby halštatské.

- lit: *Burian 1922, 14-15.*

20. Popovice

- pravěk; mohylové pohřebiště

- n.v. 538 m, trať „Smrčí“

- 1 mohyly zkoumána J. Mádlem. V roce 1938 ještě 16 mohyl. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *ARÚ č.j. 551/72.*

21. Temelín

- doba halštatská; ploché žárové hroby

- v roce 1938 objevil B. Dubský ploché žárové hroby. Bez bližších nálezových okolností.

- lit: *Nálezové zprávy STAÚ 1919-1952.*

22. Třitím

- střední doba bronzová; bronzová sekerka

- polní trať „Na břehách“

- vyorána bronzová sekerka se srdčítým schůdkem.

- lit: *archiv JČM.*

23. Tuchonice

- pravěk; mohylové pohřebiště

- poloha „Mezi kopci“

- v roce 1923 15 velkých mohyl. V roce 1941 popsána pouze jedna J. Mádlem.

- lit: *ARÚ č.j. 708/72.*

24. Tuchonice

- pravěk; osamocená mohyla
- poloha „Klečka“, v lese „U mohyly“
- J. Mádl v roce 1942 popsal jednu velkou mohyly.
- lit: *ARÚ č.j. 710/72.*

25. Všetec

- pravěk; mohylové pohřebiště
- trať „Johanova louka“
- neporušený mohylník o 12 mohylách
- lit: *ARÚ č.j. 1563/44.*

26. Všetec

- pravěk; mohylové pohřebiště
- lesní oddělení 35.
- v roce 1944 provedl povrchový průzkum B. Dubský, přičemž narazil na 18 mohyl.
- lit: *ARÚ č.j. 1563/44.*

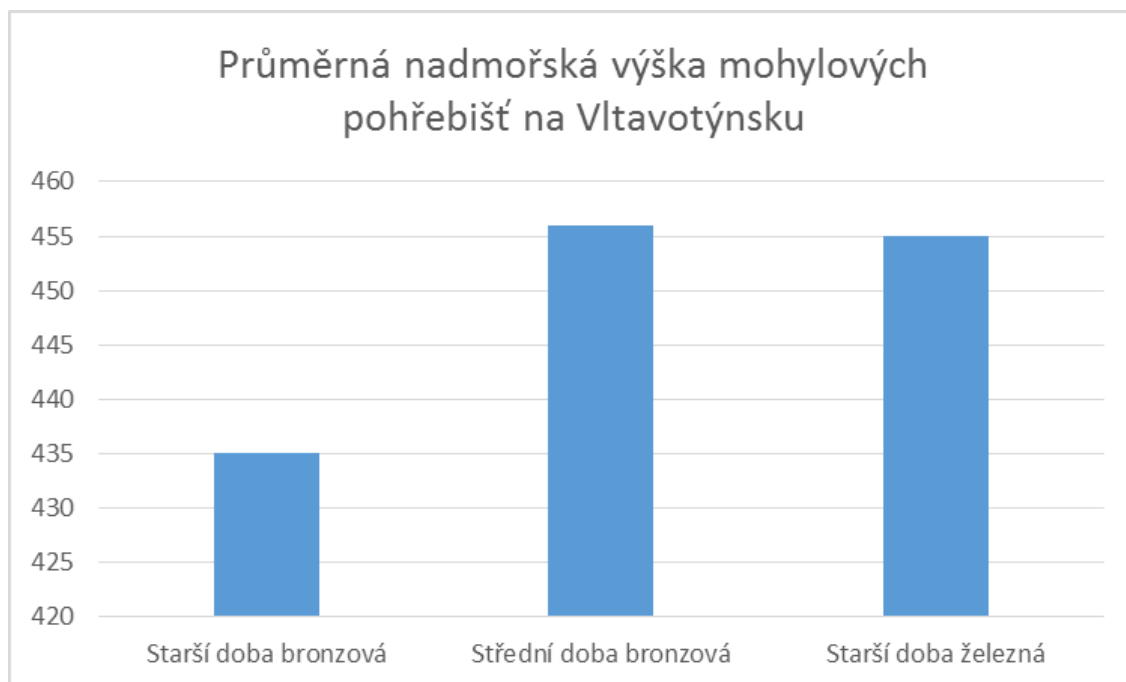
7 Topografická analýza

Topografickou analýzu je lze v našem případě možné vytvořit pouze pro mohylová pohřebiště. Z GIS podkladů je patrné, že většina mohylových pohřebišť se soustředí do blízké vzdálenosti od vodních toků a nižších nadmořských výšek (**mapa 2, 3, 4, 5**). Oblasti bez mohylových pohřebišť, jsou výše položené nebo zde převažuje orba, která pohřebiště ničí. Do vyšších nadmořských výšek můžeme lokalizovat některé mohylníky ze střední doby bronzové a blíže nedatované, které leží v nadmořské výšce kolem 500 m.n.m. Mohylová pohřebiště kolem říčky Smutné respektují vodní tok i nižší nadmořskou výšku regionu (**mapa 6, 7**).

Pro starší dobu bronzovou se mohylová pohřebiště objevují v průměrné nadmořské výšce 435 m.n.m., pro střední dobu bronzovou v průměrné nadmořské výšce 456 m.n.m. a pro starší dobu železnou je to 455 m.n.m. viz **graf 4**. Vzdálenost od vodních toků se pohybuje od 0,2 do 1 i více kilometrů.

Pokud teče vodní tok údolím, tak nejbližší mohylová pohřebiště můžeme sledovat právě na svazích táhnoucích se k řece. V povodí říčky Smutné se mohylová pohřebiště ze starší a střední doby bronzové orientují více na západních svazích, na východních pouze pokud leží na levém břehu říčky viz **mapa 9**. Na Vltavotýnsku se mohylová pohřebiště ze starší doby bronzové orientují převážně více na východních nebo severovýchodních svazích. Pohřebiště ze střední doby bronzové se orientují převážně na západních svazích a to v případě, pokud leží v pravobřežní části Vltavotýnska, pokud leží v levobřežní části, orientují se více na východních svazích. Tzn., že nerespektují orientaci vůči světovým stranám, respektují pouze svah k vodnímu toku. Pokud jsou však středobronzová mohylová pohřebiště dále od vodního toku, jejich orientace je ve většině případů směrem k západu viz **mapa 7**. Pro období starší doby železné platí, že mohylová pohřebiště nerespektují žádnou svahovou orientaci a můžeme je lokalizovat na západních, východních i severních svazích. Mohylová pohřebiště na Vltavotýnsku i v povodí říčky Smutné se objevují na mírných svazích viz **mapa 10 a 11**.

Graf. 4. Průměrná nadmořská výška mohylových pohřebišť na Vltavotýnsku.

8 Závěr

Práce shrnuje veškeré dosavadní poznání o osídlení mikroregionu Vltavotýnska od paleolitu až po raný středověk. Soupis lokalit nebo nalezišť a jejich následné vyhodnocení je hlavním bodem této práce. Bylo shromážděno celkem 194 lokalit nebo nalezišť, z nichž 29 můžeme přiřadit paleolit – eneolit, kde je třeba vyzdvihnout období

neolitu s 9 lokalitami nebo nalezišti. Doba bronzová, která se stala středem bližšího zkoumání, přinesla 74 lokalit nebo nalezišť. Lokalit nebo nalezišť pro starší dobu železnou známe 18, pro mladší dobu železnou 9, pro dobu římskou a dobu stěhování národů známe 2, raný středověk nám přináší celkem 18 lokalit nebo nalezišť a 44 lokalit nebo nalezišť, které nebyly blíže určeny. Největší procentualní zastoupení mají pohřebiště (skupiny i jednotlivé objekty) 90 lokalit (47%), naleziště, které byly klasifikovány jako ojedinělý nález s 51 (27%), neučené aktivity s 25 (13%), rovinná sídliště s 13 lokalitami (6,8%), hradiště se 7 (3,7%), rovinná opevněná sídliště, výšinná sídliště a výšinná sídliště nebo hradiště po jedné lokalitě. Z **tab. 18.** ze které je patrné, že do popředí se dostávají naleziště s viditelnými relikty typu hradišť a mohyl. Sídliště jako taková nekorelují s počtem mohylových pohřebišť. Tento fakt lze přisoudit zalesněnému území kolem pásu Vltavy, které v podstatě zamezuje povrchovým sběrům a nedostatečnému stavu bádání.

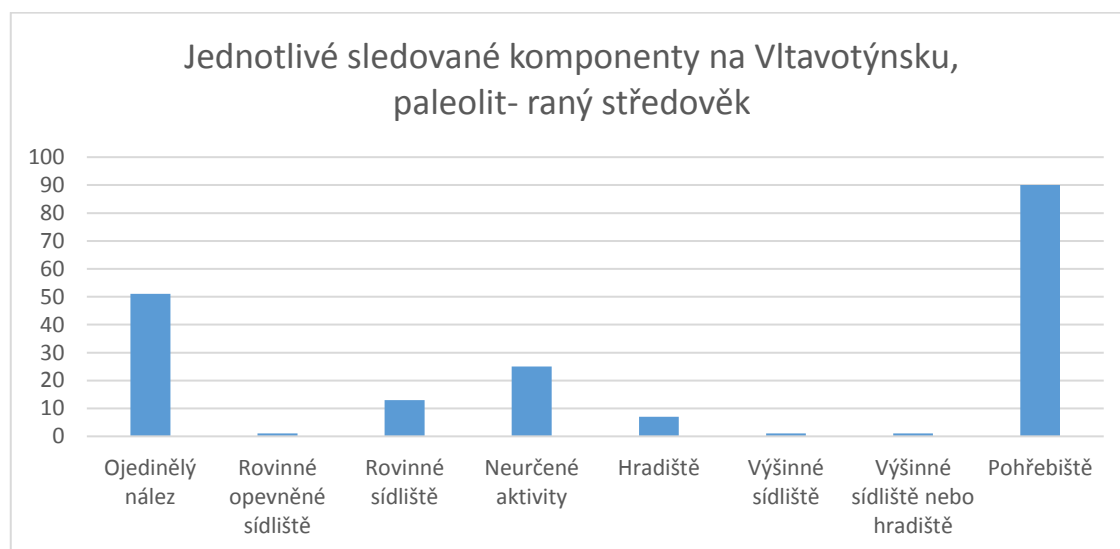
Paleolitická a mezolitická naleziště známe až na lokalitu Hosty pouze z ojedinělých nálezů štípané industrie. Pro bližší paleolitické a mezolitické hodnocení nám pro toto období chybí specializovaný výzkum. Období neolitu je významné zejména pro svůj výzkum sídliště u obce Žimutice. Obecně se neolitické osídlení soustředí do pravobřežní části, tedy do oblasti Vltavotýnska, které není tolik zalesněné, a převažují zde zoraná pole. Období eneolitu známe pouze z 5 nálezů kamenných sekeromlatů a jednoho keramického střepu nalezeného na ostrožně Holého vrchu u Slavětic.

Starší doba bronzová je specifická zejména pro svá čtyři hradiště a jedno opevněné rovinné sídliště Hosty. Početná mohylová pohřebiště a další dvě rovinná sídliště poukazují na významné postavení mikroregionu ve starší době bronzové. Naopak Bechyňsko se zde jeví spíše jako oblast okrajově osídlená. Střední dobu bronzovou známe zejména pro svá početná mohylová pohřebiště (22). Pouze jedno rovinné sídliště značí, že nám chybí intenzivnější bádání. Z Bechyňska známe sídlišť několik, avšak mohylových pohřebišť je méně než na Vltavotýnsku. Mladší a pozdní doba bronzová přináší celkem zajímavé poznání, kdy se nám z Vltavotýnska vytrácí lokality typu pohřebišť, které známe pouze dvě. Pouze další dvě rovinná sídliště a následující situace na Bechyňsku nám poukazují na to, že osídlení se stěhuje více směrem na východ, tedy do oblasti dnešního Bechyňska, kde známe 10 lokalit typu rovinných sídlišť a 6 lokalit typu pohřebiště. Z **tab. 20.** je patrné, že rovinná sídliště jsou obecně pro dobu bronzovou na Bechyňsku zastoupena ve větším počtu než na Vltavotýnsku, avšak u mohylových

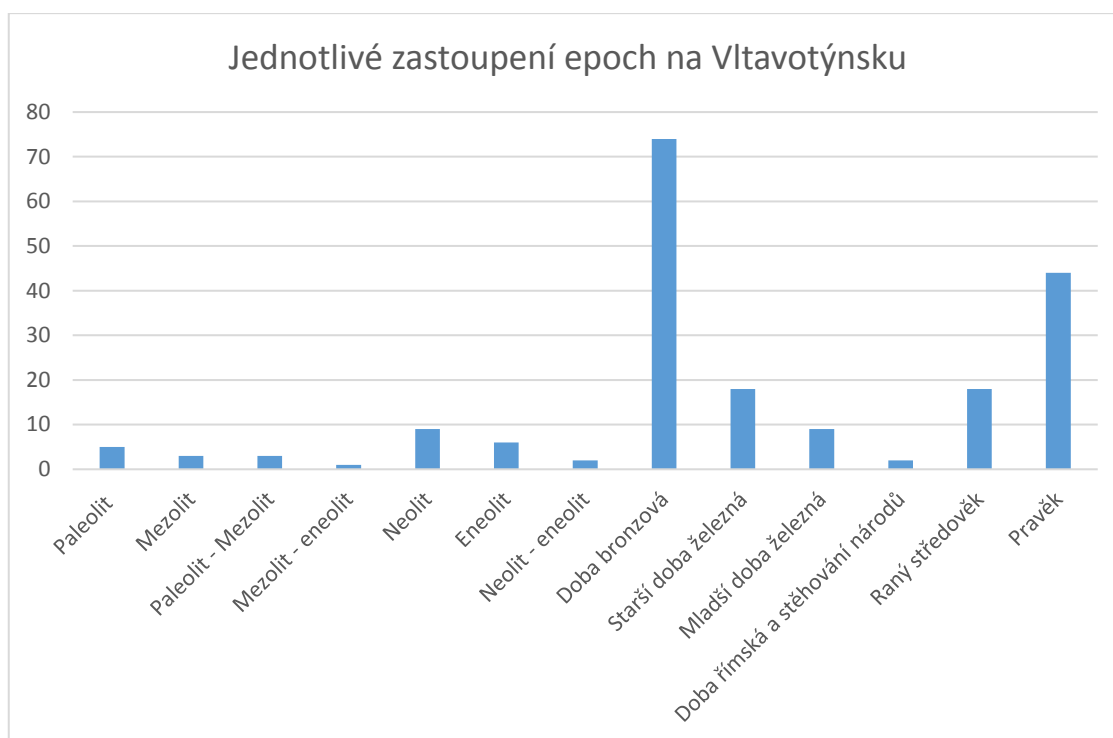
pohřebišť je stav opačný. Důvodem je samotný stav poznání obou mikroregionů a rozdílné přírodní podmínky. Vltavotýnsko je více zalesněné, Bechyňsko více zorané. Můžeme se domnívat, že nízký počet mohyl na Bechyňsku může mít za následek kultivace krajiny - jejich zničení v rámci orby.

Pro období halštatu známe zejména mohylová pohřebišť. To by znamenalo, že osídlení se vrací zpět do oblasti Vltavotýnska. Mladší doba laténská nám zatím nepřináší bližší poznání. Zde můžeme tuto situaci opět přisuzovat stavu výzkumu. Dobu římskou a dobu stěhování národů známe pouze ze dvou ojedinělých nálezů římských mincí. Je možné, že osídlení pro toto období se Vltavotýnsku vyhlo, nebo jde opět pouze o nedostatečný stav výzkumu.

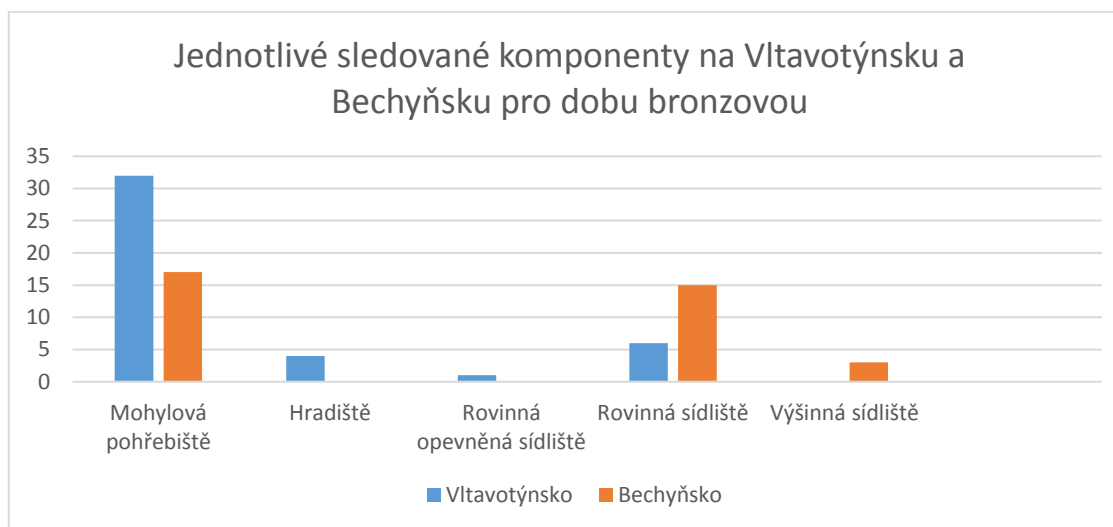
Pro raný středověk známe několik sídlišť, hradišť a jedno výšinné sídliště. Bohužel se podařilo zatím lokalizovat pouze jednu mohylu a jednu pohřební komponentu v polykulturním mohylníku. Je možné, že mohylová pohřebišť pro Vltavotýnsko opravdu neznáme (pro svou specifčnost jsou v krajině rozeznatelné) nebo nám postupem času zanikla. Mohylová pohřebišť však známe ze severní části Českobudějovicka, která mohou korespondovat s osídlenou částí Vltavotýnska viz **mapa 12**.

Tab. 18. Jednotlivé sledované komponenty na Vltavotýnsku, paleolit – raný středověk.

Tab. 19. Jednotlivé zastoupení epoch na Vltavotýnsku.

Tab. 20. Jednotlivé sledované subjekty pro dobu bronzovou na Vltavotýnsku a Bechyňsku.

9 Seznam použité literatury

Bařtová, D. 1986: Excavations of the prehistoric (Hallstatt and La Tène) cemetery at Plzeň-Radčice. In: *Archaeology in Bohemia 1981-1985*. Prague, 115-118.

Beneš, A. 1966: Muzeum keramiky v Bechyni, katalog pravěké sbírky, zprávy československé Společnosti archeologické - Supplementum I. Praha.

- 1970: Žimutice, první neolitické sídliště v jižních Čechách, *Archeologické rozhledy* 22, 658-677.
  - 1973: Týn nad Vltavou, okr. České Budějovice, *Výzkumy v Čechách* 1970, 30.
  - 1974: Týn nad Vltavou, okr. České Budějovice, *Výzkumy v Čechách* 1971, 71.
  - 1975: Týn nad Vltavou, okr. České Budějovice, *Výzkumy v Čechách* 1972, 49.
  - 1975: Neznašov, o. Všemyšlice, okr. České Budějovice, *Výzkumy v Čechách* 1971, 97-99.
  - 1976: Současný stav prospekce nových neolitických a eneolitických lokalit v jižních a jihozápadních Čechách, *Sborník prací Fil. fakulty brněnské univerzity E 20-21*, 15-23.
  - 1982, *Výzkumy v Čechách* 1978-79, 51.
  - 1984: *Výzkumy v Čechách* 1980-81, 49, 127.
  - 1984: Pravěká osada z doby bronzové na soutoku Lužnice a Vltavy. Předstihový archeologický výzkum v Hostech 1981 – 1983. Týn nad Vltavou.
  - 1988: Sídlíště ze starší doby bronzové u Hostů, České Budějovice. Zpráva o předstihovém výzkumu za léta 1981-1985, *archeologické výzkumy v jižních Čechách* 5, 7-26.
- Beneš, A. – Braun, P. 1984: Výzkumy v Čechách 1980-1981, 113.*
- Beneš, A. – Hájek, L. 1978: Neznašov, o. Všemyšlice, okr. České Budějovice, Výzkumy v Čechách 1976 – 1977, 92.*
- Beneš, A. - Michálek, J. - Šimana, M. 1974: Soupis mohylových pohřebišť a hradišť. Praha.*
- Beneš, A. – Michálek, J. – Zavřel, P. 1999: Soupis pravěkých a středověkých nemovitých archeologických památek v okrese České Budějovice. In: Beneš, A. – Michálek, J. – Zavřel, P. (eds.), Archeologické nemovité památky okresu České Budějovice, Díl I. Soupis a studie. Praha, 21-102.*
- Beneš, A. – Militký, J. – Zavřel, P. 1989: Bechyně, okr. Tábor. Výzkumy v Čechách 1986-1987, 12-13.*

Beneš, A. – Pavlů, I. 1973: Výzkumy v Čechách 1970, str. 26-27.

Beneš, J. – Chvojka, O. 2007: Archeologie doby kamenné v jižních Čechách současný stav bádání. In. Chvojka, O. - Krajíc, R. (eds.), Archeologie na pomezí. Sborník příspěvků ze semináře, České Budějovice 8. 11. 2007. Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 4. České Budějovice, 9-30.

Borkovský, I. 1942: Zprávy památkové péče VI, 114.

Bouzek, J. 1985: Milavečské mohyly v jižních Čechách, archeologické rozhledy 37, 261-272.

Braun, P. 1985: Křtěnov, okr. České Budějovice. Výzkumy v Čechách 1982-1983, 73.

Braun, P. – Fröhlich, J. 1978: Knovízské pohřebiště u Topělce, Výběr 15, 236-237.

Břicháček, P. 1975: Zvíkov, okr. Písek. Výšinné sídliště z mladší doby kamenné ?, Výběr 12, 61-62.

- 1991: Hosty (district of České Budějovice) – an Enclosed Settlement of the Early Bronze Age. In archeology in Bohemia 1986-1990. Praha, 90-94.

- 1995: Albrechtice nad Vltavou, okr. Písek, Výzkumy v Čechách 1990 – 1992, 9.

- 2007: Příspěvek k poznání nejstaršího slovanského osídlení jižních Čech. In: Chvojka, O. – Krajíc, R. (eds.), Archeologie na pomezí. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 4. České Budějovice, 111 – 128.

Břicháček, P. – Braun, P. – Košnar, L. 1991: Předběžná zpráva o výzkumu v Sedlci (okr. České Budějovice) v letech 1980-1987, Archeologické rozhledy 43, 436-446.

Břicháček, P. – Košnar, L. 1999: Importovaná keramika ze sídliště doby římské v Sedlci (okr. České Budějovice), Prae-historica 24, 161-172.

Budínský, P. – Waldhauser, J. 2004: Druhé keltské pohřebiště z Radovesic (okres Teplice) v severozápadních Čechách. Teplice.

Buchvaldek, M. – Sláma, J. – Zeman, J. 1978: Slovanské hradiště u Kozárovic. Praehistorica 6. Praha.

Demek, J. a kol. 1987: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Praha.

Dreslerová, D. 2004: The North Prácheňsko region in prehistory. In: Gojda, M. (ed.) Ancient Landscape, Settlement Dynamics and Non-Destructive archaeology. Czech Research Project 1997-2002. Praha, 342-364.

Dubský, B. 1956: Raně laténská osada v Dobevi (okres Písek), Památky archeologické 47, 42-51.

Filip, J. 1954: Keltové ve střední Evropě. Praha.

Fröhlich, J. 1977: Neznašov. Dosud neznámé pravěké hradiště, Výběr 14, 65.

- *1987: Výzkumy v Čechách 1984-85, 215.*

- *1996: Horní Pootaví v pozdním paleolitu a mezolitu, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 9, 139-142.*

- *1997: Písecko v zrcadle archeologie. Písek.*

- *2001: Halštatský dům z Hradiště u Písku, archeologické rozhledy 53, 119-129.*

- *2009: Neolitické nálezy s širším okolím soutoku Otavy s Vltavou, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 22, 17-26.*

Fröhlich, J – Chvojka, O. – John, J. – Šálková, T. 2016: Kovové depoty z doby bronzové v zázemí hradiště u Chřešťovic na Písecku, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29,

Fröhlich, J. – Chvojka, O. – Jiřík, J. - Michálek, J. – Parkman, M. 2005: Nové nálezy bronzových předmětů z doby bronzové v jižních Čechách, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, 5-21.

Fröhlich, J. – Lutovský, M. 2012: Depot železných předmětů ze Slavětic, okr. České Budějovice, Archeologie středních Čech 16/2, 924-944.

Fröhlich, J. – Michálek, J. 1979: Výzkumy v Čechách 1976-77, str. 44.

Hájek, L. 1954: Jižní Čechy ve starší době bronzové, Památky archeologické 45, 115 – 192.

Hlásek, D. 2015: Vrcovice. Hradiště z počátku střední doby bronzové, Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 10. České Budějovice – Plzeň.

Hlásek, D. – Houfková, P. – John, J. – Novák, J. – Šálková, T. 2014: Všemyslice – Koží vrch: nové poznatky o hradišti z počátku střední doby bronzové, výsledky multidisciplinárního výzkumu, Archeologie západních Čech 9, 96-121.

Havlice, J. 2001: Pohřební ritus starší doby bronzové v jižních Čechách. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 14, 57-64.

Havlice, J. 2004: Příspěvek k datování hradiště Holý vrch u Albrechtic nad Vltavou na Vltavotýnsku. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 17, 53-64.

Hrala, J. 1964: Chamský nález od Čími nad Slapskou přehradou, Archeologické studijní materiály 1, 43-46.

Hrala, J. 1973: Knovízská kultura ve středních Čechách. Archeologické studijní materiály 11. Praha.

Hrubý, P. 1998: Výšinné lokality pozdní doby halštatské a časně laténské v jižních Čechách. Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 34. Praha.

Chábera, S. a kol. 1985: Jihočeská vlastivěda. Neživá příroda. Praha.

Chvojka, O. 2001: Mittleres und unteres Flussgebiet der Otava. Jung- und Spätbronzezeit in Südböhmen. Fontes archaeologici Pragenses 25. Pragae.

- 2004: Kočín, okr. ČB, Výzkumy v Čechách 2001, 105, Praha.

- 2004: Pravěké osídlení na Dívčím Kameni. In: Dívčí Kámen. Přírodní rezervace a historický vývoj osídlení. Sborník příspěvků ze semináře dne 26. září 2002 v Regionálním muzeu v Českém Krumlově. Křemže, 35-50.

- 2005: Archeologický výzkum na nádvoří českobudějovického biskupství v roce 2001. In: Staré Budějovice. Sborník prací k dějinám královského města Českých Budějovic 1. České Budějovice, 7-19.

- 2007: Současný stav poznání doby bronzové v jižních Čechách. In: Chvojka, O. – Krajíc, R. (eds.), Archeologie na pomezí. Sborník příspěvků ze semináře, České Budějovice 8. 11. 2007. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 4. České Budějovice, 29-55.

- 2009: Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové. Brno.

- 2015: Současný stav poznání pozdní doby bronzové v jižních Čechách, *Studia Hercynia* XIX/1-2, 111-121.

Chvojka, O. – John, J. 2006: Hradiště Baba u Hluboké nad Vltavou, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 19, 23 – 41.

Chvojka, O. – John, J. – Hlásek, D. – Fröhlich, J. – Michálek, J. – Šálková, T. 2016: Hradiště na soutoku. Nové poznatky k opevněné výšinné lokalitě Týn nad Vltavou – U sv. Anny, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29,

Chvojka, O. – John, J. – Janovský, M. – Michálek, J. 2013: Pravěké osídlení hradiště u Skočic, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 26, 25 – 76.

Chvojka, O. – John, J. – Šálková, T. 2008: Hradec u Dobřejovic: hradiště ze starší doby bronzové, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 21, 59 – 77.

Chvojka, O. – Menšík, P. 2016: Kovové depoty starší a počátku střední doby bronzové v jižních Čechách a možnosti jejich interpretace, Živá archeologie 18, 37-42.

Chvojka, O. – Michálek, J. 2003: Sídliště ze střední doby bronzové u Radčic-Vodňan, okr. Strakonice – Výzkumy na stavbě silnice v letech 1994-1996. Památky archeologické 94, 83-160.

Chvojka, O. – Michálek, J. 2013: Nové poznatky k mohylovým pohřbům doby bronzové v jižních Čechách, Archeologie západních Čech 5, 7 – 22.

Chvojka, O. – Parkman, M. 2004: Nové nálezy kamenných sekeromlatů na Prachaticku, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 17, 37-41.

Chvojka, O. – Zavřel, P. 2011: Sídliště ze starší doby bronzové v Býšově, k. ú. Knín, okr. České Budějovice, Archeologie ve středních Čechách 15, 233-253.

Chvojka, O. a kol. 2011: Osídlení z doby bronzové v povodí říčky Smutné v jižních Čechách, Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 8. České Budějovice.

Chvojka, O. – Zavřel, P. 2012: Příspěvek k dataci jihočeských hradišť u Litoradlic a u Kaplice, Archeologie západních Čech 3, 44-49.

Chytráček, M. – Chvojka, O. – John, J. – Michálek, J. 2009: Halštatský kultovní areál na vrchu Burkovák u Nemějic, Archeologické rozhledy 61/2, 183-217.

Jiráň, L., ed. 2008: Archeologie pravěkých Čech 5. Doba bronzová. Praha.

Jiráň, L. – Rulf, J. – Valentová, J. 1987: Pohled do pravěkého a slovanského osídlení Kolínska. Památky archeologické 78, 67-133.

Jiřík, J. – Pták, M. – Šálková, T. – Tisucká, M. 2012: Pohřbívání v Pisku na Bakalářích. In Acta archaeologica Opavensia 4, 113-118.

John, J. – Eigner, J. – Fröhlich, J. – Šálková, T. 2012: Výšinné sídliště u Velké a další nové poznatky o eneolitických výšinných lokalitách na střední Vltavě, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 25, 63-81.

John, J. – Řeřichová, M. 2011: Povrchový průzkum terénních reliktních výšinné lokality Boletice – Raciberk, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 24, 337-342.

Justová, J. 1968: Nálezové zprávy Archeologického ústavu ČSAV 1955-1964. Praha.

Kuna, M. a kol. 2004: Nedestruktivní archeologie. Praha.

Lutovský, M. 2011: Jižní Čechy v raném středověku. České Budějovice.

1996: K chronologii raně středověkých mohyl, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 9, 41 - 47.

Menšík, P. 2012: Pravěk na Milevsku. Milevsko.

Michálek, J. 1972: Jihočeská skupina mohylové kultury mladší doby halštatské a časné doby laténské, díly I–III. Npubl. disertační práce. Filozofická fakulta UK Praha.

- 1983: Záchraný výzkum ve Vodňanech, okr. Strakonice. Část 1 – výzkum v roce 1979. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 1, 29-53.

- 1983: Záchraný výzkum ve Vodňanech, okr. Strakonice. Část 2 – pokračování výzkumu v roce 1981. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 3, 17-73.

- 1989: Nové mladoeneolitické nálezy z jižních Čech, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 6, 43-58.

- 1993: Nové žárové pohřebiště knovízské kultury z okolí Strakonice, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 8, 21-34.
- 1999: Sídliště ze starší až mladší doby římské u Přeš'ovic, okr. Strakonice (nepublikovaná dokumentace k výzkumům B. Dubského a J. Böhma v letech 1932-1934), archeologické výzkumy v jižních Čechách 12, 33-60.
- 2000: Několik nových neolitických až eneolitických nálezů ze Strakonicka. In: Čech, P. – Dobeš, M. Beneš, A. 1970: Žimutice, první neolitické sídliště v jižních Čechách, Archeologické rozhledy 22, 658-677. (eds.), Sborník Miroslavu Buchvaldkovi. Most, 159-162.
- 2007: K současnému stavu výzkumu doby železné v jižních Čechách, Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 4, 57-69.

Michálek, J. – Lutovský, M. 2000: Hradec u Nĕmĕtic. Sídlo halštatské a ranĕ středovĕké nobility v ěesko-bavorskĕm kontaktnĕm prostoru – Hradec bei Nĕmĕtice. Ein Herrensitz der Hallstattzeit und des frĕhen. Mittelalters im bĕhmisch-bayerischen Kontaktraum. Strakonice – Praha.

Michálek, J. – Parkman, M. 1996: Archeologickĕ prŕzkum ŕzemĕ střednĕho toku Blanice v letech 1986-1993, Archeologickĕ výzkumy v jižních Čechách 9, 7-40.

Michálek, J. – Pavlŕ, I. – Vencl, S. – Zápotocká, M. 2000: Nová neolitická sídlištĕ (LnK a StK) a žárovĕ hrob (StK) v Radĕicĕch, okr. Strakonice, v jižních Čechách. In: In memoriam Jan Rulf, Památky archeologickĕ – Supplementum 13. Praha, 266-302.

Michálek, J. – Zavřel, P. 2009: Výzkum sídlištĕního objektu ze starší doby latĕnskĕv Ratajĕch, Archeologickĕ výzkumy v jižních Čechách 22, 99-114.

Militkĕ, J. 1995: Nálezy keltskĕch a antickĕch mincĕ v jižních Čechách. Zlatá stezka, sbornĕk prachatickĕho muzea, roĕnĕk 2, 34-67.

Militkĕ, J. – Zavřel, P. 1993: Nálezy mohylovĕ kultury střednĕ doby bronzovĕ v okolí Āeskĕch Budĕjovic. Archeologickĕ výzkumy v jižních Čechách 8, 7-19.

Militkĕ, J. – Zavřel, P. 1998: Ranĕ středovĕkĕ osĕdlenĕ v okolí Āeskĕch Budĕjovic, archeologickĕ rozhledy 50, 397 – 432.

- Moucha, V. 2005: Hortfunde der frühen Bronzezeit in Böhmen. Praha.*
- Novák, V. 1989: Mineralogicko-geologické zařazení mezolitické industrie z okolí Horní Plané, Archeologické rozhledy 41, 501-505.*
- Pavlu, I. 1972: Problém neolitického osídlení jižních Čech (Předběžná zpráva o výzkumu v Žimuticích 1970), Archeologické rozhledy 24, 260-268.*
- 2001: Lineární keramika z neolitického sídliště v Žimuticích. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 14, 5-56.
- 2005: Neolitizace střední Evropy, Archeologické rozhledy 57, 293–302.
- Pleiner, R. – Rybová, A. (eds.) 1978: Pravěké dějiny Čech. Praha.*
- Pokorný, P. 2011: Neklidné časy. Praha.*
- Pokorný, P. – Horáček, I. 2006: Přírodní rámeček nejstaršího osídlení jižních Čech. In: Vencel, S. (ed.): Nejstarší osídlení jižních Čech. Praha, 325-343.
- Pokorný, P. – Šída, P. – Kuneš, P. – Chvojka, O. 2008: Výzkum mezolitického osídlení v okolí bývalého jezera Švarcenberk v jižních Čechách. In: J. Beneš – P. Pokorný (eds.): Bioarcheologie v České republice. Bioarchaeology in the Czech Republic. České Budějovice – Praha, 145–176.*
- Poláček, J. 1966: Divčí Kámen – hradiště z doby bronzové. České Budějovice.*
- Prostředník, J. 2001: Chamská kultura v západních Čechách. Praehistorica XXV-XXVI. UK Praha, 7-177.*
- Richlý, J. 1903: Hromadný nález bronzů u Jaroslavic, Památky archeologické XX, 339-344.*
- Šaldová, V. 1952: Jižní a západní Čechy na počátku doby železné. Nepublikovaná disertační práce. Filozofická fakulta univerzity Karlovy.*
- Šída, P. 2011: Přejít mezolit – neolit. Existuje kulturní kontinuita či diskontinuita? A klademe si vůbec správné otázky? Praehistorica XXIX, 359-367.*

Šída, P. – Eigner, J. – Fröhlich, J. – Moravcová, M. – Franzeová, D. 2011: Doba kamenná v povodí horní Otavy. Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 7. České Budějovice – Plzeň.

Šída, P. – Prostředník, J. 2004: Paleolitická kolekce kamenné industrie z Českého Krumlova, Archeologie ve středních Čechách 8, 69-76.

- 2007: Mezolit a pozdní paleolit Českého ráje: perspektivy poznání regionu. Archeologické Rozhledy 59, 443–460.

Šída, P. – Fröhlich, J. – Chvojka, O. 2008: Pozdně paleolitická a mezolitická stanoviště na horní Vltavě u Perneku. Nové poznatky o předneolitickém osídlení Lipenska. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 21, 5-32. ká fakulta Univerzity Karlovy. Praha.

Švehla, J. 1923: Tábořsko v pravěku. Tábor.

Thomová, Z. – Thoma, J. 1996: Slovanské mohyly v prostoru Ledenice-Borovany, Archeologické výzkumy v jižních Čechách, 9, 49 – 68.

Vávra, J. – Kuchařík, M. 2015: Hroby barbarů v Praze Zličíně: svět živých a mrtvých doby stěhování národů. Praha.

Vencl, S. 1989: Mezolitické osídlení na Šumavě, Archeologické rozhledy 41, 481-505.

Vencl, S. a kol. 2006: Nejstarší osídlení jižních Čech. Paleolit a mesolit. Praha.

Venclová, N. – Neustupný, E. – Malkovský, M. – Žáková, B. – Valterová, P. 2001: Výroba a sídla v době laténské. Praha.

Vysloužilová, B. – Danková, L. - Ertlen, D. - Novák, J. - Schwartz, D. - Šěfrna, L. - Delhon, C. - Berger, J.F. 2014: Vegetation history of chernozems in the Czech Republic.

Waldhauser, J. 2001: Encyklopedie Keltů v Čechách. Praha.

Zavřel, P. 1988: Záchraný výzkum sídlištního objektu z pozdní doby halštatské v Týně nad Vltavou, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 5, 39-56.

- 1983: Sídlíště z doby římské ve Zlivi v jižních Čechách, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 1, 7-21.

- 1987: Výzkum sídliště z doby římské ve Zlivi v roce 1984, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 4, 7-21.
- 1988: Výzkum sídliště z doby římské ve Zlivi v letech 1987-1988, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 7, 51-75.
- 1996: Současný stav poznání sídlištního zázemí oppida Třísov. Archeologické rozhledy 48, 98-112.
- 1999: Současný stav výzkumu doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách, Archeologické rozhledy 51, 468-516.
- 2007: Doba římská a doba stěhování národů v jižních Čechách. Současný stav výzkumu a výhled. Supplementum 4. 2007.

10 Přílohy

Seznam příloh:

Mapa 1: Vltavotýnsko

Mapa 2: Mohylová pohřebiště ze starší doby bronzové na Vltavotýnsku

Mapa 3: Mohylová pohřebiště ze střední doby bronzové na Vltavotýnsku

Mapa 4: Mohylová pohřebiště ze starší doby bronzové na Vltavotýnsku

Mapa 5: Mohylová pohřebiště na Vltavotýnsku

Mapa 6: Mohylová pohřebiště kolem říčky Smutné

Mapa 7: Mohylová pohřebiště na Vltavotýnsku a kolem říčky Smutné

Mapa 8: Orientace mohylových pohřebišť vůči světovým stranám na Vltavotýnsku.

Mapa 9: Orientace mohylových pohřebišť vůči světovým stranám kolem říčky Smutné.

Mapa 10: Sklon svahu na jednotlivých mohylových pohřebištích ze starší a střední doby bronzové a starší doby železné na Vltavotýnsku.

Mapa 11: Sklon svahu na jednotlivých mohylových pohřebištích ze starší a střední doby bronzové kolem říčky Smutné.

Mapa 12: Mapa lokalit raného středověku v širším okolí Písecka, Vltavotýnska a Bechyňska.

Obr. 1. Eneolitický mlat nalezený na katastru Hosty v trati „U Budaře“.

Obr. 2. Neolitická sídliště na katastru Žimutice.

Obr. 3. Nuzice. Celkový plán hradiště a řez dochovaným valem.

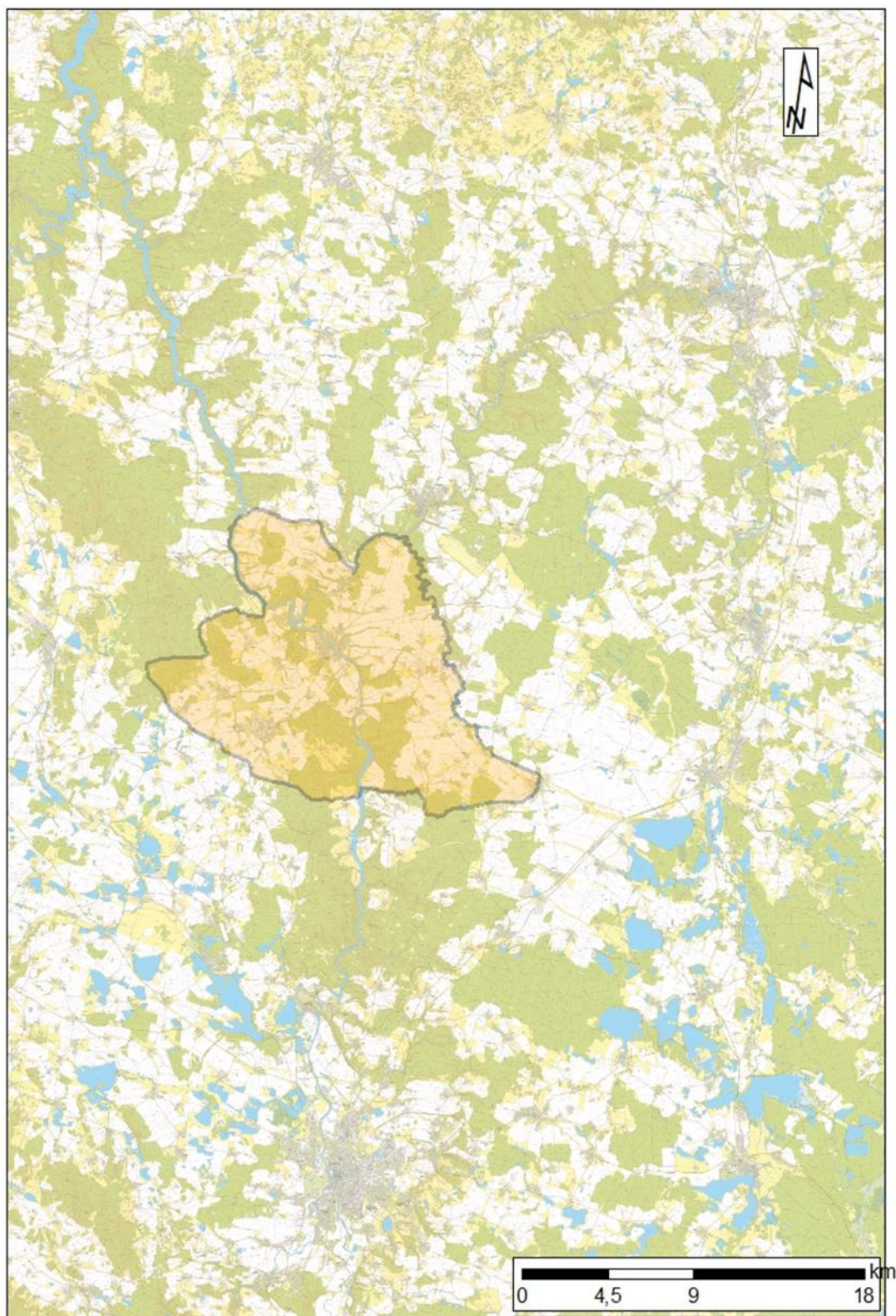
Obr. 4. Nálezy z rozorané mohyly ze střední doby bronzové na kat. Hosty v trati „Za bukovým“.

Obr. 5. Nálezy z rozorané mohyly ze střední doby bronzové na kat. Hosty v trati „Za bukovým“.

Obr. 6. Křtěnovský sekeromlat.

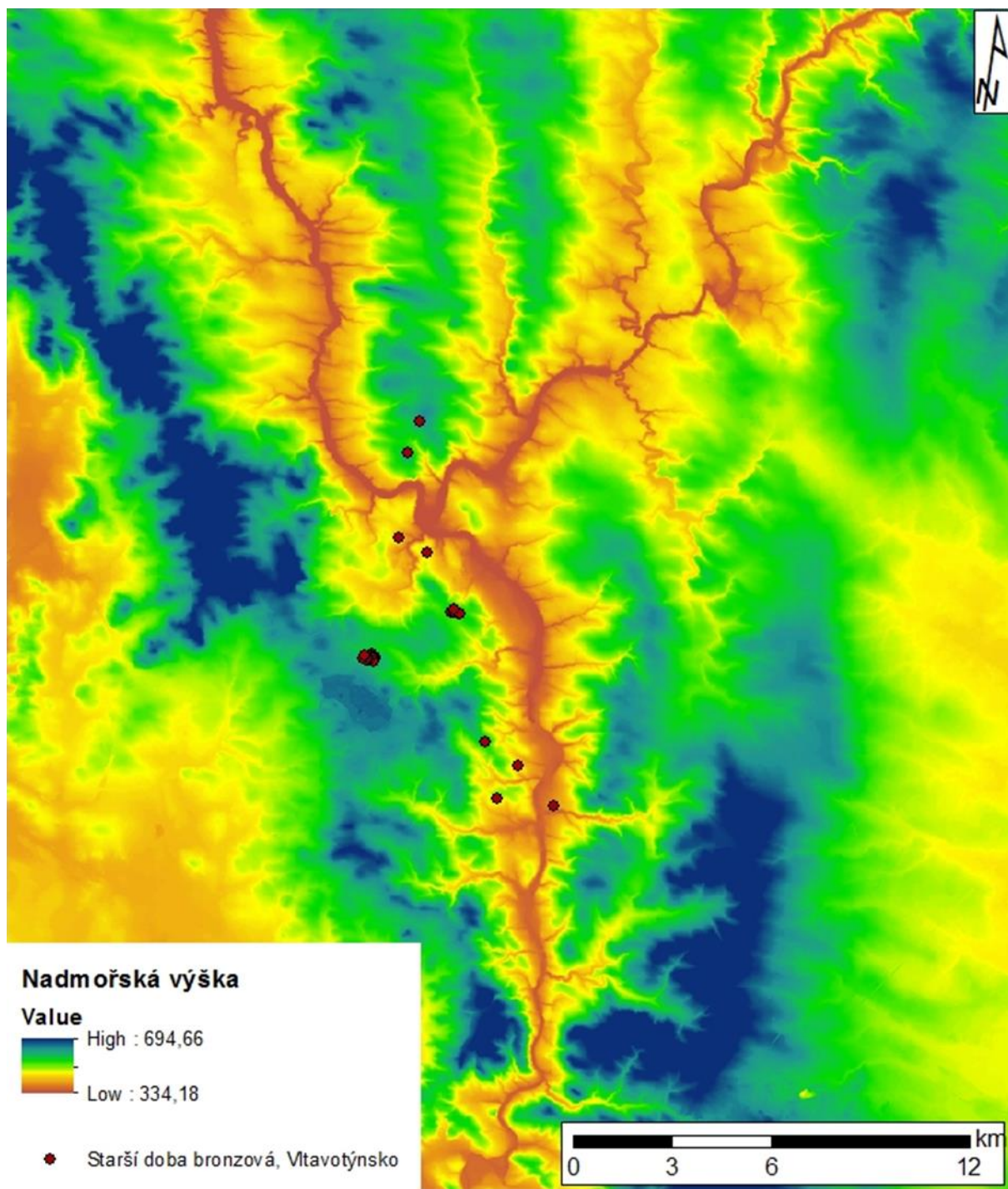
Obr. 7. Křtěnovský sekeromlat.

Obr. 8. Křtěnovský sekeromlat.

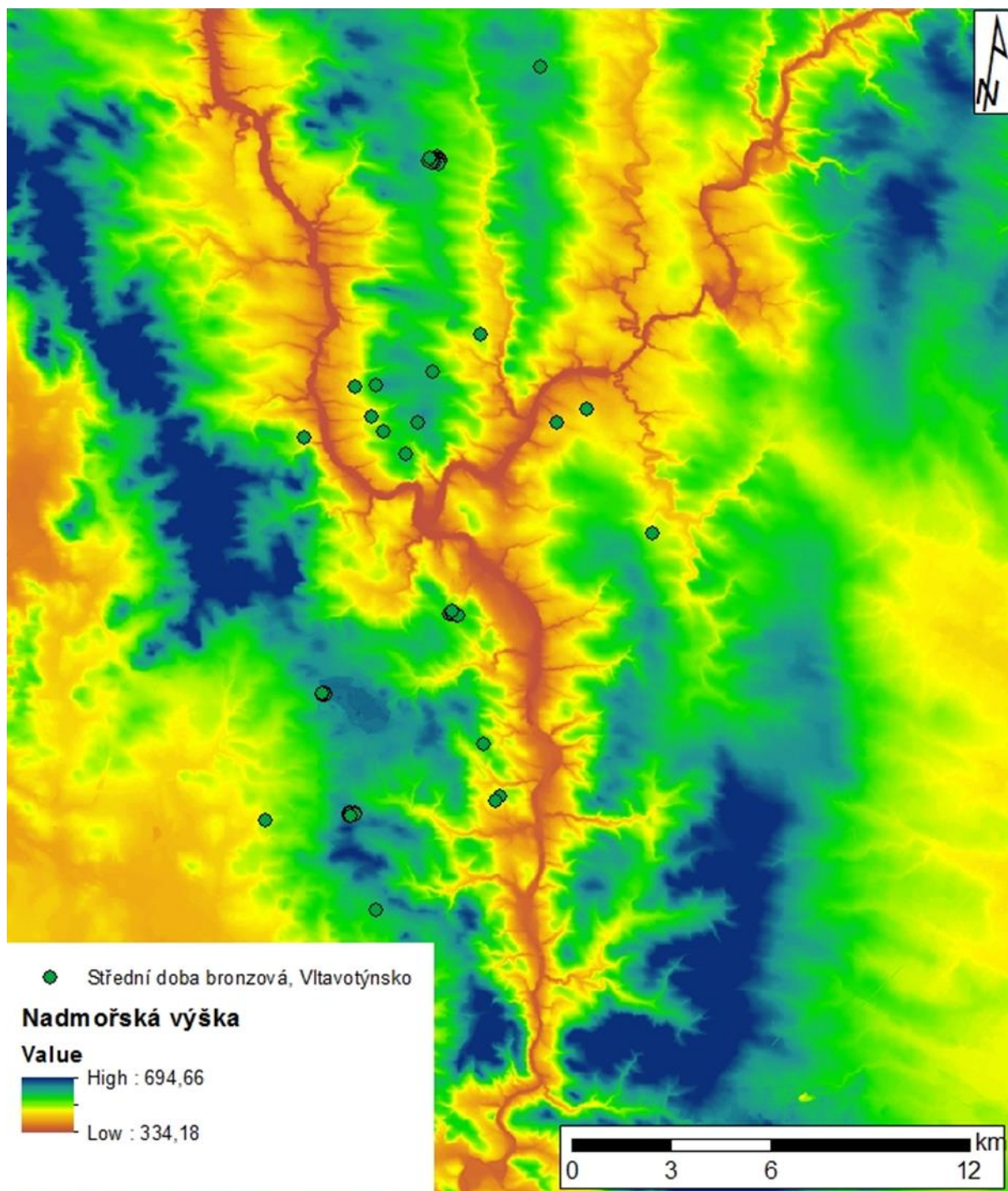

Mapa 1: Vltavotýnsko (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

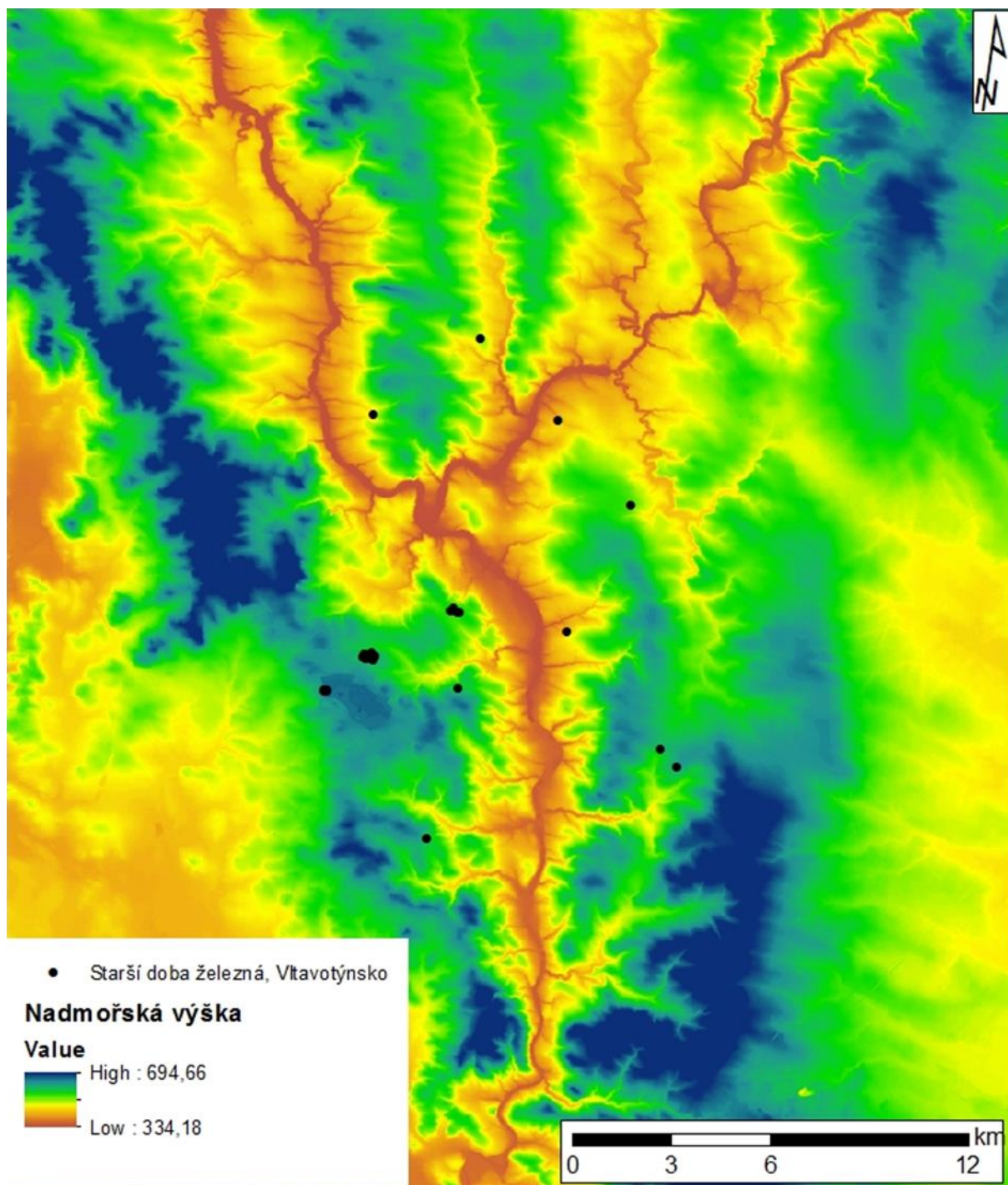

Mapa 2: Mohylová pohřebiště ze starší doby bronzové na Vltavotýnsku (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

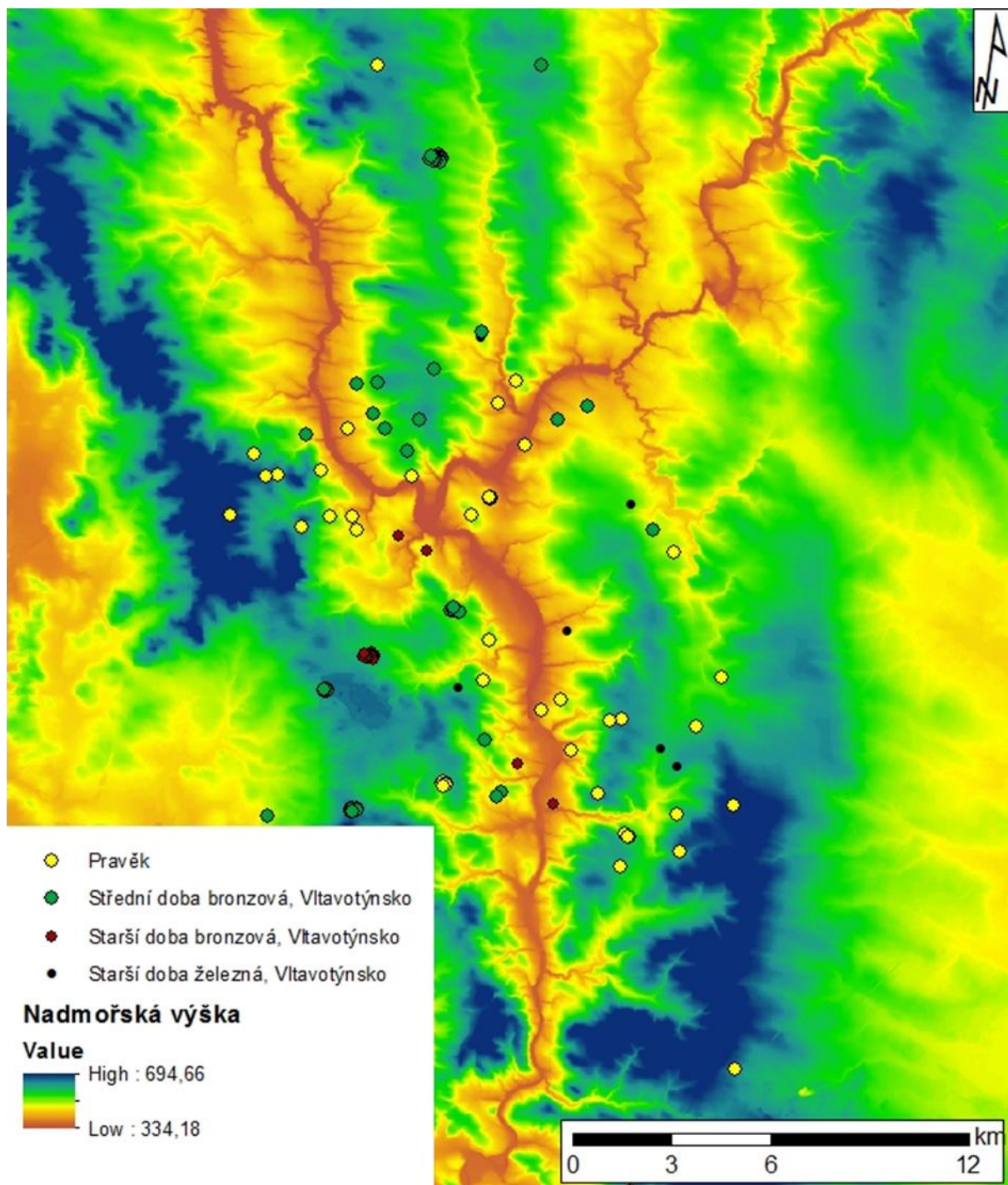

Mapa 3: Mohylová pohřebiště ze střední doby bronzové na Vltavotýnsku (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

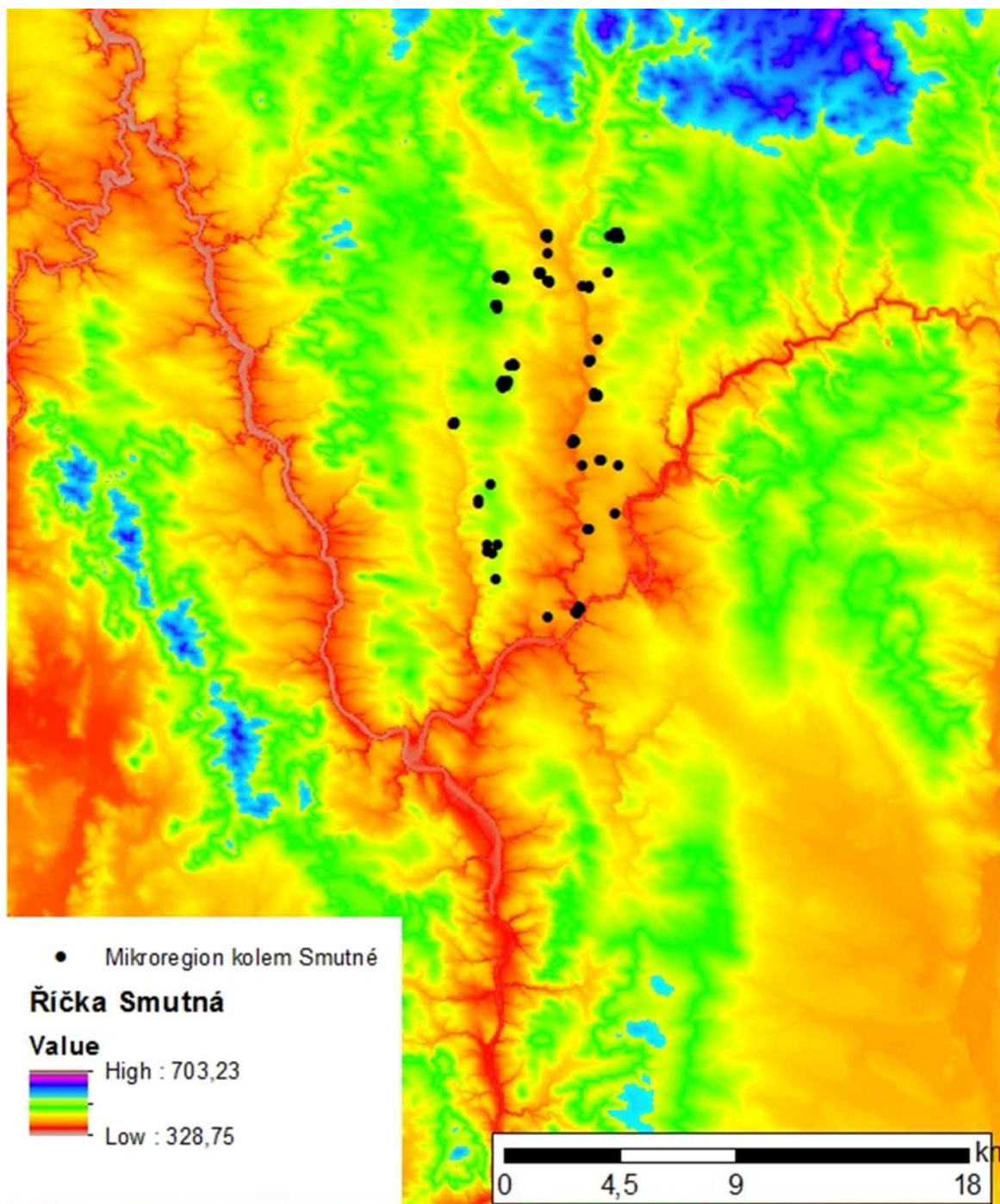

Mapa 4: Mohylová pohřebiště ze starší doby bronzové na Vltavotýnsku (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

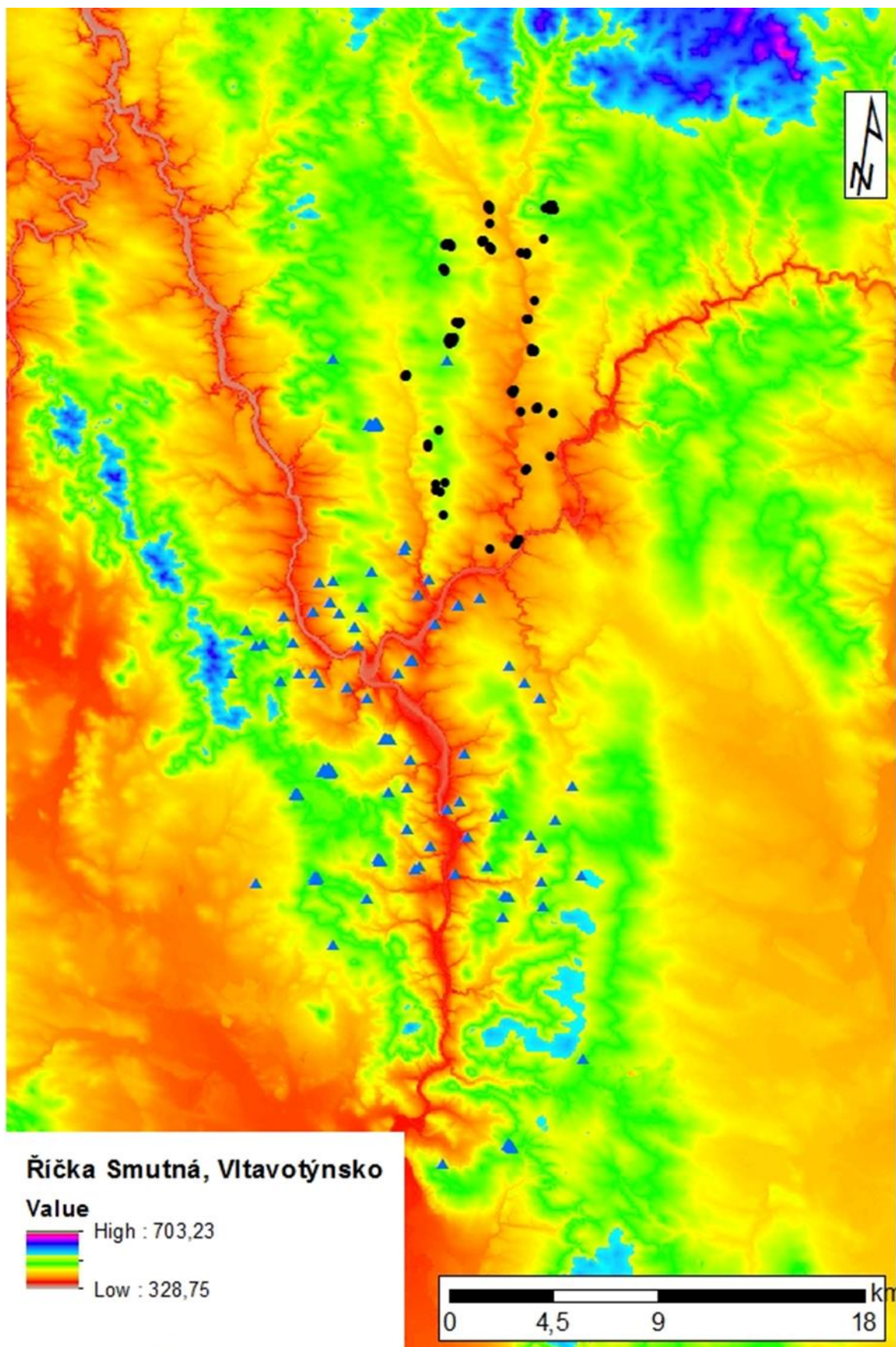

Mapa 5: Mohylová pohřebiště na Vltavotýnsku (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

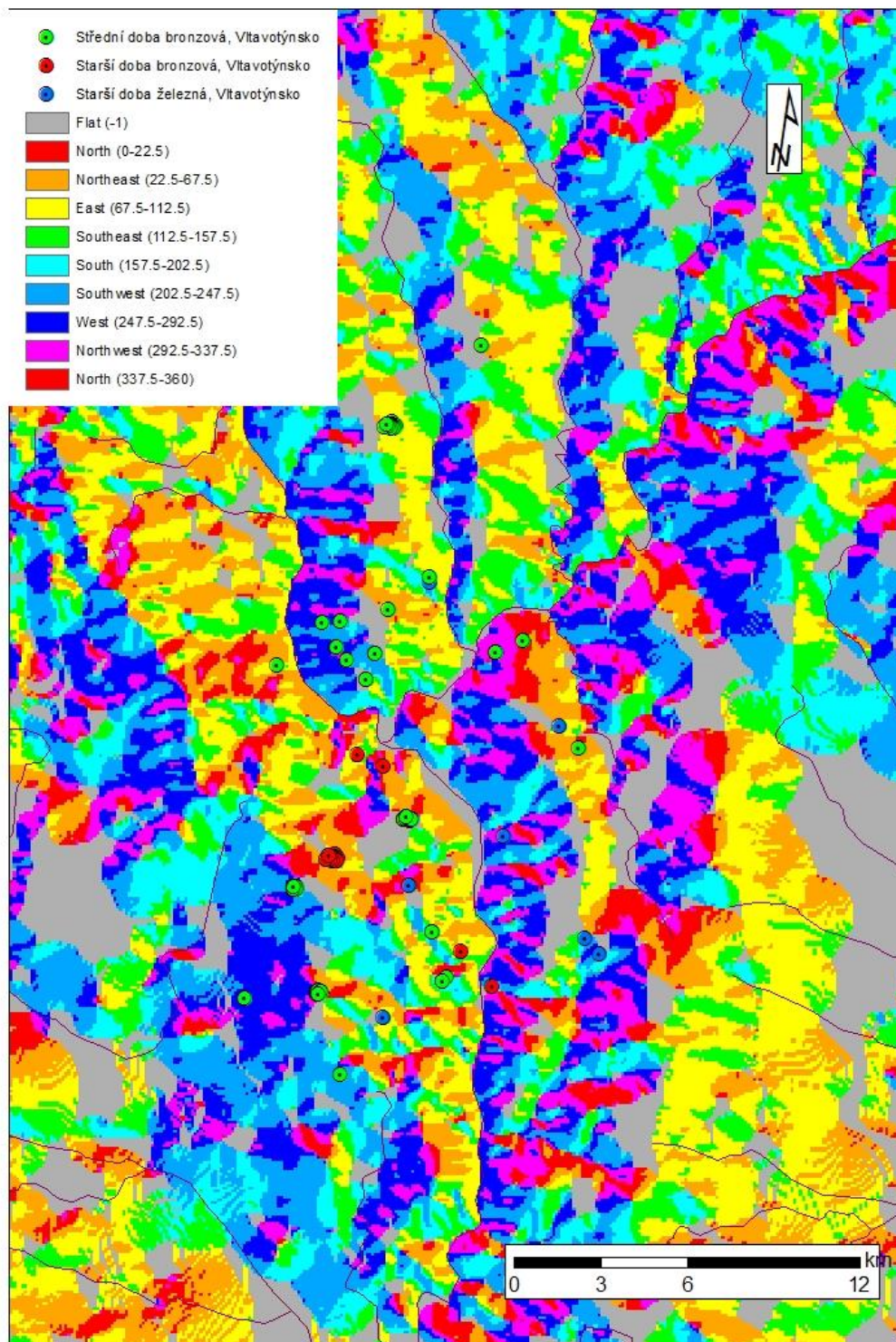

Mapa 6: Mohylová pohřebiště kolem říčky Smutné (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

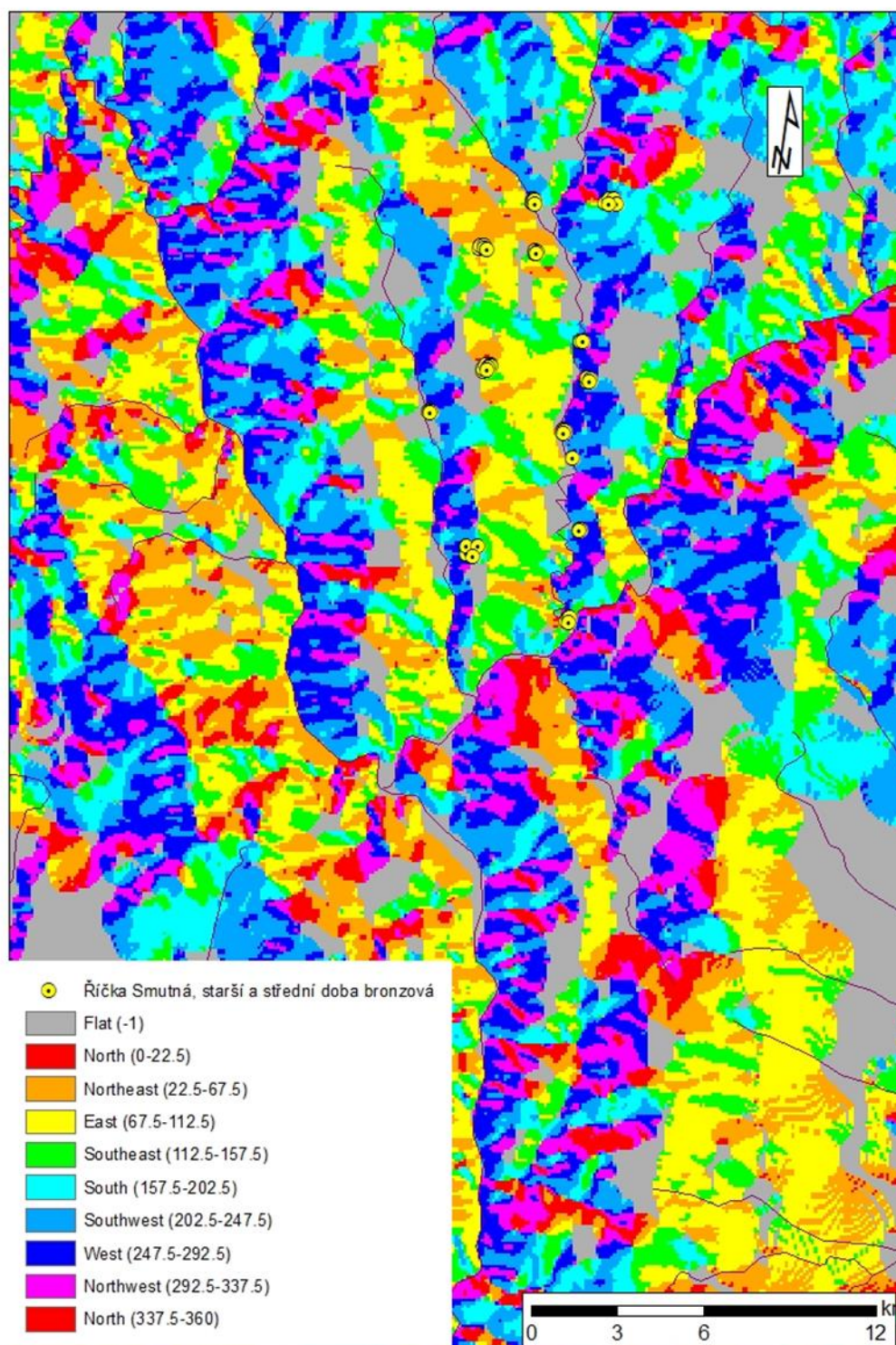
Mapa 7: Mohylová pohřebiště na Vltavotýnsku a Bechyňsku (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

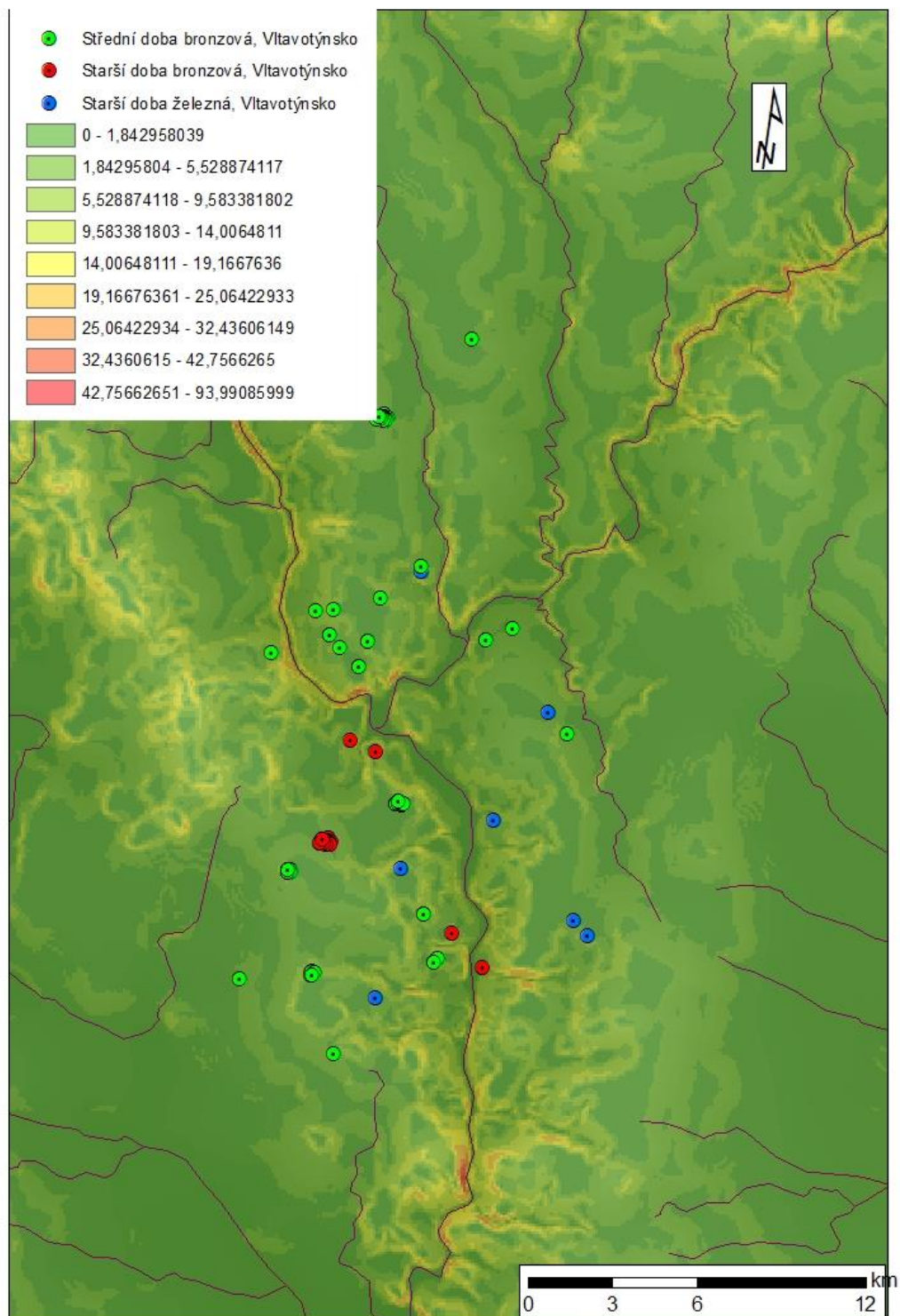
Mapa 8. Orientace mohylových pohřebišť vůči světovým stranám na Vltavotýnsku (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

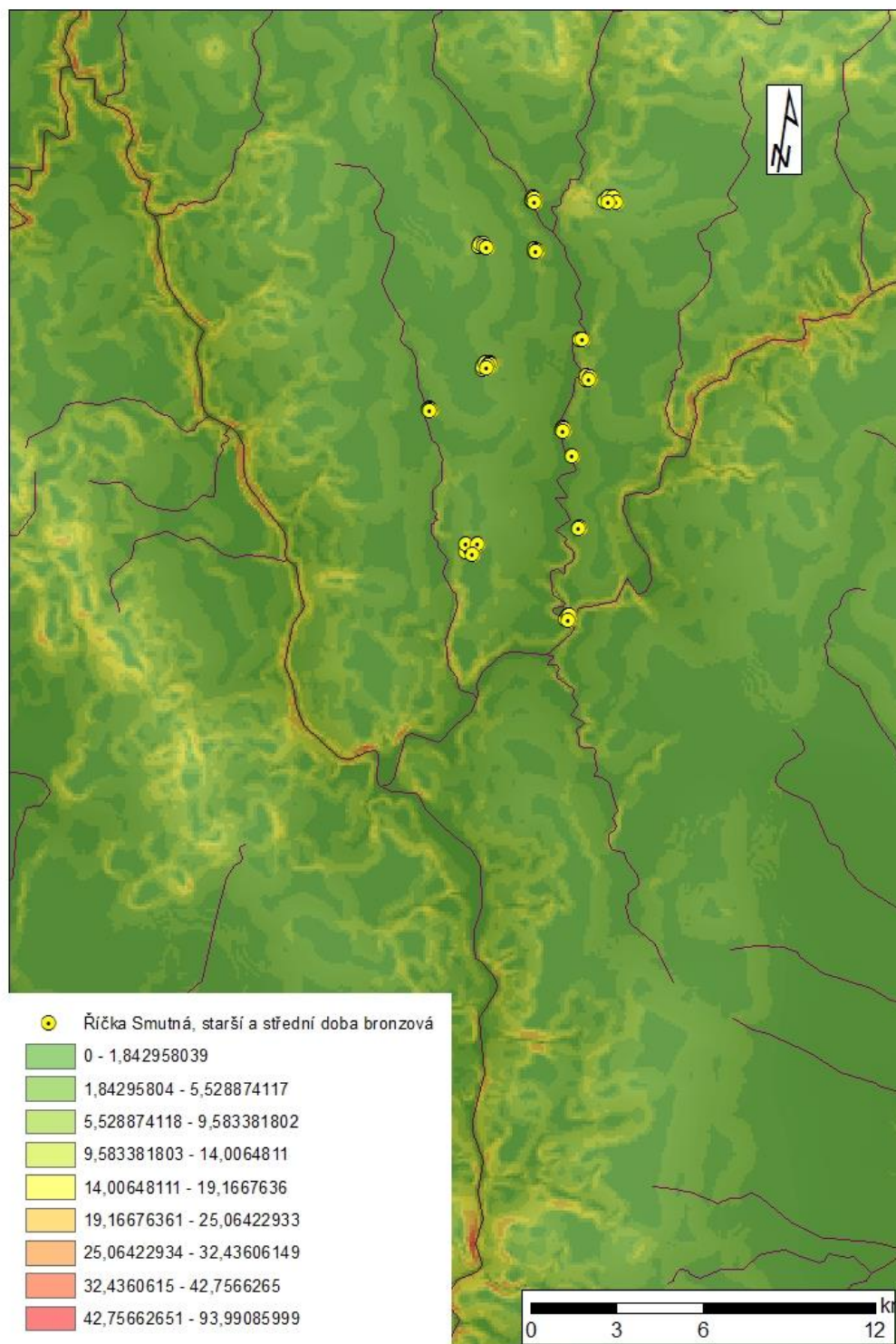

Mapa 9. Orientace mohylových pohřebišť vůči světovým stranám kolem říčky Smutné (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

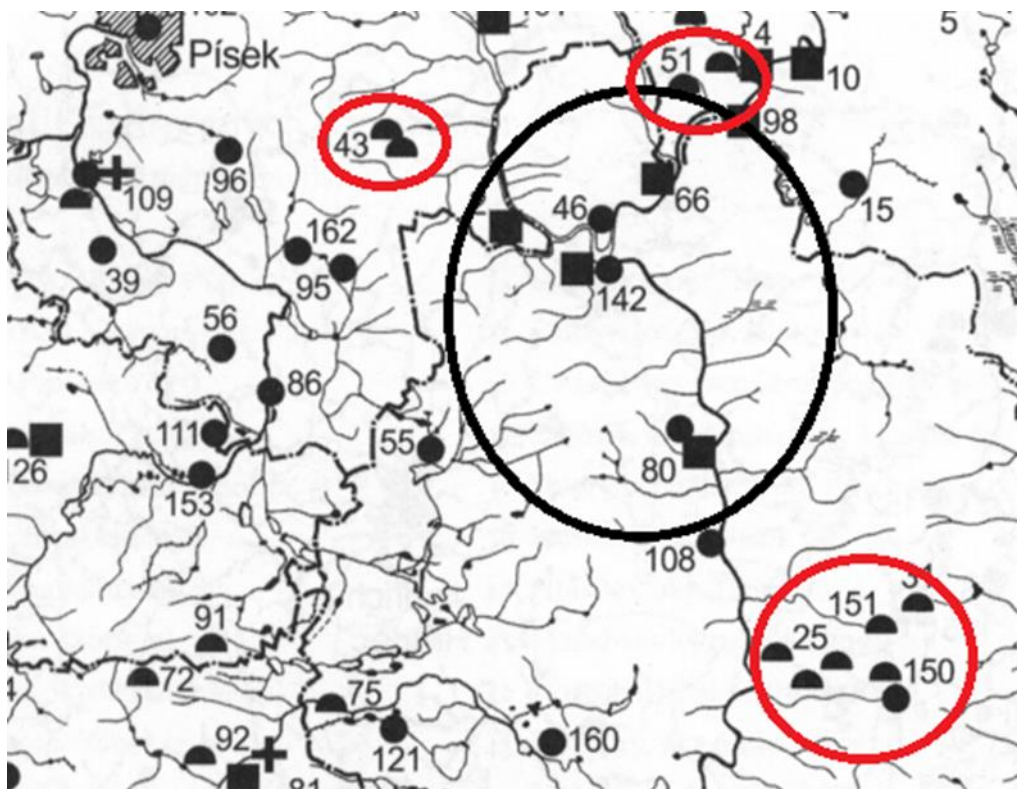

Mapa 10. Sklon svahu na jednotlivých mohylových pohřebištích ze starší a střední doby bronzové a starší doby železné na Vltavotýnsku (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko)

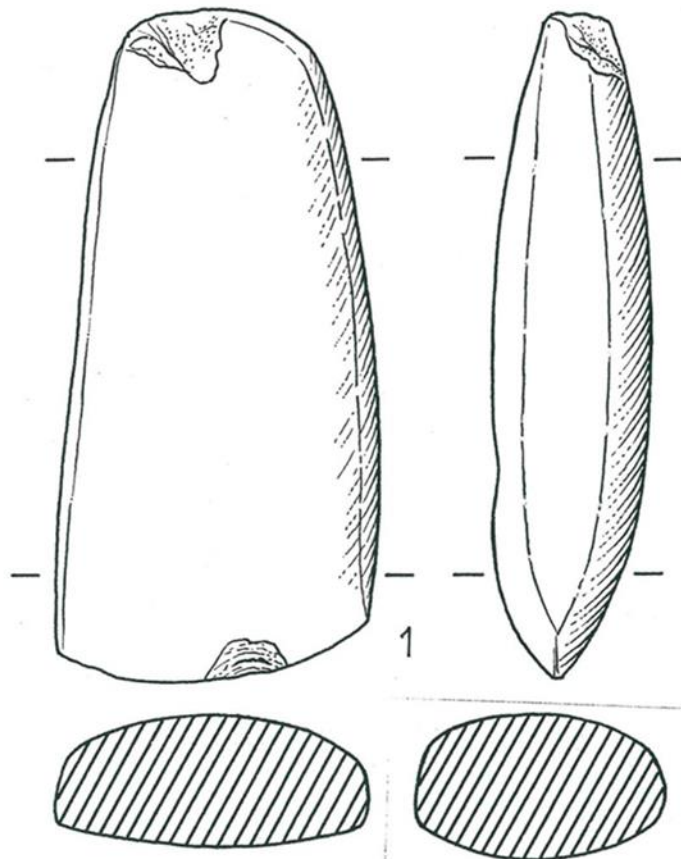

Mapa 11. Sklon svahu na jednotlivých mohylových pohřebištích ze starší a střední doby bronzové a starší doby železné na Vltavotýnsku (v aplikaci GIS zpracoval J. Tomasko).

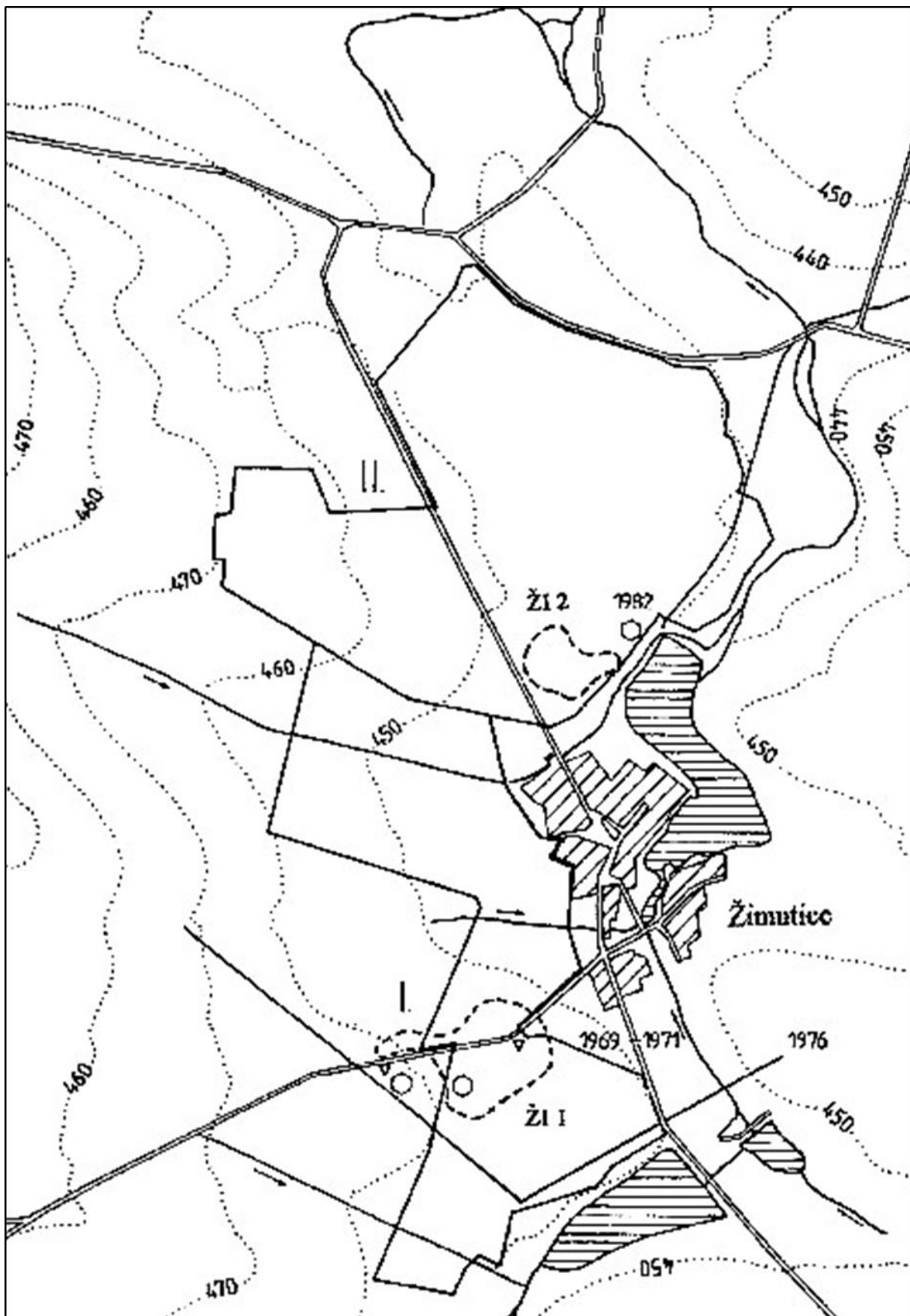

Mapa 12: Mapa lokalit raného středověku v širším okolí Písecka, Vltavotýnska a Bechyňska (*Lutovský 2011*). Čtverce značí hradiště, kolečka sídliště a půlkruhy mohylová pohřebiště. Černě zakroužkovaná oblast představuje Vltavotýnsko. Červeně zakroužkované oblasti jsou nejbližší mohylová pohřebiště pro dané území. V mapce není vyznačena jediná raně středověká mohyla na katastru Tuchonice.

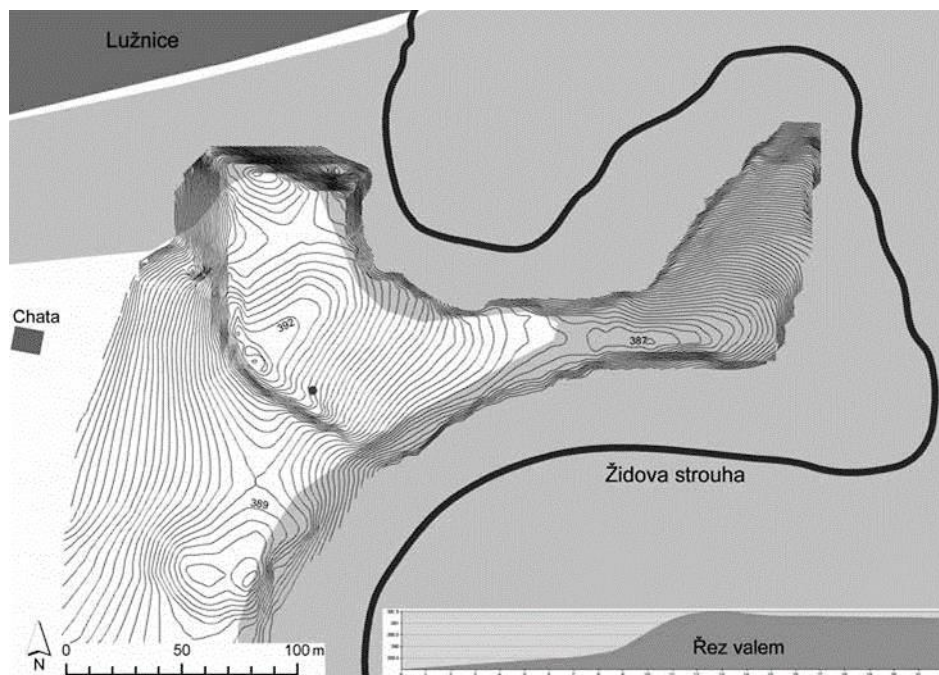

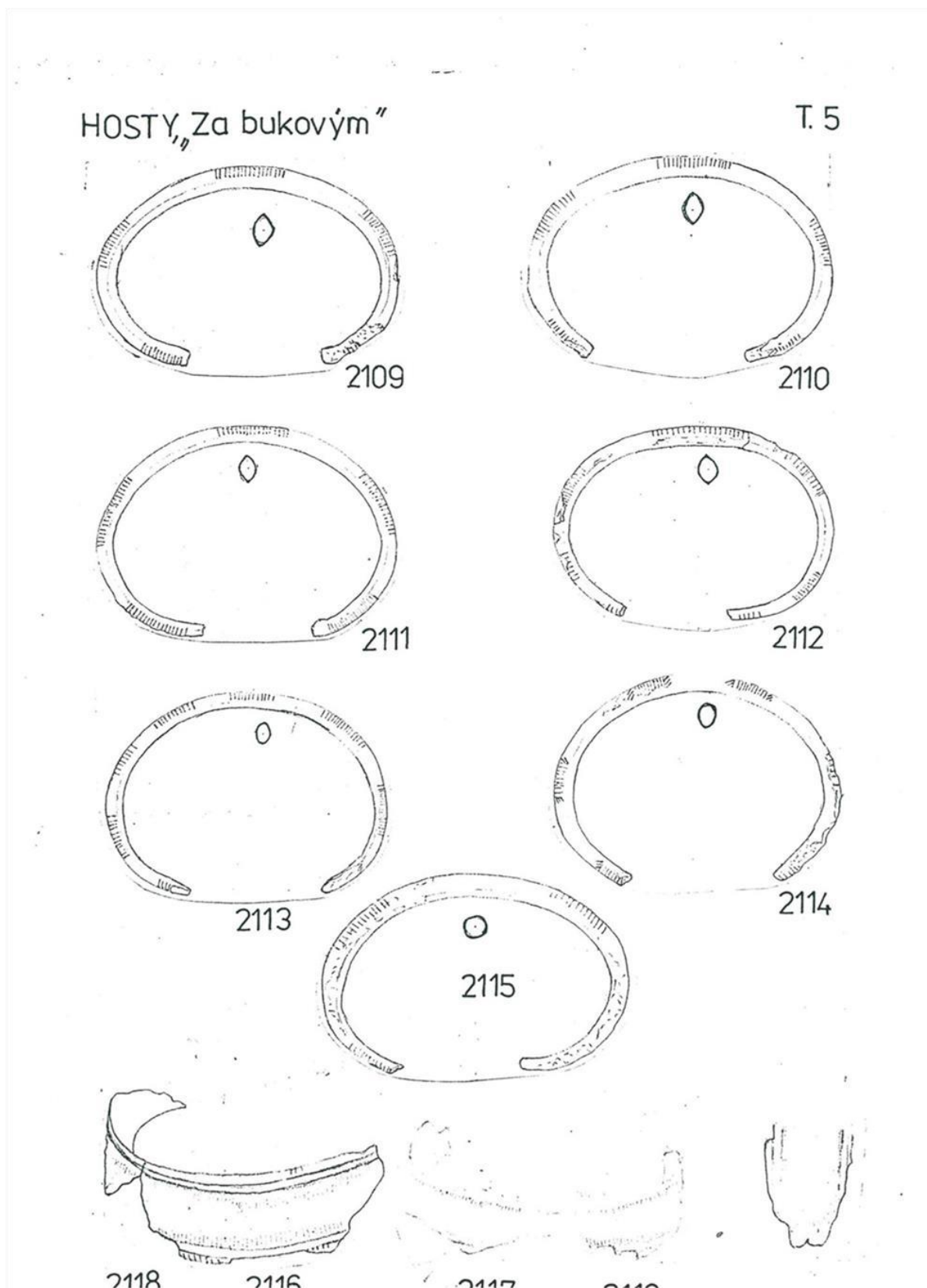
Obr. 1. Eneolitický mlat nalezený na katastru Hosty v trati „U Budaře“ (archiv JČU).

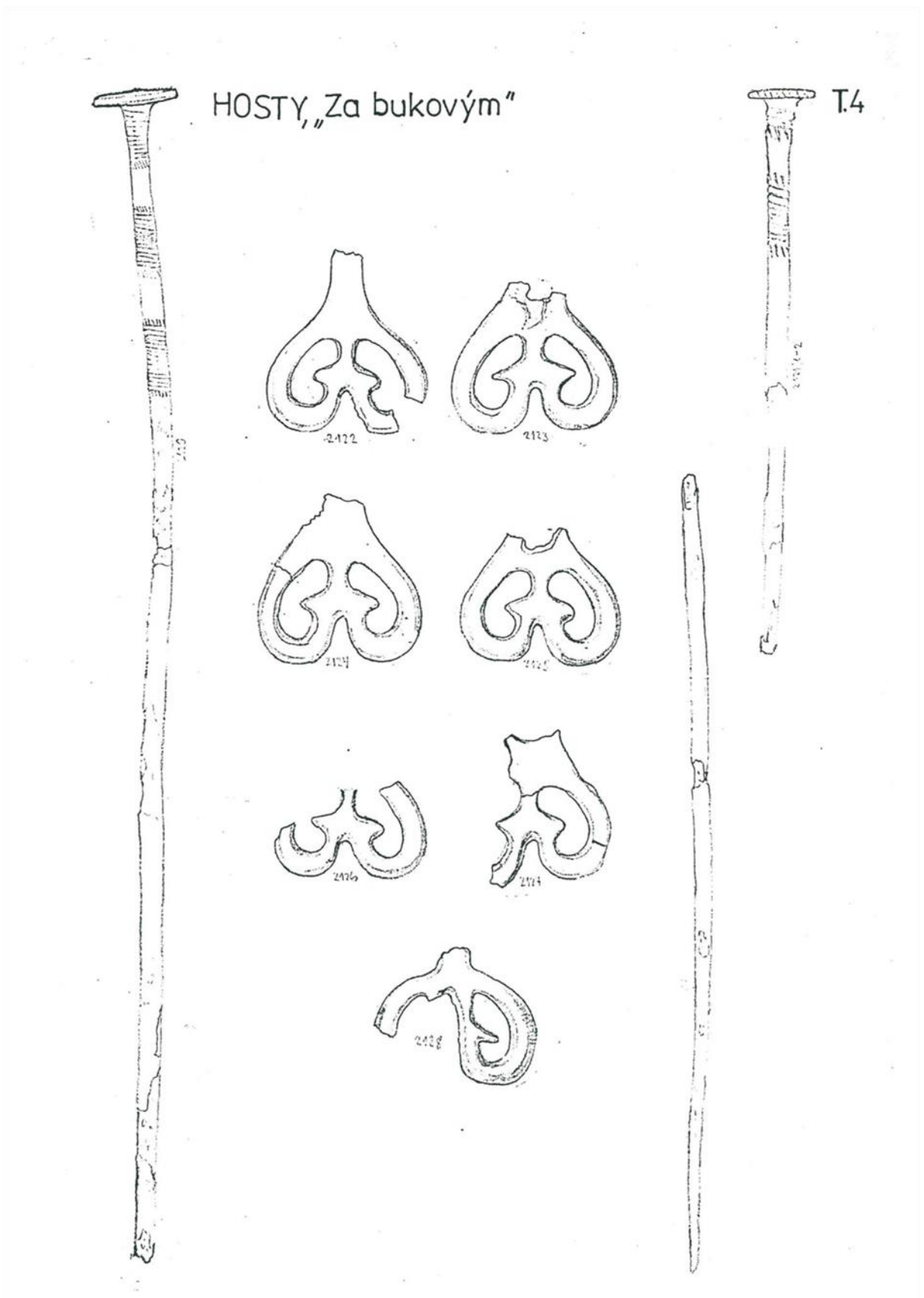
Obr. 2. Neolitická sídliště na katastru Žimutice (Pavlu 2001).

Obr. 3. Nuzice. Celkový plán hradiště a řez dochovaným valem. Grafika J. John (Chvojka a kol. 2011).

Obr. 4. Nálezy z rozorané mohyly ze střední doby bronzové na katastru Hosty v trati „Za bukovým“ (archiv JČM).

Obr. 5. Nálezy z rozorané mohyly ze střední doby bronzové na kat. Hosty v trati „Za bukovým“ (archiv JČM).

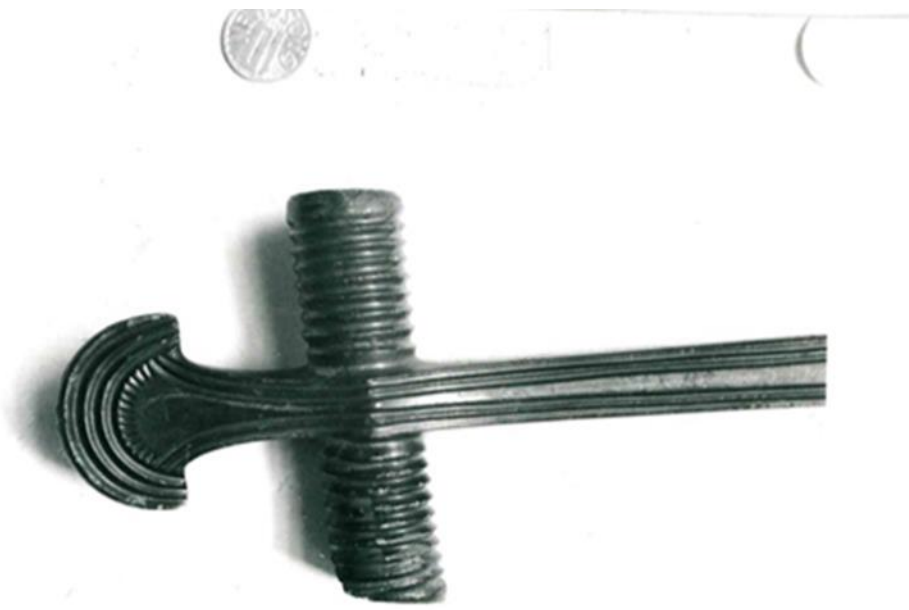

Obr. 6. Křtěnovské sekeromlaty (*archiv JČM*).

Obr. 7. Křtěnovské sekeromlaty (*archiv JČM*).

Obr. 8. Křtěnovský sekeromlat (*archiv JČM*).